262. 8. H. 2 1 PWEE0 21065 11/6/88
n. i. 25420

262. 8. H. 2,2 PWEE21067 11/6/88
n. i. 25421

262.8 H.2

ORDINES IVSSV EXCELLENTISSIMI SENATVS NVPER IMPRESSI, ET VOLVMINI CONSTITVTIONVM ADIECTI.

Joannis Baptistæ Patticæ Notarij

CVM PRIVILEGIO.

Bellasiensis

MEDIOLANI
Apud Valerium & Hieronymum fratres Metios.
M D LXXIIII.

INDEX
ADDITIONIS.

ORdines ſeruandi circa proclamationes, quæ fiunt pro rebus Cameræ. folio 1.

Decretum gratioſum pro iis, qui obſidionem cum Duce pertulerunt. fo. 2.ater.

De Locuntenente Vicarii Prouiſionum Mediolani. fo. 4.ater.

Declaratio Senatus ſuper præſcriptionibus. fo. 5.

Declaratio ſuper iuriſdictione Abbatum mercatorum. fo. 6.ater.

Declaratio capitis ſi per apparentem. fo. 7.

Quòd obtinentes euocationes, aut intimationes condemnentur in expenſis in caſu ſuccumbentiæ. fo. 7.ater.

De quibuſdam, qui petunt, ſe declarari comprehenſos in gratia generali. fo. 8.

Quòd ſcripturæ gratis dentur miſerabilibus perſonis. fo. 8.

Ordinatio ſuper denunciationibus delictorũ. fo. 8.ater.

Ne Aduocati oblationes coram Senatu pro clientibus temerè faciant. fo. 9.ater.

Decretum ſuper fictis libellariis bladorum, & uini. fo. 10.

Ordo ſuper actuariis cauſarum ciuilium Mediolani. fo. 11.

Ordo ſuper prorogationibus, & ſuſpenſionibus ad cancellarium Senatus afferendis. fo. 11. at.

Ordini di Vormacia. fo. 12.

Emendatio cap. Et quia cautum eſt, in titulo de iure, & priuilegio Fiſci. fo. 16.
Decretum de inſtantia cauſarum cridarum. fo. 16.
Quòd Fiſcales pro deſcriptione bonorum delinquentium nihil accipiant. fo. 21.
Ordo de mercede Baricellorum, cuſtodum carceris, & aliorum. fo. 17.
Quando procedendum ſit non obſtante remiſſione. fo. 21.
Quòd in cauſis onerum uertentibus coram Senatu, à die appellationis interpoſitæ exequutorio ſententiarũ ultra trimeſtre non retardetur. f. 21. at.
Quòd cauſæ appellationũ à ſententiis Prætorũ feudatariorũ ab auditoribus ipſorũ Feudatariorũ, non cognoſcantur. fo. 21. at.
Quòd omnes cauſæ pauperum, in quibus ipſi actores ſunt, nullam habeant inſtantiam. fo. 22.
Decretum de iis, qui ad nouas defenſiones admittuntur. fo. 22. at.
Adam Tinctus uxoricida abſoluitur à confiſcatione bonorum. fo. 23.
Quòd operarii lapſo certo tempore non poſſint mercede petere. fo. 23. at.
Quòd notarii rerum criminalium ab officio recedentes relinquant acta notariis ſuccedentib. fo. 24.
Quòd Feudatarii in ſua iuriſdictione tutum carcerem habeant. fo. 24.
Quòd ponentes manum ad arma contra mulieres non incurrant pœnam primæ euaginationis: & quomodo procedendũ ſit contra eos, qui equos conductos non reſtituunt. fo. 24. at.
In cauſis conductionis aquarum non obſtare Fiſco poſſeſſionem immemorabilem. fo. 25.
Quorundam blaſphemantiũ Deum punitio. fo. 25. at.

Quid ſeruandum, quando plures Iudices in iuriſdictione unius delicti concurrunt. fo. 26.
Quòd in caſu prioris euaginationis ſine uulnere non procedatur per capturam. fo. 26.at.
Quomodo Syndicator Vicarii prouiſionum Mediolani deputari debeat. fo. 27.
Protectoribus carceratorum petentibus cognitionem ſuam augeri repulſa datur. fo. 27.
De eligendis deputatis regimini Trecati. fo. 27.
De eodem. fo. 28.
Conſtitutionem, qua datur facultas aquæ ducendæ, intelligendam etiam de ſcolatitiis. fo. 28.
Crida che gli artefici di lana, & tentoria con grana, & cremiſino non eſcano de lo ſtato. fo. 28.at.
Quòd Feudatarii impetrent licentiam à Senatu publicandi proclamata Principis in ſuis iuriſdictionibus. fo. 29.
Declarationes quædam ſuper conceſſionibus. f. 29.at.
Decretum de delictis militaribus. fo. 30.
De debitoribus ſuſpectis de fuga. fo. 31.
Saluum conductum quinquennalem non renouari. fo. 31.at.
Clauſula ponenda in creationibus ciuium, quæ fiunt à Decurionibus ciuitatum. fo. 31.at.
De fideiuſſionibus accipiendis in cauſis appellationum. fo. 32.
Quòd uiſitationes delictorum non fiant niſi à notariis maleficiorum. fo. 32.
Quomodo faciendæ ſint condemnationes in caſu incertitudinis. fo. 32.at.
Pœnam præceptorum pœnalium emanatorum à iudicibus Feudatariorum uirtute litterarum Senatus applicari debere Fiſco Regio. fo. 32.at.
Cauſæ appellationum coram Senatoribus, quẽmodum

modum & cauſæ principales, inſtantiam nō habent. fo. 33.
Ordines pertinentes ad Fiſcales,& officiales criminalium cauſarum. fo. 33.
Decretum pertinens ad gratiarum approbationem. fo. 37.
Contra imputatos de ſodomia non eſſe faciendam condemnationem cum bonorum confiſcatione. fo. 37.at.
Decretum pertinens ad onera bonorum feudalium. fo. 38.
De prætendentibus immunitatem titulo oneroſo. fo. 38.at.
Declaratio pertinens ad immunitatem xii. liberorum. fo. 38.at.
De iis,qui prætextu paupertatis pœnam pecuniariam in corporalem commutari ſibi obtinent. fo. 39.
Caſus gratiæ reſeruati Regiæ Maieſtati. fo. 39.at.
Dominum domus non eſſe moleſtandum, in qua banniti ipſo inſcio receptati fuerint. fo. 39.at.
Ordines Cancellariæ Excell.Senatus. fo. 41.
Quòd in impetrandis prorogationibus inſtantiarum ſeruetur ad unguem forma conſtitutionum. fo. 46.at.
Aliud decretum in materia prorogationum. fo. 46.at.
Decretum pertinens ad ſuperſedentias. fo. 47.
Aliud decretum pertinens ad prorogationes. fo. 47.
Quòd terminus præfinitus ad decidendum articulum an cauſa ſit,appellabilis,non,niſi bis, prorogetur. fo. 47.at.
Ordo ſeruandus in commiſſionibus cauſarum ciuilium

ciuilium. fo. 48.
Decretum de cauſis remittendis à Senatoribus ad Iudices inferiores. fo. 49.at.
De eodem. fo. 50.
De eodem. fo. 50.
Decretum de Syndicatoribus. fo. 51.at.
Ordines ſeruandi in officiis rerum criminaliũ. fo. 51.at.
Quòd nulla habeatur ratio reſcriptorum poſteriorum, niſi facta fuerit mentio anteriorum. fo. 55.at.
Decretum de columbariis. fo. 55.at.
Decretum de pretio. fo. 55.at.
Quærelatus querelantẽ querelare non poſſit. fo. 56.
Commiſſarii, qui huc illuc mittuntur, debeant, ubi reuerſi fuerint, acta tradere iudicibus ordinariis. fo. 56.at.
Decretum Niuis. fo. 57.
Decretum ſecundum de Syndicatoribus. fo. 58.
Decretum de terræ ſpatiis intra noua mœnia Mediolani incluſis, uendendis iis, qui ædificare uelint. fo. 58.at.

INDVLTVM
LEONIS DECIMI
PONT. MAX.

LEO Epiſcopus Seruus Seruorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Etſi apoſtolica Sedes, ad quam, tanquàm omnium piam matrem, & iuſtitiæ adminiſtratricem ex undecunque mundi partibus magnus Chriſti fidelium pro conſequendo iuſtitiæ complemento concurſus in dies fieri ſolet, plenam habeat auctoritatem omnibus de opportuno iuris remedio prouidendi: ſolet tamen aliquando Sedes ipſa Chriſtianisſimorũ Regum uotis, illis præſertim, per quæ ſubditorũ ſuorum diſpendiis obuiari, & litigandi materia amputari dignoſcitur, annuere; & paſtoralis officii partes fauorabiliter impendere; prout perſonarum, rerum, temporum, & locorum, ac aliis qualitatibus diligenter penſatis, in dño conſpicit ſalubriter expedire. Sanè exhibita nobis nup̄ pro parte carisſimi, in Chriſto filii noſtri Franciſci Francorum Regis Chriſtianisſimi, & Mediolani Ducis petitio continebat, ꝙ licet ipſe Franciſcus Rex, & ſui officiales Ducatus Mediolanenſis cunctis conquerentib. in om-

nibus,& ſingulis cauſis coram ſuis ordinariis, coram quibus aliâs de iure,uel conſuetudine tractari conſueuerunt, ſint parati iuſtitiæ complementum miniſtrare; tamen ſæpe contingit ſuos ſubditos, & uaſſallos ratione dicti ſui Ducatus Mediolanenſis ad diuerſarum perſonarum,& locorum, etiam religioſorum inſtantiam extra territoriū, & dominium dicti ſui Ducatus ad iudicium euocari, ꝓpter quod ipſi ſubditi & uaſalli ſæpe diutina incommoda, grauesq; expenſas incurrunt. Quare ꝓ parte dicti Frācíſci Regis,& Mediolani Ducis,nobis fuit humiliter ſupplicatum,ut ne præfati ſubditi,& uaſalli ſui indebitis uexationibus extra dominium dicti Ducatus fatigentur,& extra illud trahantur,ac aliâs in præmiſſis opportunè prouidere,de benignitate apoſtolica dignaremur. Nos itaq;, qui ſingulorū nobis, & ſedi prædictæ deuotorū filiorum indemnitatibus, quantum cum Deo poſſumus, libenter cōſulimus, huiuſmodi ſupplicationib.eiuſdem Franciſci Regis, utpotè de nobis, & Sede prædicta in urgentiſſimis ipſius Sedis rebus benemeriti,inclinati,Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium perpetuò ſtatuimus,& ordinamus, Quòd prædicti ſubditi,uaſalli laici, & eorum ſinguli,cuiuſcunq; dignitatis,ſtatus,gradus, uel conditionis, de dicto Ducatu Mediolan. & illius diſtrictu exiſtentes, pro quibuſuis cauſis profanis, per quaſuis perſonas,conſeruatores, & Iudices Eccleſiaſticos, quauis auctoritate fungentes, quarumcunq; litterarum & reſcriptorum apoſtolicorum in poſterum impetrandorum prætextu,extra Ciuitates,dioceſes, terras,caſtra,& loca Ducatus,& diſtrictus Mediolanenſis huiuſmodi, ad quarumuis perſonarum,

uniuer-

uniuerſitatum, ſeu collegiorum, tam eccleſiaſtico-rum,quàm ſecularium,inſtantiam citari,aut conueniri, uel aliàs ad iudicium quoquomodo euocari non poſſint, nec debeant: ſed huiuſmodi cauſæ profanæ, quæ hactenus ad Rom. Cur. aduocatæ, ſeu in illa cõmiſſæ non fuerunt,in partibus ipſis,& dominio præfato cognoſci,& decidi debere,niſi ubi Curia Romana daret Iudices de conſenſu partium, uel ubi laici litigantes ſponte adirent Iudices deputatos per nos, & Sedem eandem, prout in reſcriptis in forma Significauit impetrari ſolitis fieri conſueuit. Et inſuper quia multoties contingit inter eccleſiaſticas perſonas Ducatus, & diſtrictus Mediolanenſis huiuſmodi litigari ſuper bonis patrimonialibus,uel etiam eccleſiaſticis, maximumq́ ſubditorum eorundem incommodum ſit in eadem Rom.Cur. deſuper litigare:pariter ſtatuimus,& dicta auctoritate decernimus,quòd omnes,& ſingulæ cauſæ,quæ ſunt fori eccleſiaſtici,Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalium & beneficiatis dumtaxat exceptis, in quacunq; inſtantia in partibus uz. Ducatu, & diſtrictu huiuſmodi, Iudicibus eccleſiaſticis cõmitti, delegari, & decidi debeant, niſi illæ quæ excederẽt ſummã ſex milliũ ducatorum auri, aut fructus bonorum, de quibus agetur, ad ualorem annuũ trecentorũ ducatorũ ſimiliũ aſcendant, quo caſu ſaltẽ in una ex inſtantiis poſſint in eadem Rom.Cur. cõmitti & agitari. Quòdq; a ſententiis interlocutoriis deſuper in partibus proferendis, uel a grauaminibus, niſi talia forent,quæ niſi per appellationem à diſinitiua reparari non poſſent, appellari non poſſit, ſed eorum cognitio in fine litis reſeruari debeat. Quòdq; a duabus ſententiis

diffinitiuis conformibus per tempora proferendis appellari pariter non poſſit: ſed debitæ executioni demandari debeant. Nec non iudices delegati pro tempore exiſtentes ad petitionem alterius partium aſſumere teneantur aſſeſſorem neutri partium ſuſpectum, & de quo partes ipſæ cōfidere poſſint, & iudices ipſi eiuſdem aſſeſſoris conſilium ſequi debeant, & in contrarium geſta per ipſos iudices ſint ipſo iure nulla. Quōdq; proceſſus ſuper præmiſſis omnibus, & eorum circonſtantiis, ac dependentib. uniuerſis in partibus huiuſmodi habendi, ac ſñtiæ deſuper in partibus pro tempore latæ, prætextu alicuius nullitatis, niſi eadem nullitas ex defectu citationis omiſſæ, uel iuriſdictionis proueniret, reuocari, ſeu aliàs impugnari non poſſint, nec debeant. Et inſuper ſtatuimus, & ordinamus, quōd cauſæ criminales contra clericos, & laicos, ac perſonas eccleſiaſticas, præterquàm ubi ratione alicuius criminis in Bulla Cœnæ Domini cōtenti cōtra eos, uel etiā laicos agi, deberet, ordinariis uel aliis iudicibus eccleſiaſticis in partib. & dominio, ac diſtrictu Ducatus huiuſmodi cōmitti, cognoſci, decidi, & terminari debeant, nec de cætero ad Rom. Cur. aduocari, & in ea tractari, uel extra Ducatum Mediolanenſem, & diſtrictum huiuſmodi cōmittantur, niſi ad effectum priuationis beneficiorum, quatenus beneficia obtinentes propter delicta, pro tempore perpetrata, priuari poſſent, quo caſu cauſa priuationis beneficiorum huiuſmodi, etiam alibi quàm in dicto Ducatu, & diſtrictu, & per alios iudices tractari poſſint. In cauſis uerò homicidiorum, mutilationum alicuius membri, uulnerum animo deliberato occidendi illatorum, raptus mulierum, furtorum,

depo-

depopulationis agrorum, & incendiorum, ob grauitatem criminum, uolumus, & dicta auctoritate ſtatuimus, quòd Archiepiſcopus Mediolanen. pro tēpore exiſtens, & eius vicarius in ſpiritualibus generalis, posſit ſe intromittere, & de illis cognoſcere, & contra clericos, & perſonas eccleſiaſticas totius Dominii, & diſtrictus Ducatus Mediolanen. aliquod ex dictis criminibus perpetrantes procedere ualeat, eo caſu dumtaxat, ubi ordinarii delinquentium intra menſem ā die perpetrati delicti, & per quem perpetratum fuerit notitia huiuſmodi ſaltem per famam habeatur, computandū, contra ipſos delinquentes procedere neglexerint, & nō inceperint. Et præmiſſa omnia ſic p̄ nos decreta, ſtatuta, & ordinata, præterquā in caſu denegatæ iuſtitiæ, de quo iuxta formam moderni Concilii Lateranenſis conſtare debeat, perpetuis futuris temporibus, modis, & formis præmisſis, obſeruari debere uolumus, & pari auctoritate decernimus: diſtrictius inhibentes perſonis, & iudicibus quibuſcunq;, quauis auctoritate fungentibus, ne prætextu litterarū quarumcunq; apoſtolicarum, et ſub quibuslibet fortioribus, & inſolitis, ac præſentium, & derogatoriarum derogatoriis clauſulis, irritantibusq;, & aliis decretis conceſſarum hactenus, & in poſterum concedendarum contra præmiſſa, ſubditos, & uaſallos pro tempore exiſtentes dicti Franciſci, & pro tempore exiſtentis Regis Franciæ, & Mediolani Ducis, extra Ciuitates, loca, terras, & dominium dicti Ducatus Mediolanenſis in cauſis reſpectiuē ſuperiūs expresſis, & ultra; & præter formam præſentis noſtri Indulti, trahere quoquomodo præſumant: ac decernentes omnes, & ſingulos proceſſus, necnon excommunicationis, ſuſpenſionis, &

inter

interdicti generalis , aliasq; cenſuras,& pœnas ec-
cleſiaſticas; quos,& quas contra præſentium teno-
rem,& formam,quauis etiam Apoſtolica auctorita-
te ferri,ac promulgari,& ſententiari ; necnon quic-
quid aliâs ſecus a quoquam,etiam per nos, & ſedē
eandem ſcienter,uel ignoranter contigerit attentari;
nullius roboris,uel momenti exiſtere:Non obſtan
tibus præmisſis,ac conſtitutionibus,& ordinationi
bus Apoſtolicis,nec non in Prouincialibus,& Sy-
nodalibus conciliis editis generalibus,uel ſpeciali-
bus:priuilegiis quoq;,Indultis,etiam literis Apoſto
licis perſonis,locis quibuſcunq; ſub quibuſuis uer
borum formis hactenus conceſsis , & in poſterum
concedendis ; quæ quo ad hoc eis nolumus in ali
quo ſuffragari:Et quibus, illorum tenores, ac ſi de
uerbo ad uerbum præſentibus inſerti eſſent, hac ui
ce dumtaxat ſpecialiter,& expreſſè derogamus,con
trariis quibuſcunq;,aut ſi aliquibus cōmuniter, uel
diuiſim ab eadem ſit ſede indultum,uel in poſterū
indulgeri contingat,quòd interdici,ſuſpendi,uel ex
cōmunicari non posſint,per literas Apoſtolicas nō
facientes plenam,& expreſſam, ac de uerbo ad uer
bum de Indulto huiuſmodi mentionem.Nulli er-
go omnino hominum liceat hanc paginam noſtro-
rum Statuti,Ordinationis,uoluntatis,decreti,inhi-
bitionis,& derogationis infringere,uel ei auſu teme
rario contraire: Si quis autem hoc attentare præ-
ſumpſerit , indignationem omnipotentis Dei , ac
beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe no-
uerit incurſurum . Datum Romæ apud ſanctum
Petrum,Anno incarnationis Dominicæ Milleſimo

quingenteſimo decimo octauo, decimo ſeptimo kalendas Iulii, Pontificatus noſtri anno ſexto. Signat. Ia.Sadoletus, Ia.Queſtenberg.cum ſigillo plumbeo more Romanæ Curiæ,& Cordono giallo,& rubeo. A tergo Regiſtrata apud me Ia. Sadoletum.

ORDINES
SERVANDI CIRCA PROCLAMATIONES, QVAE ſiunt pro rebus Cameræ.

Dux Mediolani &c.

DILECTE noſter, quas nuper ordinationes fecimus, & quas uim legis & perpetui decreti habere uolumus, his incluſas ad uos mittimus, uolentes, & uobis cõmittentes, ut eas in locis conſuetis publicari faciatis, & in uolumine decretorum noſtrorum regiſtrari. Data Mediolani die quinto Iunii M. ccccc. xxiii. Signata Iulius. clauſa cum ſigillo ſolito. á tergo Egregio Iureconſulto Vicario prouiſionum Mediolani noſtro dilect.

M. CCCCC. XXIII. die xxi. Maii.

FActa propoſitione coram Excell. Duce noſtro Frãciſco ſecundo Sfortia, aſsiſtente frequentisſimo Excellentie Suæ Senatu, de eo, quod hactenus ſæpe contigit, & in futurum uerîſimiliter continget, ut ſcilicet proclamationib. quæ pro rebus Cameræ ſiunt, aliquando per aliquos in tempore debito contradicatur, ſed non in tempore producantur inſtrumenta facientia in fauorem contradicentium, ſed exinde petatur diſpenſatio a Senatu ut ea inſtrumenta posſint produci, & admittantur ac ualeãt perinde, ac ſi in tẽ-

pore debito producta fuiſſent, cùm ſimiles diſpenſationes fiant paſſim contradicentibus aliis publicis proclamationibus, quæ fiunt per officium prouiſionum communis Mediolani in rebus priuatorum, & ius uideatur aſſiſtere, licèt rigor ordinum proclamationum obſtet: re hac matutè diſcuſſa, & cōſideratis meritò conſiderandis:

Cenſuit prælibatus Illuſt. Dux noſter ex Senatus conſulto, ut poſthac fieri poſſint, & debeant prædictæ diſpenſationes, ut, mod · contradictum ſit debito tempore, admittatur etiam poſt lapſum termini productio inſtrumentorum, & ualeat productio perinde ac ſi in tempore producta fuiſſent.

Factaq; etiam mentione, quòd ſæpe cōtingit teſtes, qui producuntur per contradicentes in cauſis creditarum Cameræ, & ſupradictarū prouiſionum cōmunis Mediolani, & aliarum ciuitatum utentium beneficio dictarum proclamationum, iuramentum præſtare de ueritate dicenda in tempore, ſed non in termino eos deponere: & poſteà in dubium refricari an depoſitio facienda extra terminum ualeat uel ne:

Cenſuit prælibatus Excell. Dux noſter, diſpenſari poſſe & debere, ut teſtes, qui in termino iuramentum præſtiterint, deponere poſſint etiam poſt lapſum terminum, & eorūm depoſitio ualeat & teneat, ac ſi debito in termino depoſuiſſent.

Dictum inſuper fuit, cúm nonnulli abſentes, & impediti iuſta cauſa, maximè ex benemeritis de prælibato Excell. D. Duce noſtro, & eius ſtatu, excluſi ſint, poſſintq; in futurum excludi iure bonorum ſuorum ex proclamationibus factis, quibus ipſi contradicere nō potuerunt, prouidendum meritò eſſe, ut ipſæ proclamationes, nec eis, nec aliis qui poſt hac in ſimili erūt caſu, obſint:

Circa hoc prælibatus Excell. Princeps, habita notitia eorum, quæ in tali caſu obſeruabantur per Illuſt. Principes prædeceſſores ſuos, Req; hac maturè diſcuſſa, & omnibus bene conſideratis, & quid bono publico conducat:

Cenſuit ex Senatus conſulto, non eſſe apponendã manum ad hanc rem contra ipſas proclamationes, & earum obſeruantiam. ſed erga fideles ſuos, & de Excellentia Sua benemeritos, prout tempora ferent, liberalitate utetur, & munificentia, ſicuti ſibi conueniens uidebitur.

Additum fuit etiam, dum ſupradicta memorarentur, & diſcuterentur, quòd aliquando contingit, ꝙ in proclamationibus, quæ fiunt pro rebus Cameræ, & etiam in aliis quæ fiunt ad officium prouiſionum pro rebus priuatorum, niſi ii, qui habent directa dominia ſuper bonis quæ ponuntur ad ipſas proclamationes cõtradicant, cùm tamen directa uendita non fuerint, aut confiſcata, ſed ſolũm utilia, eis incõmoda & diſpendia permagna inferri, tanquam iure ſuo directi ceciderint ob non factas contradictiones:

Indignum, & minus iuridicum exiſtimãs hoc prælibatus Excell. Dux noſter, & prouiſione dignum,

Cenſuit ex Senatus conſulto, ac declarauit, & declarat, decreuitq;, & decernit, ut iura dictorum dominorum directorum intacta & illæſa ſint, licet prædictis proclamationibus, tam Cameræ, q̃ priuatorum, non contradicatur, ubi directa dominia ſpecificè, & expreſſè non ſint uendita uel confiſcata: & e conuerſo Idem intelligatur de dominis utilium dominiorum, ubi directa dominia pleno iure uenderentur uel confiſcarentur. Quæ omnia ſupraſcripta uult & decernit prælibatus Excell. Dux noſter uim legis, & inuiolabilis

decreti perpetuō habere debere. Mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis iuſdicentibus, officialibus, & ſubditis ſuis, mediatis, & immediatis, ad quos ſpectare quomodolibet poſsit, ut ipſa obſeruent, & obſeruari faciant. Signata Iulius.

DECRETVM GRATIOSVM pro iis, qui obſidionem cum Duce pertulerunt.

FRanciſcus ſecundus Dux Mediolani &c. Hoc edicto, quod de conſilio Reueren. & Mag. Senatus noſtri uim decreti obtinere uolumus, Iuſticiæ clementiæ, & liberalitati partes ſuas ita adtribuiſſe ſperamus, ut quanquā inter ſe pugnare uideantur, tamen citra alicuius offenſam unicuiq; eorum cumulatē ſatisfactum arbitremur: cūm iis iuris, qui diuturnam, difficillimā, & egentisſimam arcis portæ Iouis obſidionem conſtantisſimis animis nobiſcum pertulerunt, aliquali in parte faciendum eſſet ſatis; et illis, qui poſtmodum duro & inteſtino bello auſpiciis noſtris militarunt, ultra ſtipendia aliquid condonare ſtatuiſſemus, quæ in partibus clementiæ, & liberalitatis continebantur; non tamen ſic indulgendum erat, ut iuſticiam, ad quā ſemper reſpicimus, poſthaberemus. factum igitur eſt, dum huic cogitationi animum intendimus, ut rationem iuiremus, qua omnibus, ut iā præmiſimus, partes ſuas daremus. Quod ergo bono publico, & ſubditis noſtris fœlix, fauſtūq; ſit, in primis omnibus qui prædictam obſidionem nobiſcum ſuperauerunt, omnia delicta, peccata, & exceſſus omneſq; pœnas, & condemnationes quas incurriſſent, aut commiſiſſent ante diē, quo in ipſa

arce incluſi fuimus,quouis nomine cenſeantur,quotieſcunq; pacem ab offenſis impetrauerint, remittimus, & condonamus. illis uerò millitibus qui poſt eam obſidionem ſtipendia nomine noſtro meruerunt,omnia delicta, & pœnas meritas uſque ad Kalendas Ianuarias præſentis anni remittimus ut ſup. ubi remisſionem ab offenſis obtinuerint; modò nõ ſint homicidia animo deliberato, & penſato facta, aut raptus,uel uis in mulieres. Quòd ſi pacem non habuerint,uolumus prædictorum omnium neminẽ beneficio præſentis gratiæ uti poſſe.Ne tamen in totum expertes ſint clementiæ,& liberalitatis noſtræ, uolumus quòd ſi agatur de bonis ablatis,uel pecuniis extortis,in quibus tormenta non interuenerint, quòd ciuiliter tantùm agatur: Ita quòd læſo omnino ſatisfiat.ſi uerò tormenta interceſſerint,proceſſus criminalis ſit,ſententia uerò ciuiliter feratur.Mandantes omnibus,& ſingulis,quibus ſpectat,& ſpectabit, ut omnes proceſſus, banna,condemnationes,& ſententias factas,& latas contra prædictos omnes,& eorum unumquemq;, qui in hac gratia,ſeu edicto noſtro comprehendentur, caſſent, & annullent quod in locis conſuetis publicari uolumus, ut ad uniuerſorum noticiam deuenire. posſit in quorum fidem præſentes manu noſtra ſubſcriptas fieri iusſimus, & regiſtrari,noſtriq; ſigilli impresſione muniri mandauimus. Dat. Viglevani xiii. Septembris 1530. Signat.Franciſcus &c.cum ſigillo ſolito.

ILLVSTRISSIME D.

POſt conditum ab Excell.V.decretum,per quod militibus delicta patrata remittuntur,comparuere plerique

rique,qui exhibito inſtrumento pacis, uoluere per teſtes probare ſe fuiſſe milites: quas probationes ob timorem ſubornationis admittere nolui. Sed iuſsi,ut ſidem autenticam ab altero ex Mag. Collateralibus loco probationis mihi exhiberent. Non nulli etiam comparuerunt,qui adhuc condemnati non ſunt, uel quia legitima indicia contra eos non exiſtant,uel quia indicia,quæ alias aſſumpta fuerunt, combuſta ſunt: iſtiq; exhibito pacis inſtrumento, in quo res ad eorum libitum deſcripta eſt,petunt ſe abſolui a delictis in eis contentis. quo ad iſtos uideretur mihi conueniens,quòd ſe conſtituerent: & facto de eis examine,probatiões cœptæ pficerẽtur: & ubi aliqua indicia non eſſent ſcripta,ea,quæ haberi poſſent,aſſumerentur:ut ſciri poſsit,an ſint in caſu decreti: & maximè circa homicidia:quæ licet quandoque deliberata ſint, tamen in inſtrumento pacis plerunq; in rixa fuiſſe proponuntur: & demum finito proceſſu,pro more Reuer. Senatui res exponeretur. Accedit quòd ex ipſo decreto non uidetur clarè deciſum, utrũ bona ipſorum militum,tam per Cameram aptehenſa, quã aprehendenda; remiſſa ſint, & non parum Excell. V. intereſt ad noticiam Magiſtratuũ ſuorum id deduci,tam ob deſcriptiones fiendas,quã ob multa alia.idcirco ad tollendas has difficultates, uiſum fuit Excell. V. ſcribere,ut quid in prædictis caſibus ſeruari,& pronuntiari uelit,cõmittere dignetur. Et me Excell. V. humilimè commendo. Cremonæ penultimo Septembris 1530. Eiuſdem Excell. D. V. humillimus ſeruus Ludouicus Porrus.à tergo, Illuſt. & Excell. D. D. Duci Mediolani D. Meo ſemper obſeruandiſſ. In manibus Mag. Catanei Ducalis Secretarii.

Prætori

Prætori Cremonæ. Laudamus diligentiã, & circunſpectionem ueſtram in iis, quæ proximè ſcripſiſtis circa diploma militare per nos ſuperioribus diebus editum: maxime in ea parte,qua probationem militiæ non per teſtes,ſed per collaterales, ſeu per aliquẽ eorum fieri uultis:quod cùm nobis placeat, & iam, dum illud conderemus,animo nobis ſederet; uolumus,& ordinamus,ut indiſtinctè ſeruetur,ne aliquis ſub adornatis teſtibus ad munus Gratiæ noſtræ obrepat. Ad ſecundum autem caput indiciorum non ſumptorum,aut combuſtorum, Decernimus quòd detur iis,qui beneficio edicti noſtri uti ſatagunt, terminus uiginti dierum, intra quem uos, & curia ueſtra ſe informare poſſit de qualitate homicidii,& ſecundum informationes caſus incidentes apponere, & concordare ad illud caput edicti, ad quod meliùs, & congruentiùs applicandum erit; ita ut eo tempore milites non moleſtentur. Quo termino elapſo,& nullis habitis informationibus de qualitate prædicta, poterunt ſecundũ tenorem gratiæ noſtræ abſolui ſecundum expreſſionem facti per eos dandam: Quam ad bona ẽt,ſeu confiſcata ſint,ſeu non,extendi uolumus, modò per nos donata, aut alienata nõ fuerint;Nam in iis caſibus ſuperſederi uolumus,donec re cũ Senatu noſtro participata ſtatuemus quid ſeruandum ſit. Dat. ex itinere Veneto 20. Octobris. 1530.

CAPITANEO IVSTICIAE.

Dilectiſſ.noſter,in ampla materia omnes caſus primo aggreſſu diſtinctè prouidere,diuini potius quã humani ingenii eſt.hoc liquidò cõprehendi poteſt eo

edicto

edicto, quo multa militibus remiſimus & indulſimus. Nam q̃uis plura capita habeat, & in approbatione per Senatum de illo facta aliqua adiecta fuiſſent, poſt modum etiam neceſſariò quædã declarationes ſubſequutæ eſſent; tamen in dies emergunt noui caſus, qui liberalitatem noſtram in maius tollant, & clariorem reddant. unus quorum huiuſmodi eſt, accuſatur miles de robaria, aut rebus ſubtractis (militem cùm dicimus, unumquemq; intelligimus, qui ſtipendia, etiam hoſtilia, ſequutus ſit) in robaria autem nulla tormenta interceſſerunt; is ſi remisſionem ab offenſo, & fidem collateralis autenticã produxerit, uobis mandamus, ut ipſum illico in pace dimittatis, nec pro ea imputatione ulteriùs moleſtetis. & quoniam uidemus maximi referre circa fidem faciendam quòd quis miles fuerit, cùm ſæpe ob ſtipendia non ſoluta nullus computus militum teneretur, & aliquando urbe aliqua, oppido, uel loco clauſi milites ſine collaterali uiuerent, & ob hoc maxima difficultas ſit imputato fidem de militia facere: militari diſciplinæ etiam hoc condonantes uolumus, q; in illis caſibus, in quibus collateralis fides haberi nõ poſſet accuſatus huiuſmodi militiam legitimè probare teneatur. erit tamen per uos diligiter aduertendum, ne fraus in ſimilibus probationibus interueniat. Dat. Vigleuani xxii. Decembris. 1530.

DE LOCVNTENENTE Vicarii prouiſionum Mediolani.

M D XLII. die xiiii. Martii.

PRopoſitum fuit in Senatu, nunquid ex uerbis nouarum conſtitutionum in titulo de Iudiciis, quòd

cauſæ,

cauſæ,quæ iuriſperitis collegiatis committi debent, non committantur officialibus habentibus ſalarium de publico,comprehendatur Locumtenens quottannis de collegio doctorum Mediolani ad Officium Prouiſionum eiuſdem ciuitatis eligendus : qui licèt non nihil ſalarii de publico aſſequatur,tamen id exiguum eſt, ita ut id officium ei damnoſum ualde futurum eſſet, ſi emolumẽtis,quibus alii Mediolanenſes Iureconſulti de prædicto collegio fruuntur,priuaretur.Senatus, re bene conſiderata,declarauit,& declarat,ex illis uerbis nouarum conſtitutionũ mentem ſuam non fuiſſe, ut is annuus Locumtenẽs ab ipſis Collegii Mediolani emolumentis excludatur: impoſuitq; D.Vicario Prouiſionum,ut hanc declarationem publicari,& ſeruari faciat.

DECLARATIO SENATVS ſuper præſcriptionibus.

M. D. XLII. die Iouis xxvi.Octobris.

IN nouis conſtitutionibus editis ſuper materia præſcriptionis daciorum iuriſdictionalium,fluminum,aquarum,taxarum equorum, & aliorũ regalium,una eſt ſub titulo de Iure & priuileg. Fiſci, incip. nulla præſcriptio contra Fiſcum allegari poſſit,alia ſub titulo de oneribus,incip.oneribus taxarum equorum, tertia ſub titulo de aquis & fluminibus, quæ incip. omnibus interdictum eſt. Has agentes pro Fiſco in Senatu recitarunt,dixeruntq; rem ipſius ex illis lædi poſſe,cũm ex ipſis caueatur ꝙ nulla præſcriptio contra Fiſcum admittatur,niſi temporis,cuius initii non ſit memoria,& ut ueſup. apertam enim uiam uideri multis fraudibus,cũm uſu compertum ſit,teſtes ad-

uerſus Fiſcum facillime adinueniri. unde qui de Principibus nunquam benemeriti fuerunt, poterunt ſibi hoc modo priuilegia quærere etiam in iis, quæ non ſolent Principes etiam benemeritis concedere, & quæ ex decretorum tenore non cenſentur priuilegiis comprehendi; cùm etiam ii, qui q̃nq; priuilegia obtinuerunt, ſub colore ueræ, uel fictæ amisſionis priuilegiorum uſum probare conabuntur longe pinguiorem, quàm ex tenore priuilegiorum eis conceſſum fuerit.

Senatus autem, qui ſcit conſtitutiones matura conſideratione promulgatas, &, ſi rectè intelligantur, & iuſtitiam et æquitatem comites habere; ab eis recedendum non putauit. Ne tamen ex ſiniſtra interpretatione ius Fiſci q̃nq; læderetur, dictas cõſtitutiones infraſcripto modo intelligen. declarauit, uz.

Quòd uolens præſcriptionem illius temporis probare, cuius initii non ſit memoria, non audiatur in iis, quæ contra Priuilegium ſunt, aut priuilegio non continentur. Nec qui titulum habuerit, audiatur, niſi eo exhibito, aut amisſione ipſius, uel impedimento exhibendi legitimè probatis. Nec in aliquo caſu audiatur in his, quæ ex decretorum diſpoſitione non intelligantur, nec intelligantur conceſſa, uirtute decretorum antiquorum.

Quo ad taxas equorum nemo audiatur, niſi titulum oſtenderit, cùm dictæ præſumptioni locus eſſe non posſit, cùm nec adhuc annus octuageſimus effluxerit a die oneris impoſiti: qui autem titulum oſtenderit habitum ante introductum ipſum onus, quibuſcunq; uerbis loquatur, etiam q; de taxis mentionem faceret, non audiatur, niſi titulus in ſpecie de hoſpitatione militum, in cuius locum ſubrogatæ ſunt

taxæ equorum, loqueretur. Qui autem titulũ oſtenderit habitum poſt dicti oneris impoſitionem, non audiatur, niſi priuilegium expreſsè, & in ſpecie concedat immunitatem ab ipſis taxis equorum, uel niſi in ipſa conceſsione concederentur etiam datia ordinaria: inter quæ fieret mentio de taxis, etiam ꝙ non diceretur de taxis equorum. & in caſibus, in quibus probationes aſſumendæ eſſent, Magiſtratus ante admisſionem capitulorum, à ſe ipſo tam ex libris Cameræ, quàm publicanorum, et omni alia uia, de capitulatis ſe informabit, necnon de teſtium qualitate, & de modo eos examinandi: & ſi probabiliter ſuſpicionem de eis habuerit, Senatum ante eorum admiſſionem conſulet. & prædicta nedum in datiis, uerũm etiam in iuriſdictionalibus, & aliis locum habeant congrua congruis referendo: & ſaluis ſemper quibuſcunq; exceptionibus, tam interruptionis præſcriptionis, quàm aliis iuridicis; ſaluiſq; deciſis per Senatum. Super aliis autem per alios deciſis, ſi quæ reperientur, Senatus prouidebit.

Quo autem ad flumina, & aquas, fiant proclamata, ꝙ quilibet termino duorum menſium exhibere uelit priuilegia, & iura aquarum, ſub pœna priuationis priuilegiorum: & ubi aliquis cõpareat cum priuilegiis & iuribus, quæ habere prætendit, Magiſtratus termino aliorum duorum menſium iuſtitiam faciat; illo ſemper intellecto, ꝙ ii, qui ius aquarum extrahendarum ex nauigio magno prætendunt, propter aliarum aquarum immisſionem, nihil plus iuris propter aliquod ſolitum ex allegatis conſtitutionibus quæſiuiſſe intelligantur, quàm priùs haberent.

Quòd ſi in prædictis, aut aliis ſuper interpretatione dictarum conſtitutionum, uel præſentis declarationis dubitari contingeret, Senatus conſultus prouidebit.

DECLARATIO SVPER IVRISdictione Abbatum mercatorum.

M D XLII. die xx. Nouembris.

COnqueſti in Senatu fuerunt rem Cæſ. Fiſci agentes, iuriſdictionem ordinariam, necnon & gabellam notariæ ciuilis plurimũm lædi ex quadam interpretatione nouarum conſtitutionum, dum conceditur Abbatibus, & Conſuli mercatorum iuriſdictio non ſolùm inter ipſos mercatores, ueiũm etiam quotieſcunq; de ipſo mercimonio agatur: Nam ſub ſiniſtra interpretatione horum uerborum, pleraſque cauſas ad ordinariam iuriſdictionem pertinentes ad illorum tribunal trahi dicebant, in præiudicium & ipſius ordinariæ iuriſdictionis, & notariæ, ac conductorum, & conſequenter Fiſci, quinimo etiam in non leue damnum aliorum ſubditorũ Cæſareorum, qui licèt cum mercatoribus non contraxerint, tamen hac interpretatione graues ipſius mercantilis fori leges ſubire cogerentur. Inſuper etiam & ordinariam iuriſdictionem, & Notarios, & Fiſcum lædi dicebant ex ultimis uerbis eiuſdem nouæ conſtitutionis, dum prohibent alios Iudices de præmiſſis cauſis ſe intromittere; quibus uerbis ipſi mercatores prohiberi uidentur ab ordinatiis audiri, etiam ꝙ eis expedire uideatur aliquo caſu Iudicem ordinarium adire: cuius contrarium ante nouas conſtitutiones obſeruatum dicebant.

Iccirco cũm nec rei publicæ expedire uideatut, nec ea fuerit Cæſaris mens, ut ipſorum Abbatum & conſulis iuriſdictionẽ augeret, ſed ut eorũ antiquis ordinibus inter nouas cõſtitutiones redactis ex ipſius Cæſaris ſuprema authoritate firmius robur acciperent:

Sena-

Senatus dicta uerba, quotieſcunq; de ipſo mercimonio agitur, intelligenda eſſe declarat, ubi cum mercatoribus deſcriptis, uel ſtratis utentibus, aut ab eis immediatè cauſam habentibus lis agenda foret.

Prohibitos autem fore alios Iudices de his cauſis ſe intromittere, niſi ad inſtantiam alicuius ex ipſis mercatoribus id fieri contingat.

Notarios autem, qui ultra caſus à nouis conſtitutionibus ſic utſuprà declaratis ipſis conceſſos ſe intromiſerint, puniendos eſſe pœnis, de quibus in ipſis nouis conſtitutionibus.

Quam declarationem, & ſupraſcripta omnia præfatus Senatus mandat inuiolabiliter obſeruari. Signat. Ia. Catranæus, cum ſigillo ſolito in cera rubea.

DECLARATIO CAPITIS
Si per apparentem.

M D XLIII. die xi. Iulii.

FVit à nonnullis dubitatum, quomodo ad uſum deduci debeant conſtitutiones in titulo de Iudiciis C. ſi per apparentem, & an nulla præuia citatione tranſmitti debeat executio de qua loquitur in principio ipſa conſtitutio. Volentes igitur hanc dubitationem tollere, declaramus, hanc conſtitutionem è ſtatutis Mediolanenſibus exceptam ſeruandam eſſe iuxta ſtylum, & obſeruantiam ipſius Mediolani ciuitatis, ſ. q; ubi per publicas, & autenticas ſcripturas fiat fides de credito per creditorem, executio leuis abſq; citatione partis concedatur, ſcilicet cũ famulo, & ſeruitore, quæ potius uim habeat citationis, quàm executionis, cùm eius prohibendæ facultatem impune habeat reus: qui ſi citato creditore comparuerit, &

execu-

executioni cõmiſſæ contradixerit,facta mox per cre ditorem productione eorum, ex quibus creditum ſuum uerificetur, currant reo dies xv. utiles iuxta conſtitutionem ad faciendum ſibi incombentia. ꝙ ſi reus facta dicta executione minime comparuerit, mittatur contra eum fortior executio.atq; hoc modo in Dominio Mediolani ubiq; ſeruari uolumus. Signat.Iacobus Cattanæus.& ſigillat.&c.

QVOD OBTINENTES EVOCAtiones,aut intimationes condemnentur in expenſis in caſu ſuccumbentiæ.

M D XLIII. die xiii.Nouembris.

CVrauit ſemper omni ſtudio Senatus,ut quantum liceret,lites omnes coarctaret. uerũ animaduertit, nonnullos coloratis precibus quandoq; obtinere uel partes ad Senatum euocari, uel preces cum ſuperſedentia intimari; et hoc pacto, & lites protelare,& expeditiones impedire:cũm ob ingruentem negotiorum molem non poſsint omnia in Senatu ita promptẽ,ut Senatus cuperet, expediri. Et quamuis nonnulla hactenus remedia adhibita fuerint; tamen ad comprimendas magis, atq; magis calumniantium tergiuerſationes,

Senatus ordinat,& edicit,ꝙ quicunq; recitatas euocationes, aut intimationes impetrauerint, ubi nihil a Senatu obtineant, cenſeantur in omnibus impenſis condemnati per Secretarium taxandis; niſi expreſſẽ à Senatu fuerint abſoluti.ꝙ ſi ſupplicantes tales fuerint, qui ueriſimiliter, quid petendum ſit,ignorent, Senatus animaduertet in eos, in quos animaduertendum iudicauerit. Signat.Ia.Cattanæus.

DE QVIBVSDAM, QVI PEtunt, ſe declarari comprehenſos in gratia generali.

M D XLIIII. die octauo Ianuarii.

PEr eos, qui capitaliter, aut in pœnā corporis afflictiuā dānati ſunt, ſeu per agētes pro eis cōtingit à Senatu poſtulari, ut declaretur, illos in gratia generali comprehendi: & lectis eorum precibus, dicitur ipſos ſe ſe conſtituere debere ante quàm aliud decernatur; ii tamen conſtitutionem differentes, ſeu ſubterfugientes, rem in longum trahunt, ut poſt aliquod tempus ſub adumbrata, & uériſimili aliqua cauſa Senatum moueant ad concedendum abſq; conſtitutione id, ꝙ primò negatum fuerat.

Senatus huiuſmodi ſubterfugiis, & decipulis prouidere uolens, decreuit, eos, quibus dicitur ut ſe ſe conſtituant, terminum menſis ad conſtituendum habere: quo decurſo, & conſtitutione non ſecuta, ulteriùs audiri non debere.

QVOD SCRIPTVRAE GRATIS dentur miſerabilibus perſonis.

M D XLIIII. die xxiii. Aprilis.

CVm in Senatu propoſitum eſſet, à multis dubitari, an conſtitutio de cauſis perſonarum miſerabilium facta ſcribas, & notarios grauet ad ſcripturas etiam ſine ſolutione laborum tradendas, eo quòd ad omnia fere tribunalia abuſus iam inoleuerit, ut pro ſcripturis confectis pretium laboris exigatur.

Senatus uiſa uerborum formula, ſub qua conſtitutio eſt concepta, Dixit, non eſſe dubitandum, quin re-

ſcripta

ſcripta,litteræ,ſcripturæ,& omnia acta gratis,& ſine ſolutione laborum miſerabilibus edenda ſint. & ita cenſuit eſſe ſeruandum,mandauitq;,& tenore huius ordinationis mandat omnibus Magiſtratibus,& iuſ dicentibus, ut abuſum,qui dicitur inoleuiſſe,prorſus tollant, & hanc declarationem omnino ſeruari faciant,ſub pœna,quæ in ea conſtitutione interminata eſt. Signat.Franc.Petranigra.

ORDINATIO SVPER DEnunciationibus delictorum.

M D XLIIII. die XI. Auguſti.

MEminit Senatus, ſe annis ſuperioribus binas in materia denunciationum fiendarum feciſſe ordinationes. Verùm quia pro Fiſco agentes multa in Fiſci,& boni publici præiudicium euenire adhuc cõquerebantur,ex eo potisſimũm,ꝙ cùm delicta non denuncientur,impunita ut plurimũm pertranſeant: quia à maiore Magiſtratu,qui delicta ignorat,contra delinquentes non proceditur,minuſque per Prætores feudatariorum procedi posſit,cũm multa ad eorum iurisdictionẽ obſtante Decreto de maiore Magiſtratu non pertineant.Ex aduerſo antiqui feudatarii multa, quare per Conſules locorum, & terrarum eis in feudum conceſſarum denunciationes fieri nõ deberent,allegabant;nonnulli enim dicebant,ſe habere concesſionem feudalem ante condita decreta ſuper denunciationibus; Aliqui ꝙ in antiquisſima, & quieta poſſesſione non denunciandi exiſterent. Nonnulli uerò ex feudatariis recentioribus ſe deterioris eſſe conditionis quàm cæteri,ægrè ferebant. Propterea hinc & inde prouideri petebatur.

Cumq;

Cumque prouincia hæc iteratò uni ex Senatoribus demandata eſſet, qui in Senatu de his, quæ hactenus agitata eſſent, uerba habuit; matureque negocium ipſum denuo diſcuſſum fuiſſet:

Senatus mente reuoluens, quanta cum ratione & ex antiquis Decretis, & ex nouis Conſtitutionibus denunciationes delictorũ fieri debere cautum ſit, conſiderans præterea negocium hoc ex difficultatibus, quæ oriebantur, quo ad omnes expediri nunc non poſſe, ſed altiorem requirere indaginem: Inſuper perpendens difficile eſſe, præſertim pro imperitis, & rudibus, prout conſules uillarum, & terrarum eſſe ut plurimũm ſolent, legem condere ſecernentẽ, quo ad denunciationes fiendas, caſus comprehenſos in Decreto de maiore Magiſtratu ab aliis, qui ſub iuriſdictione feudatariorum comprehenduntur: Ideo, ut delicta, quanto minus fieri posſit, impunita pertranſeant, cenſuit, pro nunc per Conſules omnium locorum, & terrarum, quarum iuriſdictiones ab annis decem proximẽ præteritis aliquo modo, quocunque titulo, conceſſæ, aut alienatæ fuerint, delictorum denunciationes iusdicenti illi, cui ratione maioris Magiſtratus ſubſunt, & ſub cuius iuriſdictione ante concesſionem, aut alienationem in alios factam eſſe ſolebant, omnino fieri debere, ſub forma & pœnis in conſtitutionibus contentis. Ne tamen ob omnium etiam leuisſimorum delictorum denunciationem fiendam nimium ſe grauatos prætendere poſſent, eis aliquid pro nunc indulgere uoluit. Decreuit propterea hæc delicta tantũm denunciari per eos debere, uidelicet, ſacrilegia, uiolentias, robarias, inuaſiones, agrorum depopulationes, aſſasſinamenta, homicidia, raptus uirginum, ac mulierum, incen-

dia, uniones, uulnera animo deliberato illata, nec nõ etiam alia uulnera, ac percusſiones, ex quibus uulneratus uel percuſſus in lecto æger iacuerit; poſtremò inſultus cum armis animo deliberato factos. Alia autem delicta, & ſi non denuncientur, non tamen propter hoc remiſſa cenſentur: quinimmo poſſunt & Iudex & pars, de cuius intereſſe potisſimũm agitur, contra delinquentes procedere, & agere. Hæc autem omnia obſeruabuntur, donec causa plenisſimè cognita, generaliter, etiam quo ad loca, & terras antiquitus in feudum conceſſas, aliud ordinandum uidebitur. In quibus interim Fiſcus, quo ad denunciationem prædictorum delictorum, in poſſesſione, in qua ante nouas Conſtitutiones reperiebatur, perſeruetur. Vult tamen Senatus, ꝙ etiam in caſibus, in quibus denunciatio fieri non debet, maior Magiſtratus pro delictis ad eum pertinentibus procedere posſit: Et uerſa uice, nullo modo ſe impediat de delictis ad eum non pertinentibus, etiam ꝙ denunciata fuerint, ſed illorum cognitionem ulla absque impenſa remittat ad Prætores feudatariorum, ſub pœna priuationis officii, & nullitatis quorumcunꝙ agitandorum. Quibus inſuper Prætoribus liceat, etiam non obſtante prædicta denunciatione facta maiori Magiſtratui, procedere in caſibus in decreto de maiore Magiſtratu non comprehenſis, ſed ad eos ſpectantibus.

NE ADVOCATI OBLATIONES coram Senatu pro clientibus temerè faciant.

IN cauſa Angelæ Eliſabet Confalonieriæ contra fratres Confalonerios, cũm propoſita eſſet per aduocatos

tos mulieris conditio, eamq; ipſa mulier implere recuſaret, ita ut ordinatio Senatus, qui conditionem accipiendam cenſuerat, eludi uideretur.

Senatus monuit in faciem omnes aduocatos, qui coram eo cauſas dicunt, ut deinceps in proponendis Senatui oblationibus cautiores ſint: nam ſi clientes eis acquieſcere noluerint, ipſi onus clientum ſubibunt.

DECRETVM SVPER FICTIS libellariis bladorum, & uini.

M D XLV. die ix. Ianuarii.

DEcretum conditum anno. 1539. 15. Decembris, In cauſa emphiteotarum frumēti Papien. uſu cō pertum eſt optimum fuiſſe: erat enim tenoris ſubſequentis. 15. Decembris 1539. in cauſa cōmunitatis Papiæ, & fictabilium furmenti contra dominos directorum, Senatus cenſet, ad ea ficta libellaria, quæ nullam emphiteotarum præambulam uenditionem habent, non eſſe manum apponendam. Quo uerō ad ea, quæ præambulam habent uenditionem, ſtatuit, & ordinauit, quòd ſit in facultate emphiteotæ ſoluere uel in fructibus iuxta tenorem inſtrumenti emphiteotici, uel in pecunia: ſed hoc modo, uidelicet, q́ reſpectu eorum fictorum libellariorum, quæ conſtituta fuerunt ante Calen. Ianuarii anni 1500. ſoluere poſſit ad rationem libr. decem pro ſingulo centenario librarum capitalis; reſpectu uerō eorum, quæ exinde conſtituta fuerunt, ad rationem librarum ſeptem pro ſingulo centenario libr. capitalis: ea lege & conditione in utroq; caſu adiecta, q́ ubi in futurum emphiteota non ſoluerit dictas peccunias

debitē referendo pro canone emphiteotico intra menſem unum poſt terminum ſoluendi appoſitum in Inſtrumento emphiteotico, non poſsit pro eo anno uti beneficio præſentis ordinationis. uerùm pro anno proximē præterito, ubi terminus ſoluendi iam lapſus ſit, ſtatuit emphiteotæ terminum dierū uiginti à die publicationis præſentis ordinationis, intra quem ſoluere poſsit iuxta ſuperiùs ordinata debitē referendo. quo uerò ad ficta reliqui temporis præteriti non ſoluta, concedit pariter Senatus emphiteotis facultatem ſoluendi iuxta præmiſſam ordinationem: ita tamen ꝙ pro dimidia ſoluant in feſto Paſchatis Reſurrectionis, & pro reſiduo in Calen. Auguſti. non uult tamen Senatus impedire creditores per hoc ordinationis caput, quominus poſsint agere ad aſſequutionem crediti ſui ad ſummam prætaxatam, etiam ante feſtum Paſchatis, & Calen. Auguſti, ut ſup. Propterea cùm iamdiu multi ex aliis huius dominii regionibus efflagitaſſent, ut eadē decreti indulgentia & ipſi frui poſſent; uiſum fuit Senatui hanc ſalutarem legem ad reliquos etiam huius Mediolanenſis dominii populos extendere.

Iccirco ſtatuit, & decreuit, prænarratam ſanctionem in uniuerſo Mediolanenſi dominio ſeruandam eſſe. Declaran. tempus ſolutionum faciendarum iuxta ipſius decreti tenorem quo ad alios huius dominii populos à die publicatiōis ipſius decreti faciendæ initium capere debere. Verùm quia reperiuntur multa ficta libellaria in pleriſq; regionibus, & forté etiam papien. cōſtituta in alio genere bladorū, quā ſurmēti, nonnulla etiam in ſolutione uini: ideo cùm eadem ratio in omnibus militet, placuit Senatui decernere, & ita decreuit, in quocunq; bladorū genere, & ēt in uino locū habere debere. Signat. Iacobus Robius.

ORDO SVPER ACTVARIIS cauſarum ciuilium Mediolani.

M D XLV. die xxvi. Martii.

COgnouit Senatus multa incommoda, & damna ciuiles cauſas agentibus oriri ex licentia unicuiq; conceſſa inſpiciendi, reuoluendi, & attrectandi filcias, ſic enim appellant cordulas, in quibus acta dictarum cauſarum inſiguntur, & aſſeruantur, exiſtentes apud tribunal D. Prætoris Mediolani, & eius Iudicum. & quamquã D. Abbates notariorum, tam præteriti, quàm præſentis anni, nonnulla in hac materia prouiderint, comperitur tamen malis, & doloſis ingeniis ad iura aduerſariorum quoquo modo ſubuertenda, aut inuoluẽda in dies callidioribus, & prõptioribus, ſatis publicæ utilitati adhuc non eſſe conſultum. qua in re ut maturius, & ſalubrius aliquid ſtatui poſſet; uiſum eſt Senatui negotium hoc D. Iureconſultis, & notariis urbis Mediolani aperire, & quid ſentirent, audire. Senſu igitur eorum intellecto, & omnibus aliis conſiderandis diligenter conſideratis:

Ordinauit Senatus, quòd proceſſus cauſarum omniũ, quæ ſapientis conſilio, uel Iudicio partium confidentis deciduntur, ſiue in prima, ſiue in ſecunda inſtantia agatur, ſeparatim, & de perſe aſſeruentur, nec unus cum alio commiſceatur, nec alicui partium, aut agenti pro eis detur tractandus, aut reuoluendus.

In aliis autem cauſis, in quibus conſilium Sapientis, aut Iudicium partium confidentis non requiritur, notarii tribunalium D. Prætoris, & Iudicum utſup. tenere debeant filcias ſeparatas relationum ab aliis actis, & (ut dicitur) de per ſe: litterarum item Principis,

pis, ſacramentorũ,interrogationũ,tñſionũ,& aliorũ actorũ filcias ſeparatas,uno quoque tñ menſe renouandas.prædictorumq; omnino & ſingulorum actorum ſciant notarii ſummariam memoriam fieri oportere in libro, ſeu quinterneto ad id per eos præparato, quam actum deferens ſcribi procuret, ſub pœna nullitatis.teneaturq; pars,ad quam ſpectabit, proceſſum integrum redemptum à notario cauſæ conſultori, ſeu confidenti ante ſententiæ prolationẽ deferre. & notarius non cogatur aliquem actum ſeparatum,& ab aliis diſiunctum dare. Prædicta autem per notarios cauſarum ciuilium ſeruabuntur, & per eorumcoadiutores.non ſeruantes,toties,quoties defecerint,pœna ſcutorum quinquaginta Cæſar. Cameræ applicandorum, & alia grauiori arbitrio Senatus mulctabuntur.Inſuper mandat Abbatibus notariorum,ut hanc ordinationem ſeruari faciant.Signat. Iacobus Catranæus.& ſigillat.ſigillo Imperiali in cera rubea more ſolito.

ORDO SVPER PROROGATIOnibus,& ſuſpenſionibus ad cancellarium Senatus afferendis.

M D XLV. die primo Iunii.

IN multis cauſis in ciuitate Mediolani,& extra deferuntur in manu unius ex cancellariis Senatus prorogationes,& ſuſpenſiones.aliæ ſunt citra partiũ conſenſum, & hæ deferri ſolent in ciuitate, aut eademmet die,aut immediatè ſequenti,qua factæ ſunt, extra uerò ciuitatem intra quatriduum: aliæ ſunt de partium conſenſu, & in eis deferendis inoleuit abuſus diferendi aliquando decem, aliquando uiginti dies,

dies,& aliquando multo plus, plerunq; poſt factas ordinationes,& latas ſententias,ita ut ſæpe numero exinde diuerſa inconuenientia ſequantur huic abuſui Senatus occurrere uolens,

Ordinauit,prorogationes, & ſuſpenſiones ipſas, tam citra partium conſenſum factas, quã aliter, deſerendas eſſe,ſi in ciuitate erunt,intra dies quatuor,extra uerò infra dies octo, poſtquàm factæ erunt; & eis lapſis, non ſolùm non eſſe per cancellarium ipſum admittendas, ſed nullius fore roboris, & momenti.& ut ad omnium notitiam deueniat,ordinem hunc publicandum eſſe,& in actis ab iis, ad quos ſpectat redigendum. Signat.B.Patellanus.

ORDINI DI VORMACIA.

DON CARLO PER LA DIVINA Clementia Imperatore de Rom. ſempre Auguſto &c.

PErche come le guerre portino diſordini, & inconuenienti al buon gouerno della giuſtitia, & uiuer politico,coſi hauendo inteſo tanto dal Marcheſe del Vaſto noſtro Gouernatore del Stato di Milano, & da altri noſtri Officiali,& Miniſtri,come che ſiamo ſtati informati da altri,che ui è neceſsita di reformatione in detto Stato; del quale uolemo hauere quel la cura che ſiamo obligati & à Dio,& alla noſtra dignita Imperiale,& à quello ch'è di ragione: Per adeſſo,& fino à tanto,che ſi poſſa piu intieramente ordinare,prouedere, & remediare à quello,che piu ſi cognoſcerà conuenire; Comandiamo, ordiniamo, & uolemo

uogliamo che ſi oſſerui preciſamente quello, che in queſta Ordinatione ſi conteneràː& che il Gouernatore, Senato, Gran Cancelliero, Capitano di giuſtitia, quelli del Magiſtrato, & tutti gli altri Officiali, Vaſſalli, & Sudditi l'oſſeruino, ognuno di loro per quello che gli toccarà; ſotto pena d'incorrere nella noſtra indignatione. & comandiamo che ſiano puniti quelli che contrauerranno, ſecondo la qualità del caſo, & de l'ecceſſoː& che tutto quello, che contra queſto ſi faccia in qualunche maniera, ſia irrito & nullo, come per la preſente uogliamo, & declariamo che lo ſia.

Il Senato hà d'hauere grandisſima uigilantia, e ſpeciale cura, che le coſe della giuſtitia, che in eſſo ſi trattano, & ſi deueno trattare, ſiano determinate guardando gli ordini & ſtatuti de lo Stato, con quella equalità che cõuiene alla buona amminiſtratiõe d'eſſa giuſtitia; di maniera che per riſpetto d'alcuno nõ ſi faccia ſe non quello che di ragione, & giuſtitia ſi dè fare. Et anchora che alle uolte noi ſcriuiamo qualche lettere in coſe di giuſtitiaːſappia il detto Senato, che la noſtra intentione non ſarà di pregiudicare in coſa alcuna alla ragione delle parti, ne alla amminiſtratione della giuſtitia; anchora che le dette lettere foſſero ſcritte in fauore del noſtro Patrimonio, & coſe della Cameraː perche, anchora che noi uogliamo, & ſia noſtra uoluntà, che le dette coſe d'eſſo noſtro patrimonio & Camera ſiano guardate, & trattate con gran cura e diligenza per la conſeruatione, & augumento d'eſſo noſtro patrimonio; queſto ſi hà da intendere ſenza pregiudicio della ragione del terzo, & della giuſtitia. Et dicendo noi queſto delle noſtre lettere, & di quello che noi comandiamo,

debbono,

debbono, & hanno da intendere, che il medeſimo, & più eſpreſſamēte hā dà eſſere, & uogliamo che coſi ſe intenda, in quello, che i noſtri Gouernatori nel detto Stato comandarāno di q̄ſta qualità. Et quello che in tali coſe ſe hā da fare, & uogliamo che ſi facci, è obedire le lettere & comandamenti noſtri, ne i quali ſarā il detto pregiudicio, & ſuperſedere in mandarli ad effetto, & auiſarci e conſultarci delle cauſe, per le quali ſi laſcia di eſſequire. & il medeſimo ſi hā da intendere, quando quelle tali lettere & comandamenti fuſſero in pregiudicio del noſtro Fiſco & Camera in fauore de particulari, ò ſiano in cauſe giudiciali, & di lite, ò coſe di gratie, ò di qualunche altra maniera.

Il Preſidente, & quelli del Magiſtrato Ordinario, & Straordinario, & delle biade, & Theſoriero de lo Stato tengano grādisſima, & ſpeciale cura, & diligētia in l'amminiſtratiōe delle intrate, rēdite & ragioni della Camera, coſi ordinarie, come ſtraordinarie; & in uedere & guardare come ſi beneficiano, & guadagnano, & ſpendono; non potendo il noſtro Gouernatore, per la occupatione d'altri negotii & coſe, attendere particolarmente à queſto; & guardino, & oſſeruino bene li rolli, bilanci, & ordini, che toccano alla robba, & patrimonio, & alla amminiſtratione, & diſtributione, & ſpeſa d'esſi; & non paſſino, ne eſſequiſcano alcuno augumento de ſalarii, ne noue mercedi, gratie, ò eſſentioni, ne remisſioni di quello che può, ò debbe peruenire à noſtra Camera & Fiſco, ne per uia di aiuto di coſta, ne per altra qualunche maniera, alienationi d'intrate, ne di coſe della Camera fatte in alcuna maniera cōtra li detti noſtri ordini. Declarando, cōe p la preſente declariamo, che tutto

quello che ſenza eſpreſſo ordine noſtro d'altra maniera ſi farà, ò paſſarà, ſia nullo, come ſi è detto, e non ſi admetta, riceua, ne paſsi in cunto.

Et quanto al pigliare li cunti de Theſorieri, dacieri, & qualunche altri officiali, & perſone, che ſi occupano nell'amminiſtratione delle intrate, redditi, & dritti de lo Stato, tengaſi grandisſima cura, perche ſi facci con ogni diligentia, & buona eſſaminatione, & ſenza eccettione di perſone, & che li guadagni ſi eſſequiſcano, & uengano in Theſoreria, ſenza dilatione, ne disſimulatione: il medemo delle confiſcationi, lequali uengano intieramente, & ſenza diminutione alcuna in la detta Theſoreria, in beneficio della noſtra Camera, & Fiſco.

Il Gran Cancelliero per quello che toccarà al ſuo officio, hà da tener la medema cura, coſi nelle coſe della giuſtitia, come in quello che tocca all'intrate ordinarie, & eſtraordinarie, dritti, e ragioni della Camera, & cōfiſcationi, perche il tutto uada rettamente, & ſinceramēte, & ſi guardi l'ordine ch'è ſtato dato, & ſi darà, & ciò che nelle preſenti ordinatiōi ſi cōtiene, & in pregiudicio di queſto non ſi intrometta, ne ſi occupi, ſegni, ne paſsi coſa alcuna di niuna qualità che ſia: poi che le coſe della giuſtitia ſono, & hanno da eſſere à carico del Senato, il quale hà da dare cunto & ragione à noi di quello che toccarà ad eſſa giuſtitia. & in quello che tocca alla robba noſtra uogliamo che ſi oſſerui quello che ſi è detto di ſopra in quello che tocca al Magiſtrato.

Et quanto alli officii biennali de lo Stato, tocca al Senato l'approbare delle perſone, nelle quali douerāno eſſer conferti esſi officii, coſi le ſegurta che ſi daranno per il ſindicato: & ſe'l Gouernatore ſi uorrà informare

mare dal Gran Cancelliero delle dette perſone, eſſo Gran Cancelliero lo informerà come uederà che cõ uenga,perche esſi officii ſiano prouiſti come conuie ne al noſtro ſeruicio,bona amminiſtratione delli offi cii,e bene de lo Stato,per meriti di perſone,et nõ per altro niuno riſpetto: & che non riceuano danari, ne preſenti per la prouiſione d'esſi officii.

Et nelli altri officii più biennali, non ſi metta che prouiſione alcuna, perche il Gouernator hauerà cura di auiſarci quando uacaranno, perche facciamo la prouiſione come conuenga.

Il medemo ſi intenda nelli beneficii di noſtro Iuriſpatronato,perche ſono riſeruati à noſtra prouiſione.

Et percheda farſi remisſioni,& gratie di delitti,che nõ ſi deueno perdonare, come rebellione,falſificatione di moneta,homicidii penſati,& delitti atroci,ne ſeguono grandi incõuenienti,& ſi diminuiſce molto l'auto rità della giuſtitia:la noſtra uolontà è che non ſi faccino,ſe non prima conſultati cõ noi. & il detto Gran Cancelliero non ſegnarà, ne paſſarà niuna di queſte coſe. ſe non fuſſe in alcuno caſo neceſſario,che importaſſe à coſe di Stato; nel quale caſo il Gouernatore,non ſofferendo la dilatione di conſultarci, posſa fare quello che gli parerà che conuenga,& dare di ciò auiſo à noi,cõ le cauſe che occorrerãno per farlo.

Medemamente non ſi hanno da paſſare,ne eſpedire alcune ſuperſedentie, ne moratorie in coſe di giuſtitia, in alcuna maniera, ne in coſe di debito, ſenza gran cauſa,& informatione,& dando ſegurtà al creditore che paſſato il tempo della moratoria ſarà ſatisfatto del debito.

Et perche ad inſtanza di quelli che ci dimandano, che gli facciamo pagare,di ciò che ſe gli deue,nõ posſia

mo negare di ſcriuere lettere al Gouernatore, che ſi paghi loro ciò che ſe gli deue giuſtamente: Però ſi hà da intendere, come la noſtra intentione è, che ciò ſi habbi à fare eſſendo primieramente prouiſte le coſe neceſſarie per la ſuſtentatione de lo Stato: & hauerà cura di auuertire di queſto il Gouernatore, perche non ſi facci il contrario. Et ſpecialmente ſi hà da intendere, che per pagare debiti, gratie, ſalarii, ne prouiſioni, non ſi hanno da uendere alcune intrate, ne coſe della Camera, ne darſi di eſſe in pagamento.

Il detto gran Cancelliero ci hà da riſpondere, & dar cunto, & ragione di tutto quello, che ſi è detto di ſopra che tocca à lui.

Li Fiſcali hanno da mettere ogni diligentia, & cura in quello, che tocca à ſuoi officii; & proſeguir le cauſe fiſcali, facendo tutto quello che ſi conuiene, & ſono obligati, ſenza riſpetto, ne eccettione di perſona: & quando uederanno che ſia neceſſario, coſi in lo toccante alla giuſtitia, come in lo toccante al patrimonio, auiſaranno il Gouernatore di quello che conuenerà, perche ſe gli proueda, che ſeruino, & facciano quello che doueranno: & ſe mancaranno in lo ſopradetto, comandiamo che non ſe li paghino li ſuoi ſalarii.

Il Fiſcale Spina uſarà dell'officio di Fiſcale, come uno de gli altri officiali; ſenza che pretenda altra prerogatiua, ne ſpecialità ſopra gli altri Fiſcali, ne nel Senato, ne in altro tribunale alcuno.

Et perche molta parte della giuſtitia tocca al Capitano d'eſſa giuſtitia, che ſtà in Milano; il Senato hà da tenere ſpecial cura, che in queſto tribunale ſi faccia, & adminiſtri intieramente giuſtitia, come conuiene. Et benche habbiamo tollerato che queſto officio ſia

ſtato tanto tempo in perſona di Gio. Battiſta Specia no, però il Vicario che tiene, non conuiene, ne è noſtra uolontà, che duri più di due anni, & che finiti quelli ſtia à ſindicato, come gli altri officii biennali de lo Stato: & che'l Capitão di giuſtitia preſenti queſto Vicario nel Senato, & eſſendo perſona che habbia le qualità che cōuengono, et approuandola il Senato, il Gouernatore lo proueda, come gli altri officii biēnali de lo Stato, & faccia la ſolēnità che ſi ricerca inanti al Senato: & che conforme a queſto ſi proueda di preſente il detto Vicario.

Il Gouernatore tenerà grande & continua auuertenza, & cura, che coſi il Senato, come il Magiſtrato, & gli altri tribūali, et miniſtri di giuſtitia, et officiali delle intrate, & robba, & qualunche altro cadauno in ſuo officio, grado, & qualità, uſino del ſuo officio con l'autorità libera che conuiene, & guardino li ſuoi ordini, & forme d'amminiſtratione, che ſi ſono guardate, & uſate nello Stato, & che cōuengono: & precipuamēte quello che per lo preſente Ordine ſi comanda, & ditermina; ilquale è noſtra uolōtà che ſia inuiolabilmente oſſeruato, & eſſequito: & che il Gouernatore per alcuna maniera, ne per alcuna cauſa ò ragione faccia coſa in contrario.

Et uogliamo che nō ſi mettino nello Stato generalmēte, ne in alcuna Città, ne popolo particolarmēte, datii, ne impoſitioni alcune, per niuna cauſa, di niuna qualità, che non ſia per noſtro ſeruicio, ò beneficio particolare del medemo Stato, & popolo, & ſenza conſulta noſtra: ne ſi ſcodano altre impoſitioni, ne ſeruitii, in alcuna maniera.

Et in quello che tocca al Conſeglio, che ſi chiama Secretto, per il preſente, ſino à tanto che meglio informati

mati,ſe uederẽmo che conuenga,comandiamo altra coſa il Gouernatore uſarà delle perſone,che ſono ſo lite a radunarſi cõ lui per li negotii che in eſſo Conſe glio ſi deueno trattare: liquali ſono il Preſidente del Senato,il Gran Cancelliero, il Capitano di giuſtitia Gio.Battiſta Speciano,il Theſoriero de lo Stato:cõ li quali, & uno Secretario, quello che ſarà più ſufficiente,& conueniente per eſſo Conſeglio, aſcoltarã, guardarã, & prouederà quello che conuerrà in le petitioni, & coſe che iui ſi doueranno trattare: non impedindo il corſo, & buon'ordine della giuſtitia,laquale tocca a fare,& amminiſtrare al Senato: & in quello che tocca alla robba & patrimonio, & in altre coſe, guardando quello che di ſopra è ſtato ordinato,ſenza che in alcuna maniera ſe gli uada, o paſſi contra. & tutte le lettere,& prouiſioni,che ſi ordinaranno, & faranno di quello che reſultarã, & uſcirã,& ſi prouederà nel detto Conſeglio Secreto, i detti Preſidente & Gran Cancelliero le ſegnarãno.

Et perche tutto lo ſopradetto s'oſſerui coſi, & non ſi uada contra ã queſto, hauemo comandato eſpedire quattro ordini di queſto tenore,uno pche reſti in potere del Gouernatore,l'altro ſi tenga nel Senato, l'altro nel Magiſtrato, l'altro il Gran Cancelliero. Dat. in Vormes,a 6. d'Agoſto. M. D. XLV.

MENDATIO CAP. ET QVIA cautum eſt, in titulo de iure, & priuilegio Fiſci.

M D XLV. die xxiii. Octobris.

IN Conſtitutionibus anno 1541. per nos editis in titulo de iure Fiſci, in uerſiculo, Et quia cautum eſt intra ſex menſes &c. Manifeſtus error impreſſorum ignorantia, ſeu indiligentia cōmiſſus eſt in uerbo intra, Nam ultra ſcribi debuiſſet: conuenit enim rebus Fiſci noſtri, ut illas curantes competens tempus habeant ad perquirendum ius illi ſpectans, cūm multa intra ſemeſtre inueniri per eos posſint, quæ non ita facilè in primis diebus, in quibus bona, aut iura Fiſco applicātur, retegi aut reuideri posſint. Cùm autē de huiuſmodi errore in Senatu ſermo habitus eſſet, & unus ex aduocatis Fiſci expoſuiſſet, Illuſt. Locum tenentem, quem in Dominio Mediolani habemus, ad inſtantiam agentium pro Fiſco ſæpe conceſsiſſe, ut ſex menſibus elapſis denuntiari poſſet, & denuntians tertiam partem per antiquum decretum asſignatam conſequeretur. Suppliciterq; petiiſſet, ut error corrigeretur: Nos ex Iudicio præfati Senatus per has noſtras ipſum errorē ſuſtulimus. Decreuimusq; quòd denuntians ius Fiſco competens efſluxis ſex menſibus a die, quo ei competierit, & quandocunq; poſt dictos ſex menſes, tertiam partem utſup. aſſequatur.

DECRETVM DE INSTANTIA cauſarum cridarum.

M D X L V I. die xxix. Ianuarii.

DVm frequentes ad Senatum ſupplicationes deferrentur petentium decerni, ꝙ & ſi aliqui ex pluribus contradicentibus in cauſis cridarum inſtanuā labi permitterent, poſſit tamen inter alios ualida ferri ſententia: uiſus eſt Senatui caſus multa conſideratione dignus. Ideo uoluit, priuſquā ſuperinde quicquam decerneret, intelligere quid Mediolanenſe iureconſultorum Collegium e re publica fore ſentiret. eis autem auditis, & maturè omnibus conſideratis:

Statuit imprimis, ꝙ ubi ponens inſtantiam cauſæ cridarum labi permittat, condemnetur in expenſis per contradicentes factis.

Verùm, ut ponentes faciliùs inſtantiam ſuſtinere poſſint, & tollantur litium occaſiones; Decernit Senatus, ꝙ ubi in productione litterarum primæ prorogationis ponens omnes contradicentes citauerit, ſi nullus contradixerit, intelligatur inſtantia quo ad omnes durare, etiam ꝙ in productione aliarum litterarum prorogationum nullus exinde citetur, modò tamen ſingulo menſe præſentētur. Si uerò aliquis contradixerit, quo ad eum non intelligatur inſtantia durare, niſi in ſingula prorogatione citetur. ualeat tamen ſententia inter alios ferenda, ſaluis iuribus dicti contradicentis coram ordinario.

Item decernit Senatus, ſi quis ex contradicentibus inſtantiam ſuſtinere uoluerit, poſſit, modò citet ponentem, & alios, ut ſuprà dictum eſt.

In cauſis autem pendentibus, Decernit Senatus iudicium, & ſententiā ualere inter eos, qui in cauſa ſunt: ſaluis iuribus eorum, qui inſtantiam quo ad eos labi permiſerunt, coram ordinario deducendis. Signat. B. Patellanus.

QVOD

ORDO DE MERCEDE BARICELLORVM, CVSTODVM CARCERVM, ET ALIORVM.

CAROLVS QVINTVS ROM. IMPERATOR. ETC.

CVM Multi ex ſubditis huius Dominii conqueſti in Senatu noſtro ſæpius fuiſſent, q; Baricell. Collaterales, Carcerum cuſtodes, Executores, ac alii Officiales pro capturis reorum, ac executionibus realibus, & perſonalibus in cauſis ciuilibus, criminalibúsue faciendis, modum ſuæ debitæ mercedis excedebãt: Quòdq; Iudices, quibus aliquod ſalariũ ordinarium ſtatutum non eſt, pro eorum honorariis aliquando (eo quia nulla eſſet certa merces ſtatuta, quam pro laboribus ſuis accipere poſſent) ſub huius incertitudinis colore, pluſquàm par eſſet accipiebant, in graue eorum damnum, ac præiudicium: Idq; aſſumptis informationibus uerum eſſe compertum fuiſſet: Idem Senatus, ut huiuſmodi indebitis exa-

ctionibus congruam adhiberet prouiſionem, ac ſubditorum noſtrorum imdemnitati opportunè conſuleret: negocium hoc uoluit mandare duobus Senatoribus, ut maturiùs procederetur; qui ſe informarent de prædictis, adhibito etiam Fiſco, & uocatis aliquibus ex Iuſdicentibus: mox referrent. Quòd cũ ſumma cum diligentia factum eſſet: tandem certos ſuper hoc negotio ordines promulgauit, tenoris infraſcripti: uidelicet.

De Mercede debita pro Exequutionibus Realibus.

SI fiant exequutiones in Ciuitate, uel ſuburbiis; pro leui executione habeant Executores ſol. ſex Imper. pro quolibet dumtaxar, quantacunq; ſit ſumma: pro miſsione, ſeu aſſociatione in poſſesſionem tantundem. Si uerò fiant extra Ciuitatem, & ſuburbia, habeant duplum, & ultrà etiam ſol. unum pro ſingulis mille paſsibus. Pro fortiori ſeu effectuali executione, ſi intra Ciuitatem, & ſuburbia fiant, habeant ſol. unum pro ſingula libra Imper. ubi ſumma non excedat libras uigintiquinq; abinde uerò ſupra, uſq; ad libras centum, denarios nouem Imper. pro libra; & à libris centum, uſq; in quinquecentum, denarios ſex pro libra; et ab ea ſumma ſuprà, quantacunq; ſit, denarios tres pro libra. Si autem ſiant extra Ciuitatem, & ſuburbia, ultra prædicta habeant ſol. unum pro ſingulis M. paſsibus pro quolibet famulo, ſiue executore, modò non accedant in maiori numero, quàm ſit expreſſum in præcepto eis per Iudicem tradito.

Pro Manſione in poſſesſione, ſeu pro asſiſtentia recollectioni fructuum ſequeſtratorum, ſeu pro deſcriptione bonorum, & fructuum, habeant ſold. decem, & octo Imper. pro ſingulo die, quo ſteterint occupati circa id negotium, & pro itinere ſold. unum, pro quibuslibet mille pasſibus. Præmisſi non posſint, ultra mercedem ſupra eis taxatam, & infra taxandam, quicquam directè, uel per indirectum, etiam pro expenſis cibariis, à partibus conſequi: Immò ſi quid ab eis ſibi datum fuerit, id cedat, & compenſetur in dicta eorum mercede, ſub pœna quadrupli parti applicanda, & ictuum duorum funis. Quodq; non posſint prouinciam ſibi demandatam recuſare, niſi legitima ex cauſa arbitrio Iuſdicentis, ſub pœna ſtandi per diem unum ad catenam infamem. Et q; prædicta merces non debeatur, niſi demum facta relatione apud acta Iuſdicentis in temporibus limitatis ex forma nouarum conſtitutionum. Et q; unica tantùm merces debeatur, etiam ſi ſæpius acceſſerint pro executione huiuſmodi facienda.

De mercede debita pro Exequutionibus perſonalibus, ſiue Capturis qualitercunq; faciendis.

SI fiant pro debito priuato, ſiue pro pœna pecuniaria, etiam deſcendente à cauſa Criminali, habeant duplum eius, quod ſupra taxatum fuit, ſingula ſingulis congruè referendo, excepto itinere, pro quo habeant dumtaxat ſol. unum pro quibuslibet mille pasſibus; Si uerò fiant pro delictis, & delictum ſit tale, pro quo ingeratur pœna ſanguinis, uel corporis afflictiua citra mortem, ubi ſequuta non ſit condemnatio, nō posſint conſequi ultra ſcutum unum auri

pro ſingulo captiuo in carceribus conſignato; poſt cōdemnationem uerò ſcutum unum cum dimidio. ſi autem delictum ſit tale, pro quo, pœna mortis naturalis ueniat imponenda, ante condemnationem, accipere non poſſint ultra ſcutum unum cum dimidio pro quolibet: Et ſi captura fiat poſt condemnationem, uſq; ad ſcuta duo pro ſingulo. Et hoc ubi captura fiat in Ciuitate, uel ſuburbiis. Vbi uerò fiat extrà, ſi ante condemnationem, & pro delicto ſit pœna ſanguinis, uel corporis afflictiua, citra mortem, conſequi poſſint uſq; ad ſcutum unum cum dimidio: poſt condemnationem, uſq; ad aureos duos. ſi autem delictum ſe extendat ad mortem naturalem incluſiuè, ante condemnationem, habeant uſq; ad aureos duos, poſt condemnationem, uſq; ad aureos quatuor. Et ſi pœna delicti ſit alternatiua, pecuniaria ſcilicet, uel corporalis, attendatur quo ad hoc pœna corporalis.

Vbi contingat aliquem ſponte ſe conſtituere, & Iudex, coram quo ſe conſtituit, iubeat eum duci ad carceres, ſeu detineri; ſi pœna delicti, de quo imputatur, ſe extendat uſq; ad mortem naturalem incluſiuè, habeant uſq; ad dimidium unius aurei pro ſingulo detento: ſi uero ſit citra mortem naturalem, uſq; ad quartum unius aurei. Et q̄ ultra prædicta quicquā accipere non poſſint, etiam à ſponte dantibus, ſub pœna de qua ſuprà: minus tamen accipiant arbitrio Iusdicentis, iuxtà modum capturæ, & qualitatem perſonarum detentarum. Ita tamen q̄ miſerabiles detenti nihil ſoluant, ſed ubi dimittendi ſint, gratis dimittantur.

Quòd Baricellus, & alii Executores non poſſint quicquam ex Domo detentorum exportare ſine licentia

 Iudicis,

Iudicis, de qua appareat per ſcripturam, ſub pœna de qua ſuprà. Quòdq; ſub eadem pœna teneantur, quicquid in actu capturæ captiuis abſtulerint, ſtatim apud Notarium Officii deponere, ac conſignare: exceptis armis, quæ apud eos conſeruentur: Ita ut ſi poſteà liberentur, ſoluta mercede, ac aliis legitimis expenſis, omnia eis reſtituantur; ſi uerò condemnētur citra bonorum cōfiſcationem, eorum hæredibus dentur, ſi cum bonorum confiſcatione, Fiſco cedant, exceptis armis, quæ remaneant ipſis Executoribus.

Quòd Baricellus, ac eius Socii, ſub pœna duorum ictuum funis, ultra damnum parti reſarciendum, nō poſſint ab iis apud quos hoſpitantur, quicquam accipere, ſeu conſequi, præter fænum, ſeu paleam pro equis, & lectum, cum coperta, pro una dumtaxat die, ac nocte.

De mercede Collateralis, ſeu Cuſtodis carcerum.

QVòd non poſſit accipere à carceratis ultra ſol. uigintiquinque Imper. pro quolibet ſingulo die, ac nocte. Ipſo tamen cuſtode eis condecenter ſubminiſtrante, prandium, & cœnam, ac lectum cum linteaminibus, & coperta. Et ſi contingat aliquos ex carceratis uelle modum excedere, & lautiùs uiuere, non poſſit cuſtos aliquid ultra ſolitum cœteris commune de ſuo ſubminiſtrare, ſed id carcerati mittant acceptum ad hoſpitium. Hæc tamen locum non habeant in eo genere perſonarum, quæ groſſiori modo uiuere ſolent: à quibus accipere non poſſit ultra ſol. quindecim Imper. pro ſingulo die, ac nocte, pro quolibet. Et ſi prædictis contrafecerint, cadant in pœnam aureorum decem qualibet uice, qua contra-

factum fuerit, Fiſco applicandam: & alia etiam corporali pœna afficiantur arbitrio Senatus. Et q̃ ſub eadem pœna teneantur quemlibet petentem ſe mitti ad carceres communis, ſtatim tranſmittere. Modò priùs accedat conſenſus, ſiue licentia Iudicis, de cuius mandato detinetur, quem Iudicem ſtatim, ubi requiſitus fuerit à carcerato, teneatur cuſtos alloqui de huiuſmodi re.

Taxa Honorarii in cauſis criminalibus debita Iudicibus, qui de publico ſalarium non habent.

PRo Examinibus reorum, ſi ſponte ſe conſtituerint, & tractetur de pœna capitali, habeant uſq; ad aureum unum pro ſingulo; ſi uerò nõ ſit capitalis, uſq; ad dimidium unius aurei: & hoc ſemel tantùm, etiã ſi ſæpius examinarentur. At ſi ſponte non ſe conſtituerint, ſed detenti fuerint, nihil debeatur, & tamen quanto citiùs fieri poterit, examinentur.

Pro examine teſtium ad offenſam nihil conſequi poſſint.

Pro examine teſtium ad defenſam, ſi delictum ſit capitale, & teſtes non ſint ultra tres, ſuper duobus, uel tribus capitulis, non computato tamen capitulo uocis, & famæ, habeant uſq; ad dimidium unius aurei. ſi uerò maior ſit numerus Teſtium, uel capitulorũ, uſq; in ſex, habeant uſq; ad aureum unum. abindè uerò ſuprà, non excedant aureos duos. Et ſi delictũ non ſit capitale, pœna tamen ſit corporalis, habeant dimidium eius, quod ſuprà dictum fuit, ſingula ſingulis congruè referendo. ubi autem pœna ſit pecuniaria tantùm, in omni caſu, non habeant ultra dimidium unius aurei.

Pro

Pro ordinationibus,quæ fiuut ſuper relaxationibus carceratorum ſub fideiusſione, præcedente relatione ſtatus cauſæ, & ex ordine Senatus; Cùm contenti eſſe debeant mercede ſibi conſtituta pro ipſa relatione,& de qua infrà; nihil accipere posſint.

Pro huiuſmodi autem ordinationibus, quas aliter per Iudices fieri continget,ubi cauſa ſit capitalis, accipere posſint ſol. quinquaginta, ubi autem capitalis non ſit,ſol.uigintiquinque:in quibus tamen computetur id, quod habuerint pro uiſione ſcripturarũ.

Pro relationibus non diffinitiuis, quæ fiunt de ſtatu cauſæ ad Senatum,ſiue fiant in ſcriptis, ſiue uerbo, ubi delictum ſit capitale, accipere non posſint ultra aureum unum:ubi uerò non ſit capitale, eius dimidium non excedant.

Pro relationibus diffinitiuis cum uoto,ſiue fiant in ſcriptis,ſiue uerbo utſuprà,quatenus delictum ſit capitale, & feratur ſententia abſolutoria, non excedant aureos duos,& ubi non ſit capitale, uſq; ad aureum unum conſequantur. Modò tamen in utroq; caſu non præceſſerit relatio ſtatus cauſæ:quo in caſu dimidiũ tantum eius, quod ſuprà taxatum fuit, congruẽ referendo,conſequi posſint.

Pro præſentatione gratiarum,& caſſatione condemnationum,ſi gratiæ ſint tales,in quibus requiratur approbatio Senatus, habere posſint uſq; ad aureum unum:ſi uerò conceſſæ fuerint per litteras miſſiuas Locumtenentis noſtri, ut ſit in delictis leuioribus deſcendentibus à proclamationibus, accipere non posſint ultra dimidium unius aurei.

Præmiſſa tamen locum non habeant in perſonis nihil proprii habentibus, ſed quotidianis laboribus ſibi

uictum

uictum quærentibus:ã quibus ultra dimidium eius, quod taxatum fuit, congruè referendo, conſequi nõ poſsint: ã miſerabilibus autem nihil penitus conſequi ualeant. Et ꝙ ultra prædicta non poſsint alquid percipere etiam ã ſponte dantibus, ſub pœna aureorum centum Cameræ noſtræ applicandorum, & amotionis, uel ſuſpenſionis ab Officio arbitrio Senatus. nec in exequẽdis his ordinibus interponatur dilatio, ſub eadem pœna.

Iudices autem, qui de publico ſalarium ordinarium habent, teneantur ſeruare ad unguem diſpoſitionem nouarum Conſtitut. de qua ſub Rubrica de ſportulis, ſub pœnis in eiſdem Conſtitut. contentis.

Quos cũm (ita exigente publica utilitate) maturè eſſe compoſitos cognouerimus: Illos approbantes inconcuſsè, prout iacent, ſeruari mandamus. In quorum fidem præſentes fieri iuſsimus, & regiſtrari, noſtriq; ſigilli impreſsione muniri. Dat. Mediolani xvii. Augusti 1553. Signat. B. Patella.

QVOD FISCALES PRO DEſcriptione bonorum delinquentium nihil accipiant.

Carolus Quintus Rom. Imperator.&c.
Prætoribus Cremonæ,Papiæ,Laudæ,& Cæteris.

INtelleximus, poſt Conſtitutiones promulgatas nomine noſtro in Statu Mediolani,Fiſcales perſeuerare in exactione quadam pecuniaria, quando fiunt deſcriptiones bonorum delinquentium nomine Cameræ noſtræ. Id nobis ſummoperè diſplicuit,cùm uelimus eos contentos eſſe ſtipendio ſuo ordinario. Et idcirco,ne huiuſmodi abuſus ſerpat,eis nomine noſtro inhibebitis;& de inhibitione facta nos certiores facietis. Mediol.15.Iulii.1546. B.Patell.

QVANDO PROCEDENDVM ſit non obſtante remisſione.

PRAETORI COMI.

TAmetſi uerba noſtræ Conſtitutionis ſint clara, qua ſancitum eſt remisſionem tollere proceſſum in iis caſibus,in quibus condemnatio pecuniaria eſt facienda: nihilominus cùm ſuper ea ſit à uobis hæſitatum, uobis dicimus, in ea Conſtitutione exceptos eſſe caſus,in quibus ex officio procedi poteſt. Ideo cùm ex ſtatuto Comenſi procedi posſit ex officio in iis maleficiis, in quibus pœna adiudicatur iſti cõmunitati,uel Fiſco noſtro, etiam ſi accuſatio, uel denuntiatio non eſſet delata; Declaramus,uos, & Iudicem ueſtrum maleficiorum in iis caſibus procedere poſſe,ſecuta ẽt offenſorum remisſione.quare procedatis, & iuſticiam faciatis. ſi qua tamen erunt

noſtro Senatui referenda, referetis. Mediolani die xvi.Septembris. M D X L V I.

QVOD IN CAVSIS ONERVM uertentibus coram Senatu,ã die appellationis interpoſitæ executio ſententiarum ultra trimeſtre non retardetur.

M D X L V I I I. die x.Ianuarii.

CОntingit plerunq; per D.Quæſtores ordinationes fieri,& ſententias proferri in cauſis onerum coram eis uertentibus:ã quibus,ut earũ executiones aufugiantur, aut diferantur,appellatur ad Senatum ; uerũm appellantiũ negligẽtia,aut malitia expeditiones in longiùs quàm par eſt protrahuntur:quo fit,ut ſæpe numero indeciſæ pendeant: & ſic eorũ executiones in ſuſpenſo remanent, in non paruũ damnum, & præiudicium tam publicum,quàm priuatũ.Huic inconuenienti occurrere uolens Senatus,

Statuit,ſi intra timeſtre ã die appellatiõis interpoſitæ nu merandum non procurauerint appellantes cum effectu quòd huiuſmodi cauſæ expediantur,non eſſe dictarum ordinationũ,& ſententiarum exequutionẽ retardandam. B.Patellanus.

QVOD CAVSAE APPELLATIO num ã ſententiis Prætorum feudatariorum ab auditoribus ipſorum Feudatariorum non cognoſcantur.

M D X L V I I I. die xi.Ianuarii.

DEuenit ad notitiam Senatus,quòd quando contingit appellari in cauſisquæ determinantur per Prætores

Prætores terrarũ, & locorũ Dñorum feudatariorum ſtatus Mediolani, huiuſmodi appellationum cauſæ uſurpantur per ipſorum feudatariorum auditores. huiuſmodi abuſui, ſicuti multis de cauſis diſplicuit, ita occurrere uolens is ordo,

Statuit mandandum eſſe, ſicuti mandat, omnibus feudatariis, ne poſthac audeant, ſub pœna priuationis feudi, pati, nec tolerare ipſarum appellationum cauſas cognoſci, nec decidi per auditores ſuos, nec in eis ullo pacto ſe intromittere; ſed permittant eas Iudicibus, ad quos deuolui debent, cognoſcendas, & determinandas. Mandatq; omnibus Prætoribus ciuitatum, ut ordinationem hanc intimari faciant omnibus, & ſingulis feudatariis exiſtentibus in iuriſdictione prouinciæ ſuæ: quos monet Senatus, ut ſi quid in contrarium habebunt, termino dierum quindecim poſt intimationem deducant in manus ſubſignati ſecretarii; ſecus uerò elapſo ipſo termino, & eis nihil producentibus, quod releuet, præſentem ordinationem effectum ſuum ſortiri debere. B. Patell.

QVOD OMNES CAVSAE PAVperum, in quibus ipſi actores ſunt, nullam habeant inſtantiam.

M D XLVIII. die quinta Iunii.

CVm in decreto cauſas ad Iudices ordinarios remittente ſancitum ſit, quód cauſæ pauperum, in quibus ipſi actores ſunt, inſtantiam non habeant: dubitatum eſt, an cauſæ appellationum, quæ in huiuſmodi cauſis interpoſitæ ſunt, uel interponentur, inſtantiam habere debeant. Senatus omnibus conſideratis, & maturè diſcuſis,

Declarauit, cauſas omnes pauperum inſtantiam non habere, quando onus ſuſtinendi inſtantiam ad ipſos pauperes ſpectat. Quod uult locum habere non ſolùm in cauſis futuris, ſed etiam in pendentibus, in quibus adhuc inſtantia ipſa ſubeſt. Signat. Iacob. Cattanæus. & ſigillat. ſigillo Imp. in cera rubea more ſolito.

DECRETVM DE IIS, QVI ad nouas defenſiones admittuntur.

M D XLVIII. die xxvi. Octobris.

QVeſti ſunt in Senatu Cæſarei Fiſcales, dato etiã ſupplici libello, ꝙ multi ad nouas defenſiones admiſſi aduerſus condemnationes criminales, productis litteris eos admittentibus, cauſas nouarum defenſionum proſequi differunt, ita quòd Fiſcus, qui ex condemnatione ſecuta ius acquiſierat, per nouas defenſiones conceſſas, & hanc expediendorum proceſſuum retardationem, & moram maximè læditur. cui querimoniæ uolens Senatus, ut par eſt, ſalubriter prouidere, re bene, & diligenter diſcuſſa,

Cenſuit, eos, qui ad nouas defenſiones ex cauſa criminali, in qua conſtitutio perſonalis neceſſaria eſt, admittuntur, teneri ſe conſtituere perſonaliter infra decem dies à conceſſione nouarum defenſionum numerandos: quo tempore lapſo, & conſtitutione non facta, ipſam conceſſionem nouarum defenſionum eſſe irritam, & nullius momenti. Eis uerò, qui ex condemnatione peccuniaria ad ſe defendendum admittuntur, menſem ſtatuendum eſſe ad proſequẽ-

das defenſiones ſuas, poſtquàm ad eas fuerint admiſſi: quod ſi non fecerint, lapſo menſe executionẽ contra eos non eſſe differendam. Signat. Franciſcus Petranigra.

ADAM TINCTVS VXORICIDA abſoluitur à confiſcatione bonorum.

M D XLVIII. die xix. Decembris.

Lata per Mag. D. Prætorem Cremonæ ſententia, qua condemnauerat Adam Tinctum uxoricidam Cremonenſem in amputatione capitis, abſq; bonorum confiſcatione, eo ꝙ uxoricidium fuerat commiſſum in agro Brixienſi, ubi dicebatur confiſcationes in huiuſmodi caſibus non fieri: Fiſcus Cæſareus aduerſus eam ſententiam ob confiſcationem non factam tanquàm læſus in integrum reſtitui petiit. & delegata cauſa Mag. D. Quæſtoribus, cùm uidiſſet nullam poſſe ab eis prouiſionem reportare, quoniam per nouas Conſtitutiones ab huiuſmodi ſententiis omnis appellatio, nullitas, & in integrum reſtitutio tollebatur: Recurſum habuit ad Senatum, petens indemnitati ſuæ omni meliori modo prouideri. Qui uolens, ſicut in cæteris omnibus, maturè procedere, mandauit citari prædicti Adam filios, & uxorem. Viſa itaq; petitione ipſius Fiſci, ac exceptionibus, & defenſionibus pro patre ipſorum filiorum, & uxoris factis: & uiſo ſtatuto Brixiæ, ac litteris Mag. D. Prætoris Brixiæ ſub die xxv. Septembris anni præſentis, quibus reſpondet litteris Senatus eidem ad inſtantiam Fiſci datis ſub die quinto menſis prædicti, & uiſis copiis actorum publicorum autenticis ex maleficio Brixiæ productis, & confectis ab anno

1514.

1524. uſq; ad annum præſentem: ac uiſa ſententia per D. Prætorem Brixiæ lata contra dictum Adam in qua nulla fuit facta bonorum confiſcatio: ac uiſis aliis uidēdis: Auditiſq; denuo agentibus ipſius Cæſ. Fiſci: & omnibus diligenter diſcusſis:

Idem Senatus cenſuit, perſiſtendum eſſe in ſententia per præfatum Mag. D. Prætorem Cremonæ lata.

QVOD OPERARII LAPSO certo tempore non posſint mercedem petere.

M D X L I X. die xxviii. Martii.

VSu compertum eſt, quām plures operarios plerunq; ſolere longè maius præmium, quàm deceat, ex operibus ſuis exigere, & iam ſolutā mercedem denuo petere, eo quia non modò in menſes, ſed in annos exactionem differunt, & tunc mercedem petunt, uel ab iis quibus longum temporis interuallū facultatem probandæ ſatisfactionis ademit uel ab iis, qui in locum, uel ius alterius ſucceſſerunt. quæ res cūm ad Senatum delata eſſet; uiſum eſt huiuſcemodi fraudibus oportuna prouiſione occurrendum, facta itaq; matura deliberatione,

Sancitum eſt, q̄ nullus operarius, uel laborator, qui intra tres menſes quò ad præſentes, & ſex quò ad abſentes, ā tempore operæ præſtitæ, uel laboris facti numerandos non petierit, ullo modo audiatur. Idq; locum habere etiam in negotiis præteritis: in quibus tamen non intelligantur cucurriſſe, nec currere tempora præmiſſa, niſi a die factæ publicationis præſentis ordinationis. B. Patellanus.

Quòd

QVOD NOTARII RERVM criminalium ab officio recedentes relinquant acta notariis ſuccedentibus.

M D XLIX. die x. Aprilis.

INnotuit ampliſſ. Senatui Mediolanen. quàm plures notarios rerum criminalium, tam in urbibus, quàm in oppidis officium exercentes, cũm ab officio recedunt, ſolere omnia acta criminalia à ſe ipſis confecta ſecum aſportare, in maximum Iuſtitiæ, & reipublicæ, & fiſci tam Cæſarei, quàm feudatariorum detrimentum. cui abuſui uolens ſalubri remedio occurrere, facta diligenti conſultatione,

Senatus ipſe cenſuit, & ordinauit, notarios rerum criminalium quocunq; in loco huiuſmodi officium exercentes teneri, cũm ab officio diſcedunt, omnia acta criminalia dimittere penes officium, & tribunal, ad quod ea confecerint; illaq; tradere, & per inuentarium cõſignare notario in ſui locũ ſucceſſuro. ſub pœna ſi non paruerint arbitrio Senatus irroganda. Mandans tenore præſentis ordinationis omnibus prætoribus, & officialibus, ad quorum tribunalia ipſi notarii ſe exercebunt, ut ſub pœna prædicta hunc ordinem ſeruari inconcuſſè faciant.

QVOD FEVDATARII IN SVA iuriſdictione tutum carcerem habeant.

M D L. die ultimo Maii.

COmpertum eſt, quàmplures Dominii Mediolanenſis feudatarios, qui merum, & mixtum exercẽt imperium, nullum, aut non tutum in ſua iuriſdictione carcerem habere, in quem rei criminũ conìici poſſint,

ſint,& cuſtodiri.quod maximo rei tum publicæ tum priuatæ detrimento cedit.Hoc Senatus animaduertens,prouidendũ exiſtimauit,ut ad reos retinendos, ſeruandoſq; feudatarii omnes ſuas & ipſi cuſtodias habeant.

Cenſuit itaq;,ſingulos Dominii Mediolanenſis feudatarios debere intra ſex menſes in ſua iuriſdictione tutum,& commodum carcerem parare,atq; conſtruere,ſi paratum,atq; conſtructum non habent: In quo noxii,aut delati ex cauſis criminalibus tutò cõtineri posſint,& cuſtodiri:ſub pœna omnium damnorum & intereſſe,quæ pars ius aliquod prætendens, aut Fiſcus Cæſareus pati poſſet; & alia grauiori arbitrio eiuſdem Senatus irroganda,ſi non paruerint.

QVOD PONENTES MANVM ad arma contra mulieres non incurrant pœnam primæ euaginationis.& quomodo procedendum ſit contra eos,qui equos conductos non reſtituunt.

M D L. die antepenultimo Auguſti.

COnſuluit Senatum Egregius Iureconſultus D. Prætor Mediolani,quid ſeruandũ eſſet in infraſcriptis caſibus:uidelicet,

Pro inquiſitione formata contra Stephanum cognomento il Giotto,de prima euaginatione, & uulneribus illatis uxori; & quid ſeruandum in caſibus ponentium manum ad arma contra mulieres.

Reſpondit Senatus,eum condemnandum eſſe in pœnam uulnerum,omiſſa pœna primæ euaginationis. Et in conſimilibus caſibus, quando aliqui ponunt manum ad arma contra mulieres, non eſſe contra

eos

eos procedendum de primo ponente manum ad arma.

Quod autem ad eorum cōdemnationes attinet, qui conducunt equos, & non reſtituunt, ſed in proprios uſus conuertunt,

Reſponſum fuit, attento quòd huiuſmodi delictum frequenter co nmittebatur, contra contumaces procedendum eſſe de furto, ac cōdemnandos iuxta obſeruantiam curiæ ipſius Prætoris. B. Patellanus.

IN CAVSIS CONDVCTIONIS aquarum non obſtare Fiſco poſſesſionem immemorabilem.

M D L. die xxx. Octobris.

DVm coram Iudicibus aquarum ſtatus Mediolani orta eſſet quædam dubitatio circa præſcriptionem immemorabilē, num illa obſtaret Fiſco, ubi probata fuiſſet poſſesſio immemorabilis priuatorū ducendi aquas diuerſas, & maximè fluminis Mutiæ ad proprium comodum: Fiſcuſq; huiuſce dubitationis declarationem in Senatu petiiſſet, porrecta ſupplicatione, in qua faciebat mentionem decreti editi ſub nomine Ducis Philippi anno 1546. et conſtitutionum loquentium de huiuſmodi præſcriptione: & in qua pariter allegabatur declaratio facta ab eodem Senatu ſuper conſtitutionibus prædictis, & ſuper huiuſmodi materia anno 1542. die 16. Octobris: Senatus ipſe, audita petione Fiſcali, & uiſa ſupplicatione per eum porrecta, & uiſo pariter tenore ſupradicti decreti editi à Duce Philippo, & memoratarum conſtitutionū, & declarationis prædictæ omnibuſq; diligenter, & maturè conſideratis:

Cenſuit,& declarauit prædictis attentis,præſcriptionem immemorabilem in caſu,de quo agitur, Fiſco non obſtate.

QVORVNDAM BLASPHEmantium Deum punitio

M D L I. die tertio Ianuarii.

CONſultus Senatus à D. Prætore Mediolani,in quam pœnam condemnari deberent infraſcripti in cõtumaciam delati ob infraſcriptas blaſphemias,uz,

Melchion habitans in domo Reuerendiſſ. D. Archiepiſcopi Mediolani delatus per Io. Albertum de Groſſis: qui in domo deferentis dixit,al diſpetto di Dio:

Valentinus de Lanternariis: qui ſub porta cuiuſdam habitationis communis cum aliis,ſtallum appellant, dixit,al diſpetto della noſtra Donna:

Appellatus Mandriſio Garzator: qui dixit, puttana de Dio,in appoteca garzariæ:

Bartholomæus Viguerienſis famulus cuiuſdam Francigenæ qui in domo illius,qui eum detulit, dixit, al diſpetto di Dio:

Io. Petrus de Faerno claudus; qui dixit, al diſpetto di Dio,in domo Franciſci della bagiocha,qui illum detulit: & etiam

Antonius de Ciſeris appellatus el matto: qui dixit,al diſpetto di Dio,in uia publica, in uilla Canouæ,territorii Baſilicæ Petri:

Reſpondit,condemnari debere in duobus ictibus eculei pro quolibet,in publico dandis,ſi uenerint in fortiis: Excepto Mandriſio, quem dixit condemnari debere in tribus ictibus. Et prædicta ultra pœnam ordinariam. B. Patellanus.

Quòd

QVID SERVANDVM, QVANdo plures Iudices in iuriſdictione unius delicti concurrunt.

M D LIII. die xiiii. Aprilis.

CVm ex formula conſtitutionum, duobus, uel pluribus Iudicibus in eadem iuriſdictione concurrentibus, & de eodem delicto cognoſcentibus, qui prior proceſſum inchoaſſet, priorq; inquiſitionem tranſmiſiſſet, aut ad capturam deueniſſet, ille proceſſum proſequeretur, & perficeret: uſu compertum eſt, in ciuitate, & Ducatu Mediolani, ubi maxime contingit Capitaneum Iuſticiæ, & Prætorem Mediolani concurrere, uel aſtutia querelantium, uel nimia notariorum ſagacitate, plerunque offenſos uexari, ſocios criminis in teſtes recipi, inquiſitiones præcipites formari, capturaſq; indebitas decerni, & alia multa abſurda in maximum priuatorum, & reip. detrimentũ committi, ut Iuſtitiæ ſuus aliquando locus eſſe non poſſit. Qua de re cũm Senatus tum procuratorum Fiſci Cæſarei, tum aliorum quoq; multorũ frequentibus, & prope quotidianis querimoniis excitaretur: tandẽ audito Prætore Mediolani, & Vicario Iuſticiæ, factaq; conſultatione, & matura deliberatione: Cenſuit, inter duos, pluresúe Magiſtratus in eadem iuriſdictione concurrentes, ubi aliquis eorum de grauiori delicto non procedat, quo caſu conſtitutionẽ ſeruari uult, eum debere de cauſa cognoſcere, qui præuenerit uel in recipienda querela, uel in facienda uiſitatione, uel in aſſumendis ad denuntiationem indiciis, cũm denuntiationis tantũm quo ad præuentionem nullam uelit haberi rationem. Quòd ſi cum querela eodem tempore concurrant ex alio la-

tere indicia, uel uiſitatio, præſerantur indicia, deinde uiſitatio. Atq; ut prioritas huiuſmodi cognoſci poſſit, mandat in actis ipſis conficiendis apponi etiam horam, uidelicet tertiarum, uel ueſperarum. Et hoc Senatus conſultum non ab ipſis tantùm Capitaneo Iuſticiæ, & Prætore Mediolani ſeruari iubet, ſed a cæteris quoq; Magiſtratibus in una, & eadem iuriſdictione concurrentibus.

QVOD IN CASV PRIORIS euaginationis ſine uulnere non procedatur per capturam.

M D LIII. die nono Maii.

AD aures Senatus deuenit, multas extorſiones fieri ob capturas eorum, qui de ſimplici inſultu cum prima euaginatione abſq; uulnere indiciati ſunt: quod compertum eſt magno priuatorum cedere detrimento, ſine ullo Cæſ. Fiſci, aut reip. commodo. ideo re diligenter diſcuſſa, & matuiē conſiderata,

Senatus omnibus Magiſtratibus, & Iuſdicentibus etiam feudatariorum Dominii Mediolanen. interdixit, & prohibuit, ac tenore præſentis ordinationis interdicit, & prohibet, ne in caſibus prioris euaginationis, in quibus ſimplex tantùm inſultus ſine uulnere interuenerit, capturas decernant, ſub pœna ad arbitrium Senatus irroganda ſi non paruerint: ſed uult contra tales ſtantibus indiciis uia inquiſitionis procedi.

QVOMODO SYNDICATOR Vicarii Prouiſionum Mediolani deputari debeat.

M D LIIII. die xxiii. Ianuarii.

CVm ſuperioribus diebus Senatus deputaſſet Egregium Iuriſconſultum D. Aloyſium Palatium ex Vicariis generalibus, & de collegio etiam Mediolanen. Doctorum, qui Vicarium Prouiſionum egregium D. Hieronymum Tonſum, ac Iudicem ſyndicaret: de ea deputatione conqueſti ſunt uniuerſum collegium, & Vicarius, ac Decuriones prouiſionum per ſupplices libellos exempli ſequentis.

Quibus in Senatu propoſitis, & re diſcuſſa: ne ipſis ſupplicantibus ulla iuſtæ querelæ relinquatur occaſio, in eam itum eſt ſententiam, ut ipſi ſupplicantes intra quatriduum nominent tres è ſuo collegio Doctores, & Senatui proponant: è quibus ipſe unum deliget, eiq; hanc ſyndicandi prouinciam demandabit. Quod decretũ de cætero etiam obſeruari uult Senatus.

PROTECTORIBVS CARCERATORUM petentibus cognitionem ſuam augeri repulſa datur.

M D LIIII. die xx. Ianuarii.

EGregii protectores carceratorum, quibus ex forma Conſtitutionum data eſt facultas cognoſcendi cauſas eorum, qui non rite capti fuerint: dicebant in Senatu, eam facultatem ſibi eſſe attributam in cauſis etiam, quæ concernunt rectitudinem: tum ex diſpoſitione ſtatutorum Mediolani, tum etiam ex obſeruantia.

uantia. Atq; ideo petebant, eam cognitionem ſibi nõ auferri. Quibus omnibus conſideratis,

Senatus cenſuit, formã ipſam Conſtitutionũ eſſe ſeruãdã, non obſtantibus per ipſos protectores adductis.

DE ELIGENDIS DEPVTATIS regimini Trecati.

PRAETORI TRECATI.

SOEpe, & attentè Senatus noſter audiuit querimonias iſtorum oppidanorum tam diuitum, quàm pauperum, & etiam mediocrium, inter ſe disſidentium ſuper facienda electione eorum, qui regimini, & gubernationi iſtius loci præeſſe habeant. Quam ob rẽ uolens has cõtrouerſias, & disſidia omnino tollere, omnibus matura conſultatione diſcusſis, cenſuit diuites ipſius oppidi per uos uocandos eligere debere uiros octo, & mediocres alios octo, ſimiliter & pauperes totidem: qui præſint dicto regimini, & ſint loco eorum uigintiquattuor hominum, quos pro gubernatione præſentis ãni Trechatenſes elegerunt. eundemq; modũ quotannis ſeruari iubet in facienda eorum electione, qui futuro regimini uacare habeant. Non tamen eligi posſint conductores bonorum iſtius communitatis, nec eiuſdem officiales. Et aduertant Trecatenſes, ut eligendi per eos ſint omnino idonei: aliãs Senatus ſeuera animaduerſione eos corripiet, & prouidebit. Tu itaq; hoc Senatus conſultũ publicari, & inter acta publica deſcribi facies, ut ad omniũ noticiã deueniat: & ab omnibus firmiter obſeruari curabis. Mediolani 6. Februarii. 1554.

DE EODEM.

uolui-

PRAETORI TRECATI.

CVm ſuper Senatus Conſulto de conſiliariis iſtius oppidi eligendis nuper promulgato ortæ ſint nonnullæ difficultates: eas hac declaratione rollere uolumus. ordinamus itaq; ut illi intelligantur in hoc caſu diuites, qui in libro æſtimi reperti fuerint deſcripti à ſolidis uiginti excluſiuè ſuprà: qui uerò à ſolidis decem excluſiuè uſq; ad uiginti, ii nominentur mediocres: & deſcripti pro ſolidis decem, & infrà dicantur pauperes. Decernimus quoq; plures ex uno, quàm ex alio quarterio eiuſdem loci eligi poſſe. Repellantur autem ab eo regimine ii, qui tempore electionis reperti fuerint conductores bonorum iſtius cõmunitatis à libris quinquaginta annuis ſuprà tantùm. Hoc idem de conductoribus habeat locum etiam in debitoribus liquidis cõmunitatis tempore electionis faciẽdæ. Caneparius quoq; & cancellarius ſimiliter repellantur. Illi autem qui retroactis temporibus caneparii fuerunt, nec adhuc rationem reddiderunt, uolumus, & mandamus, ut requiſiti intra tres menſes rationem omnino reddant. quòd ſi per eos ſteterit, Senatus de eorum negligentia monitus prouidebit, quemadmodum è re iſtius oppidi eſſe exiſtimauerit. eos tamen intereà ad gubernandum eligi poſſe, & electos admitti debere cenſemus. Mediolani 21. Februarii. 1554.

CONSTITVTIONEM, QVA datur facultas aquæ ducendæ, intelligendam etiam de ſcolatitiis.

PRAETORI PAPIAE.

FActa in Senatu noſtro mentione eorum, quæ in ſupplicibus, & reſponſonis libellis fratrum de Mediis Barbis, & D. Franciſci Vegii Iuriſconſulti, eiuſq; procuratorum in eis nominatorum, a Vicario ueſtro ad nos misſis adducta fuerunt: & habita narratorũ omnium deligenti conſideratione: cenſuit is ordo, memoratam conſtitutionem ſuper materia aquarum editam etiam de ſcolatitiis conducendis intelligendam eſſe; ac ita in præſenti negotio obſeruandum. Saluis tamen in reliquis iuribus ambarum partium. Quare mandamus uobis, ut ita ſeruetis, & ſeruari faciatis. Mediolani 3. Martii. 1554.

CRIDA CHE GLI ARTEFICI di lana, & tintoria con grana, & cremiſino non eſcano de lo ſtato.

M D LIIII. à di V. di Maggio.

ESſendo uenuto à notitia all'Eccell. Senato, che alcuni mercanti, & di altra qualità, poſponuto il ben publico di queſta Città, & de lo Stato, hanno ardire di ſedurre, & condurre in altre parti operarii, & lauoranti dell'eſſercitio di lana, & tintoria, & ſpecialmente uno eſperto nell'arte del tinger li drappi con grana, & cremiſino. Il che cede in danno grandisſimo del publico beneficio, & anche de la Ceſarea Maeſtà, & è contra la diſpoſitione delle noue conſtitutioni. Per tanto uolendo il prefato Senato Excell. obuiare à queſto inconueniente, hã ordinato che ſi faccia la preſente crida. Per uirtù de la quale ſi fà bando, & coman-

comãdamento, etiam inherendo alla diſpoſitione di dette noue Conſtitutioni, che alcuna perſona, di qual ſi uoglia ſtato, grado, & conditione, non ardiſca partire di queſta Città, & ſtato, ne ſedurre, procurare, ne condurre, ne far condurre fuori di eſſo Stato alcuno Maeſtro, lauorante, ne garzone ſolito lauorare, ò eſſercitle nell'eſſercitio di lana, ò del tinger de detti panni; ſenza ſua ſpecial licentia: ſotto pena della confiſcatione de ſuoi beni: nella qual pena anchora incorrerãno q̃lli quali ſarãno mediatori in far acordii con esſi maeſtri, & operarii contra la forma delle preſenti cride: & della galera all'arbitrio del prefato Senato Eccell.

QVOD FEVDATARII IMPEtrent licentiam à Senatu publicandi proclamata Principis in ſuis iuriſdictionibus.

M D L V. die xii. Martii.

POſtquàm Sereniſſ. Angliæ &c. Rex, & Mediolani Dux felicibus auſpiciis poſſesſionem huius dominii Mediolani adeptus eſt; Illuſt. Domini Gubernatores pro quiete ſubditorum publicari mandarunt proclamata pœnalia. Et quia Domini Feudatarii prætendunt illa etiam effectum ſortiri debere in eorum Iuriſdictionibus, ita, ut pœnæ pecuniariæ à ſubditis ſuis exigendæ eorum Fiſcis applicari debeant: Super huiuſmodi re facto uerbo in Senatu, pro habenda declaratione quid ſeruandum ſit:

Is ordo declarauit, dicta proclamata ad loca infeudata non extendi. Quòd ſi dicti Feudatarii in locis ſuis ea publicari uoluerint, pro obtinenda licentia ad Senatum priùs recurrant; qui ſuperinde opportunè

prouidebit. Mandat quoq; præſentem declaratione affigi in Cancellaria ipſius Senatus, ut omnibus innoteſcat.

DECLARATIONES QVAEDAM ſuper conceſsionibus.

M D L V. die xxv. Septembris.

PRopoſitum eſt in Senatu Mediolanen. nomine præfectorum aquarum, in excutiendis priuatorum, & Fiſci iuribus quædam incidiſſe dubia; quæ q; à decretorum, conſtitutionum, & iuris municipalis interpretatione penderent, petebant ab ipſo ordine declarari, & elucidari.

Primùm nanque conſtitutum eſſe, conceſsiones gratuitas, etiam quæ ius tranſmittendi ad fœminas, aut extraneos, uel de eis aliter diſponendi contineant, tranſire non poſſe niſi ad primi acquirentis deſcendentes per lineam maſculinam, maſculos legitimos; quod locum haberet, ubi eæ diſpoſitiones uirtute conceſsionis, aut licentiæ à Principe impetratæ per poſſeſsionis adeptionem effectum iam ſortitæ non fuiſſent ante earum conſtitutionũ promulgatione, quæ facta fuit die ſeptima Martii anni M. cccc x c. Quærebatur ergo, num hæ conceſsiones, quæ huiuſmodi effectum ante dictam diem ſeptimã eſſent ſortitæ, in fœminas, uel extraneos de cætero eſſent tranſmisſibiles, ita etiam, ut quæ in fœminas effectũ ſemel ante eum diem habuiſſent, tranſire poſſent in extraneos, & quæ iam tranſiuiſſent in extraneos, in fœminas tranſmitterentur.

Senatus reſpondit, conceſsiones, quæ hunc effectum ante dictam diem ſeptimam Martii ſortitæ eſſent,

ſub regula non comprehendi propterea tranſmisſibiles eſſe;iuxta tamen earum cõcesſionum tenorem.

Deinde quoniam compertum eſt, tempore, quo Rex Gallorum Dominium Mediolanenſe occupabat, multos alienaſſe iura aquarum, quæ ob prohibitionem prædictam non poterant in alios transferri; ſed adhibitum fuiſſe Regis,uel eius Senatus aſſenſum: Itaq; dubium ortum,utrũm hæ alienationes ratæ eſſent habendæ:

Senatus,antequãm deliberauerit,Rem proponi uoluit in excelſo conſilio ſecreto:cuius ſententia intellecta; Reſpondit,iis, qui ea iura cum licentia Regis, aut eius Senatus acquiſiuerãt, non eſſe negotium faciendum.

Poſtremò,antiquioribus ſtatutis cautum eſſe, ut cuilibet habenti buccam aliquam ſuper flumine Olonæ liceat aquas deriuare diebus quibuſdam expresſis: idemq; ad uerbum nouisſimis ſtatutis caueri: Ideo dubitari,de quibus buccis intelligendum ſit, an iis omnibus, quæ eſſent tempore ſtatutorum nouisſimorum, an uerò iis tantùm,quæ fuiſſe demonſtrarentur tempore antiquiorum ſtatutorum:

Reſpondit Senatus,eis omnibus,qui buccas haberent tempore ſtatutorum nouisſimorum, modò iuxta ordines confectæ ſint, licere aquas deriuare diebus, & horis ab ordinibus conſtitutis,& limitatis.

DECRETVM DE DELICTIS MILITARIBVS.

M D L V I. die xii. Maii.

QVæſitum eſt in Senatu,ita exigente negotio, an cognitio,& proſecutio delictorum,quæ à militi-

bus committuntur, ad Magiſtratus ordinarios pertineat, an uerò eorum Tribunis, aut Ducibus militiæ, arciumúe præfectis ſit relinquenda: multaq; capita in hac materia ſunt propoſita, quæ explicationem requirere uidebantur. Senatus, hac quæſtione in medium adducta, exiſtimauit quò omnis controuerſia, quæ aut iam orta eſſet, aut poſthac oriri poſſet, ſic tolleretur, ut deinceps hæſitandum non foret: habita igitur ſumma conſultatione, in eam iuit ſententiam;

Vt ſi delicta ſint militaria, qualia ſunt, ſi miles arma, uel equum alienaret, cuſtodiamúe relinqueret, & alia id genus multa committeret; ea Tribunis, aut Ducibus militiæ, arciumúe præfectis caſtiganda relinquantur.

Si uerò ſint cõmunia, cuiuſmodi ſũt ea, quæ cæteri, qui milites non ſunt, admittant; & ambo, uel alter, qui offendit, uel offenditur, ſint ciues, aut aliàs pateant iuriſdictioni ordinariæ, in qua delinquitur; ea cognitio & caſtigatio ad Magiſtratum ordinarium pertineat. Quòd ſi ambo ſint alienigenæ, & delictum ſit capitale, aut huiuſmodi, ꝙ pœna ſanguinis, aut publicatione bonorum iure ſit uindicandũ; hæc quoq; iuriſdictio, & uindicta ad ordinarios Iudices ſpectabit.

Si uerò leuia ſint admiſſa, ut quæ nec ſanguinis pœnam ſecum ferant, nec bonorum confiſcationem: ea Tribunus, aut militiæ Dux coercebit. Idem faciet arcis Præfectus, ſi tamen intra arcem commiſſa fuerint delicta.

Atq; horum Tribunorum, Ducum, & Præfectorum auctoritas exercendæ in milites iuriſdictionis durabit donec & militia delinquentium durauerit. & ſi peccantes milites in his caſibus, qui ad eos ſpectant, ca-

ſtigare neglexerint; Senatus conſultus eam adhibebit prouiſionem, quam delictorum, caſuumúe natura poſtulauerit. Nec ipſis Tribunis, Ducibus, & præfectis graue uidebitur, ſi Iudex ordinarius militem pro teſte in omnibus cauſis, quæ ad eum pertinent, ad perhibendum teſtimonium uocauerit, & compulerit. Franciſcus Petranigra.

DE DEBITORIBVS ſuſpectis de fuga.

M D L V I. die xv. Iunii.

SOlent creditores detineri facere in carcere debitores ſuos ſuſpectos de fuga, nulla præuia citatione, iuxta formam Conſtitutionum, & etiam litterarum, quæ concedi ſolent; quibus etiam cauetur, ꝙ citatis debitoribus ipſis, uerificare debeant creditores ipſorum debitorum fugam, fugæúe ſuſpicionem: & ſi non fecerint, teneantur ad omnes impenſas, & ulteriùs condemnentur in florenis uigintiquinque Cameræ applicandis. Et quia uſu compertum eſt creditores hoc non obſeruare, idq; euenire eorum dolis, & fraudibus, tum etiam quia ſæpe numero debitores ſibi conſulere non poſſunt ob eorum impotentiam, uel inopiam, quo fit ut diuturno carcere, & uariis impenſis multoties afficiantur. Quibus omnibus occurrere uolens Senatus,

Statuit, ꝙ debitoribus ipſis detentis, teneantur creditores termino dierum quatruor uerificare coram iudicibus ordinariis fugam ipſam, fugæuē ſuſpicionem; & eo termino elapſo, ſi non fecerint, illico detentos relaxari debere; cenſeanturq; condemnati in impenſis, quas detenti fecerint, & in dictis florenis uigintiquinque,

tiquinque, iuxta ipſarum litterarum diſpoſitionem. B.Patellanus.

SALVVM CONDVCTVM quinquennalem non renouari.

PRAETORI CREMONAE.

INtelleximus,à uobis hæſitatum eſſe, an ſaluus conductus quinquennalis, cuius formula inter Conſtitutiones huius Prouinciæ relata eſt, lapſo quinquennio renouari ſoleat. Hæc autem hæſitatio tollitur ex ea formula, quam Senatus noſter ſolet concedere, in qua clauſula eſt adiecta, ut is ſaluus conductus ſeruetur modò ſupplicans ſimiles litteras cauſa eorundem debitorum aliàs non impetrauerit. ſic itaq; & uos ſeruabitis. Mediolani 15.Iulii. 1556.

CLAVSVLA PONENDA IN creationibus ciuium, quæ fiunt à Decurionibus ciuitatum.

M D L V I I. die xxix.Maii.

Prætoribus Ciuitatum Dominii Mediolanenſis.

INtelleximus, Decuriones ciuitatum huius Status aliquando creare Ciues, etiam non ſubditos, ſine appoſitione clauſulæ, q̄ teneantur habitare in hoc Dominio. Ideo uolentes dicti ſtatus indemnitati prouidere, uobis ſcribendum duximus, mandantes, ut Decuriones iſtius Ciuitatis moneatis, quòd in futurum aduertant, ne alicui non ſubdito ciuilitatem faciant, niſi addita lege, ubi contingat bona immobilia acquirere, q̄ in Dominio Mediolani habitare teneantur.

tur.Et ſi habitare deſierint,bona Fiſco applicata eſſe cenſeantur. Alioquin conceſsio nulla ſit, ac ſi facta non eſſet.Et de huiuſmodi monitione dictum Senatum certiorem facietis. Panizonus.

DE FIDEIVSSIONIBVS ACCIpiendis in cauſis appellationum.

M D LVII. die xxvi.Octobris.

IN porrigendis appellatoriis libellis,audiuit Senatus, inoleuiſſe abuſum apud Notarios actuarios conſcribendi fideiuſſorem etiam abſentem,ſeruitoreſq; etiã publicos,atq; uiles, & non idoneas perſonas apponen.in præiudicium eorum,qui pro ſe ſententias obtinuerunt.immo compertum eſt,aliquos ex iis fideiuſſoribus ante ſcriptam fideiusſionem iam uita functos.Id cũm nouis Conſtitutionibus in hac materia diſponentibus etiam repugnet,uult ordo ipſe abuſum huiuſmodi in deſuetudinem abire,ac tollere. Propterea mãdat omnibus,& ſingulis notariis,ad quos attinet; ne in poſterum ſimiles fideiuſſores conſcribant,neq; niſi præſentes,& conſentientes ac ad formam Conſtitutionum eos recipiant.Contrafacientibus erit pœna priuationis officii notariæ,ultra aliam pœnam a Senatu arbitrandam, & damnum parti læſæ reſarciendum.

QVOD VISITATIONES DELIctorum non fiant niſi à notariis maleficiorum.

M D LVII. die ſexto Nouembris.

INnotuit Senatui, aliquos notarios ad officia maleficiorum non deputatos,nec deſcriptos facere uiſitationes

tiones delictorum, quæ in dies committuntur, eaſq; poſteà deferre ad notarios maleficiorũ tãquàm ab eis huiuſmodi commiſsiones habentes: ex quo ſequuntur controuerſiæ, & diſputationes inter Magiſtratus de præuentione, in diſpendium etiam priuatorũ. ideo te bene perpenſa:

Senatus cenſuit, nullos notarios, niſi ad maleficia deſcriptos, poſſe uiſitationes delictorum facere; ſub pœna nullitatis proceſſus, & alia ipſis notariis non deſcriptis irroganda ad arbitrium ipſius Senatus.

QVOMODO FACIENDAE SINT condemnationes in caſu incertitudinis.

Proprætori Cremonæ.

QVòd exquiritis ſententiam Senatus de condemnationibus capitalibus in caſu incertitudinis faciendis; ea eſt ipſius Senatus ſententia, ut ſi plures in rixa percuſſerint, & ignoretur quis letale uulnus intulerit; aut plures inſultum fecerint, & ignoretur quis uulnerauerit, & occiderit; omnes in contumaciã capitaliter cum bonorum publicatione condemnentur; quemadmodum & binis iam litteris iſtis Prætoribus mandatum fuiſſe, uos monuiſtis. atq; ita in futurum ſeruari decernimus. Idem fieri uolumus de pecuniariis condemnationibus, unica tamen ſolutione ſufficiente. Mediolani octauo Ianuarii. 1558.

POENAM PRAECEPTORVM POEnalium emanatorum à Iudicibus feudatariorum uirtute litterarum Senatus applicari debere Fiſco regio.

M D L V I I I. die xx. Octobris.

CVm incidiſſet ſermo in Senatu, quando cōcedun-tur litteræ Iudicibus feudatariorum, quòd posſint procedere præceptis pœnalibus pecuniariis, cui di-ci debeat pœnas illas applicari debere, an ipſiſmet feudatariis, an Regio Fiſco; multaq; hinc inde ad-ducta fuiſſent: re opportuna conſultatione diſcuſ-ſa, Cenſuit is ordo, dicendum eſſe in ipſis litteris, pœ-nas ipſas applicari debere Regio, & Ducali Fiſco.

B. Patellanus.

CAVSAE APPELLATIONVM coram Senatoribus, quemadmodum cauſæ principales, inſtantiam non habent.

M D L I X. die xi. Septembris.

Significatum fuit Senatui Excell. hæſitari ab aliqui-bus iuſdicentibus, utrūm conſtitutio, quæ diſponit quòd cauſæ coram Mag. D. Senatoribus uertentes nullam habeant inſtantiam, comprehendat dumta-xat cauſas principales, uel etiam appellationum. Reſponſum fuit, huiuſmodi Conſtitutionē utraſq; cauſas amplecti. Landrianus.

ORDINES PERTINENTES

da Fiſcales, & officiales criminalium
cauſarum.

CVM ex temporum qualitate multa in dies emergant, quibus de nouo prouideri ſit neceſſe, intellectumq; fuerit ex multis, quæ ad aures Senatus peruenerunt, iam in officio Capitanei Iuſtitiæ, Prætoris, & aliorum Iudicum multa in dies oriri, quæ prouiſione indigeant: quibus omnibus, ut, quantum fieri posſit, pro Iuſtitiæ debito, & ſubditorum utilitate occurratur; Senatus infraſcriptos ordines ſeruari mandat.

In primis ꝙ Fiſcales in ciuitate Mediolani reſidentes, iuxta morem antiquum, quotidie, exceptis diebus dominicis, & aliis feſtis de præcepto, ad officium Capitanei, & Prætoris conueniant, hoc modo. ſ. ꝙ ſingula hebdomada duo ex ipſis. ſ. alter aduocatus & alter ſyndicus ad officiũ Capitanei, alii duo ſimiliter ad officium Prætoris in mane asſiſtant, ibique ſaltem per duas horas incumbant, proceſſus cœptos diligenter examinent, prouideantq;, ut iuxta formam ordinum debitæ ipſorum expeditiones fiant.

In procesſibus per Fiſcales hebdomadarios cœptis alii Fiſcales non ſe intromittant, niſi interueniente illo, qui primo in proceſſu interuenit, ſi adeſſe poterit legitimo impedimento non detentus.

In abſoluendis uotis diffinitiuis cauſarum criminalium interueniãt omnes Iudices curiæ, uel maior pars, ubi aliquis iuſtè ſit impeditus, & ſaltem duo Fiſcales, computato eo, quo interueniente proceſſus cœptus & factus fuerit, ſub pœna amisſionis trimeſtris ſalarii pro ſingulo eorum officialium, qui contra formam

mam huius ordinis uotum aliquod abſoluerint.

Non poſſint Fiſcales, quibus interuenientibus proceſſus cœpti erunt, ſuſpecti allegari, ad effectum ut alius ſubrogetur: niſi ex ordine Senatus fiat: ad quē recurſum habere poterunt, ſi qui ſe grauatos ſentient. ꝙ ſi propter infirmitatem, uel alia urgenti cauſa utſuprà proceſſibus, quibus interuenire cœperint, Fiſcales incumbere non poſſent, alius interueniat, qui omnia, utſuprà ordinatum eſt, perfici curabit.

Idem etiam ſeruetur in proceſſibus ad annonam pertinentibus: in quibus cùm negligenter ſoleat per officiales ſuperinde deputatos procedi, maximè Fiſcales inuigilare debent, ut, quo breuiùs fieri poſſit, terminentur, ne rei in carceribus marceſcant.

Idem in officio monetarum, & uenationum decernitur.

Reliqui duo Fiſcales relationibus forenſibus in Senatu referendis incumbant. atque ita uiciſſim omnes ſingula hebdomada ad officium Capitanei, Prætoris, & Senatui utſuprà aſſiſtant. & ubi Fiſcalibus, qui à Senatu ad alia tribunalia aſſiſtere ex ordine hebdomadarum debent, aliquæ relationes in Senatu ipſo referendæ ſupereſſent: liceat eis in prima hora, qua Senatus quotidie ſedet, eas referre; quibus relatis, ad alia negotia iuxta ordines diuertant.

Fiſcales, ſi qui ex ordine Principis illi ſupplicationes, uel proceſſus gratiarum referent, in approbatione ipſius gratiæ per Senatum facienda, uel aliquibus informationibus ſuperinde aſſumendis nullo modo ſe intromittant.

Amplùs decernitur, ꝙ ſoli Aduocati Fiſcales uideant gratias approbandas per Senatum, & quæcunque alia priuilegia Principis, non autem ſyndici.

Poſt Senatus receſſum, apud Mag. Quæſtores, & in

reliquis omnibus officiis,ubi opus erit, aſſiſtant,uel omnes,uel diuiſi, prout cauſarum neceſsitas,uel facti contingentia exiget.

Idem etiam poſt prãdium hora competenti ſeruabunt.

Qui per ſuam hebdomadam Senatui aſsiſtent, ab aliis Fiſcalibus poſt primam Senatus horam in referendis cauſis,aut aliis negotiis pertractandis non impediantur.

Aduertantq; Relatores,ut ſemper abſque ulla acceptatione relationes antiquiores expediant; ita tamen,ut quo ad fieri poſsit,carceratorum cauſæ in primis referantur.

Non poſsint Fiſcales ultra biduum à præſenti ciuitate ſe abſentare, niſi priùs habita licentia ab Illuſt. Præſide Senatus, ſub pœna amiſsionis ſalarii unius menſis.

Neque etiam poſsint aliquam capturam cõcedere,niſi periculum ſit in mora; nec etiam detentos torturæ ſubiicere, cum id ad Iudices pertineat cum eorum aſsiſtentia,nec pariter detentos aliquo modo relaxari facere,niſi participato negotio in curia, & de communi uoto, ſub pœna amisſionis ſalarii trimeſtris, & grauiori iuxta caſus qualitatem,arbitrio Senatus.

In cauſis Criminalibus, facta ordinatione in curia,& ſubſignata iuxta ſolitum per Iudices,& Fiſcales,non poſsit ulteriùs per Capitaneum,uel alios Iudices,aut Fiſcales expeditio differi, ſub prætextu ꝙ ipſe uelit relaxum ſubſignare; ſed ſtatim ſoluto per ipſum carceratum honorario in caſibus,in quibus ex ordinibus debeatur, cuſtodibus iniungatur ut reum relaxent: quòd ſi carceratus in mala manſione, uel alio carcere exiſtat,fiat relaxum per Capitaneum,aut Vicarium,in ſcriptis,abſque aliqua ſportula.

In cauſis armorum, habeatur in officio liber particularis, in quo deſcribantur omnes detenti, unà cum ordinationibus ſuper inde faciendis. habeatq; unus tantùm notarius hanc particularem prouinciam, condemnationeſq; omnes, uel compoſitiones, ſi quæ fieri contingent, apud D. Quæſtores notificentur, quumprimùm factæ fuerint: nec ab aliquo officiali exigi poſſint, etiam prætextu creditorum ſuorum, ſed Theſaurario generali ſoluantur, qui demum de illis iuxta ordines diſponat.

Factis condemnationibus in quibuſcunque cauſis criminalibus, curent Capitaneus Iuſtitiæ, & alii Iudices, ut illico executioni mittantur: nec poſſint aliquo modo quocunque prætextu eas retardare, etiam ſub pœna amisſionis ſalarii unius menſis, & grauiori arbitrio Senatus. Quo ad eos etiam, qui ad triremes damnantur, current ut omnino ſaltem termino tridui tranſmittantur, ſub eadem pœna.

Et quoniam cùm per Senatum delinquentes remo damnantur, ſæpe numero contingit eorum deportationem differri, & hac de cauſa facinoroſi aliquoties reatuum ſuorum pœnas effugiunt: uolens Senatus huic abuſui occurrere, mandat omnibus, & ſingulis ſecretariis ſuis, præcipuè hebdomadariis, ut ſub pœna amisſionis ſtipendii menſis ex ſigillo Cancellariæ prouenturi, non omittant quaſcunque condemnationes de reis ad triremes mittendis, cùm primùm per Senatum factæ fuerint, in ſua hebdomada in libro remigum iuxta ſolitum deſcribere, ſyndicoq; Fiſcali generali, ad id deputando ſingulis annis ab ipſis Secretariis per ſortes, in fine ſuæ hebdomadæ illico tranſmittere; ut illas quanto citiùs exequi facere curet omni ſtudio.

Non

Non poſsit etiam Capitaneus, ultra eius ordinarium ſtipendium, quicquam accipere, nec pro examinibus, uel ordinationum ſignatura, uel pro relax'is carceratorum, etiam in cauſa armorum.

Neque in prædictis cancellarius Capitanei, uel alius, præterquā̃ notarius ad id deputatus, ſe intromittat, ſub pœna etiam corporali ad arbitrium Senatus.

Prouideant Capitaneus, & Prætor, ꝙ in eorum officio, per aliquem ex notariis, quem ipſe maluerit, teneatur liber magnus, in quo deſcribantur nomina ſingulorum carceratorum, & dies, in quo conſignati fuerint, & per quem, & de cuius mandato, & qua de cauſa, & per quem notarium eius cauſa tractetur, necnon etiam eius relaxatio, & tempus relaxationis, & cuius iuſſu fuerit dimiſſus; ita ut clarus, quoties opus fuerit, uideri poſsit numerus carceratorum. teneaturq; notarius, & cuſtos ipſius libri illum ad omnem requiſitionem protectorum carceratorum oſtendere, & inſpiciendum permittere.

Vicarius Iuſtitiæ, necnon cæteri Iudices criminales, & ipſi præterquā̀ ex ordinibus iam editis cauetur, nihil ultrā accipiant, ſub pœnis in ipſis ordinibus expresſis: ad quarum exequutionem aduerſus cõtrafacientes deuenietur, etiam ex ſecretis, & extraordinariis probationibus.

Ad Senatum autem pro relationibus faciendis ueniant tantùm diebus, quibus non habetur publica audientia, niſi aliter ſibi iniunctum eſſet.

Notarius criminalium ad officium Capitanei Iuſtitiæ nullum aliũ notarium in eo officio habere poſsit, niſi priùs ſit à Senatu approbatus: nominabitq; aliquos, ex quibus ſeptem à Senatu deligentur, qui in eo officio procesſibus incumbant.

Vnus

Vnus autem ex dictis notariis curam habeat particularem proceſſuum in cauſis contrauenientium pro clamationibus armorum,& aliis,quæ ab Illuſt.Gubernatoribus,ſiue à Senatu fieri contingent,teneatq́ue ſuperinde particularem librum,in quo condemnationes, compoſitiones, & quæcunque alia acta conſcribantur,utſuprà dictum eſt, ſub pœna ſcutorum xxv. Fiſco applican. & alia grauiori arbitrio Senatus.

Notarii prædicti ſoliciti ſint, & præſtò ſemper adſint Capitaneo, Vicario, aliis iudicibus,& Fiſcalibus, ſtatum proceſſuum,prout opus erit, illis memoriæ reducant; examina reorum pro delictis,quibus corporalis pœna, uel confiſcatio bonorum ingeritur, ipſimet ſcribant, & non per coadiutores, iudice,uel aliquo ex Fiſcalibus dictante iuxta ordines; idem etiam de teſtibus ad defenſam in prædictis cauſis; ſub pœna ſcutorum ducentum, & priuationis officii,& notariatus, & grauiori etiā arbitrio Senatus.

Ipſi etiam notarii, tam officii Capitanei,quàm Prætoris, uiſitationibus mortuorum, uel uulneratorum in caſibus grauibus incumbāt in ciuitate, & ſuburbiis; nec fieri posſint per coadiutores, niſi fortè in facto ſe reperirent, uel niſi ex iuſſu Capitanei,uel Vicarii, uel alterius iudicis,aut Fiſcalis.

Eliget etiam ipſe notarius coadiutores ſuos in officio, a Senatu tamen approbandos, qui ſub ipſo ſcribant quæcunque alia occurrentia: nec edantur proceſſus,niſi priùs perlecti à Notario, qui ipſos peregit.maximèque aduertant notarii, & coadiutores, antequàm decreta ſit reis copia proceſſus, ne quoquomodo directè uel per indirectum ſecreta cuiquā manifeſtentur,ſub pœna prædicta,& corporali arbi-

trio Senatus; & contra eos, qui contrafecerint, procedetur ex ſecretis, & extraordinariis probationibus. non liceat etiam notariis, uel cuicunq; alteri, tam Iudici, quàm Fiſcali, deferre, uel deferri facere libros actorum criminalium extra officium, quocunq; praetextu, ſine licentia Senatus; neque etiam Senatoribus lecturae criminali uacantibus, pro uidendis proceſsibus referendis: nam eo in caſu proceſſus extracti, & partibus editi ſunt deferendi, niſi in caſibus, in quibus proceſſus parti non ſit editus, uel aliter per Senatores lecturae criminali uacantes ordinatum fuerit.

Praedicta omnia de Capitaneo, Vicario, & eorum notariis ordinata, locum etiam habeant in Praetore, & Iudicibus, ac eorum notariis, congrua congruis debitè referendo.

Cùm innotuiſſet etiam uaria in dies grauamina iis, qui uel ducuntur ad carceres, uel ſe ſponte conſtituunt, tam à cuſtodibus carcerum, quàm à ueteribus carceratis inferri, tum pecunias ab eis extorquendo, tum eos ſpoliando tunc, cùm à carceribus D. Capitanei Iuſtitiae, uel D. Praetoris Mediolani ad malam manſionem traducuntur: illud etiam additum fuiſſet, cõmentarienſem, ſiue eum, qui carceratis cibaria praebet, ſolere ab illis, qui à carcere D. Capitanei Iuſtitiae ad Rocchetam portae Romanae, minoris incommodi gratia, duci uolunt, ſingulos nummos regales quotidie exigere: uiderenturq; haec nullo modo tolleranda eſſe, cùm reis ſat moleſta ſit carceratio ipſa, & impenſa, quae neceſſariò ſubeunda eſt:

Senatus, re tota maturè conſiderata, mandat tam cuſtodibus carcerum, quàm quibuſcunque aliis carceratis, ne quicquam directè, aut indirectè accipere audeant

ant ab iis,qui ſiue ſponte,ſiue aliter carceres ingrediuntur,niſi ſummam ſolidorum decem,dummodo tales ingredientes in carcere pernoctent, ſecus nihil omnino accipiant;nec pariter quicquam exigant ab iis,qui ad Rocchetam traducuntur pro tẽpore quo ibi fuerint;ſub pœna trium ictuum funis: eadem pœna plecti mandat quicunque auſus fuerit carceratum aliquem ſpoliare, etiam dum ad malam manſionem traducitur. Et quia inoleuit corruptela, vt qui antiquior eſt carceratus in mala manſione,& Prætor appellatur, pecunias quaſdam ab aliis carceratis exigere ſoleat. Senatus prohibet ne quicquã ultra ſolidos quinq; exigatur, ſub eadem pœna. Cumq; ſæpe euenire ſoleat, ut carcerati,uel poſt abſolutionem,uel poſt datas pœnas,retineantur pro impenſa cibaria, quã propter paupertatem ſoluere nequeunt;iubet Senatus,niſi Cõmentarienſis opportuno tempore ſibi pro expenſis cauerit, illos tales liberè dimitti, ubi aliàs modum ſoluendi non habeant: & quia nonnunquã diutiùs,quã par eſt,in carceribus retinentur cauſa notariorũ,& ſcribarum,qui proceſſus tradere pauperibus gratis recuſant,huic quoque caſui prouidere uolens Senatus mandat notariis,& ſcribis,ut miſerabilibus perſonis copias proceſſuum,ubi publicati fuerint,ſtatim edant,abſq; ulla ſolutione, ſub pœna ſcutorũ decem auri Fiſco regio applican. quotieſcunq; contrafactum fuerit. M D LXI. die xxvi. Nouembr.

DECRETVM PERTINENS ad gratiatum approbationem.

M D LXIII. die xxx. Ianuarii.

VSu compertū eſt, pleroſq; literas gratiæ confectos pro homicidiis, in quibus aut ex proceſſu, uel aliter inſurgit ſuſpicio animi deliberati, & condēnatus dicit uelle qualitatē animi deliberati abeſſe probare, & ſic ab Illuſtriſſ. Locumtenente cōceduntur literæ gratiæ cum illa conditione; ad eā excludendā teſtes producere coram Senatu tempore petitæ earum litterarū approbationis, qui ſæpe numero falſitatē dicere non dubitarunt; idq; potisſimū in cauſa eſt, quia peracto examine ſtatim dimittuntur teſtes, cū retineri deberēt ad eos excutiēdos, ſi opus eſſet. Huic rei Senatus occurrere uolens, decreuit mandandū eſſe, uti mandat Fiſcalibus, & Secretariis, corā quibus huiuſmodi teſtes examinari cōtinget, q; finito examine illos de cætero nō dimittāt, uerū cuſtodi carcerū conſignent, ut ibi aſſeruentur, quouſq; ſuper approbatione Gratiæ deliberatū fuerit.

CONTRA IMPVTATOS DE ſodomia non eſſe faciendam condemnationem cum bonorum conſiſcatione.

M. D. LXIII. die xiiii. Iulii.

COnſulēte Excell. Senatū Egregio D. Capitaneo Iuſtitiæ utrū in condēnationib. ſi quas fieri continget cōtra imputatos de ſodomia, ueniat bonorū conſiſcatio, cū de ea nec per ſtatutum Mediolani, nec per Cæſareas Conſtitutiones aliquid expreſſē caueatur, immo obſeruantiam eſſe nullam publicationem bonorum fieri, etiam in toto Dominio Mediolani: Senatus præfati D. Capitanei, ac eius curiæ uoto intellecto, omnibus maturē conſideratis, & præſertim ipſa obſeruantia:

Declarauit

Declarauit, re bene diſcuſſa, in caſu prædicto publicationẽ bonorum minimè uenire, nec fiendam eſſe condemnationem cum confiſcatione bonorum. Landrianus.

DECRETVM PERTINENS ad onera bonorum Feudalium.

M D LXIII. die xv. Iulii.

IN cauſa D. Feudatariorum prætendentium immunitatem bonorum ipſorum Feudalium in hoc Dominio exiſtentium, uiſis ſcripturis per eos, ſeu eorum nomine exhibitis; ac auditis duobus ex numero Senatorio delegatis ſuper cauſis immunitatum, qui pluries aduocatos præfatorum D. Feudatariorum coram ſe habuerunt, ac audiuerunt, & omnia referenda in Senatu retulerunt; omnibusq́; bene, ac maturè conſideratis:

Senatus ordinauit, ac declarauit, prædia Feudalia à retroactis Principibus huius Dominii, uel etiam à Sereniſſimo Rege noſtro in feudum obtenta, aut recognita, deſcribi debere ſuper libro particulari; & pro eis ſolui debere onera menſualis impoſiti ab anno M. D. LVI. proximè præterito citra; necnõ aureorum quingentorum millium impoſitorum de anno M. D. LIX. ac onera menſualis in futurum imponendi; & alia onera imponenda ex cauſa belli, aut conſeruationis ſtatus. Ita tamen, ꝙ pro bonis prædictis ſoluatur cum diminutione tertiæ partis eius, quod ſolueretur ubi bona prædicta eſſent merè allodialia. Et quòd propter præſentem ordinationem nullum intelligatur factum præiudicium iuri exigendi annatam, ad quam dicta bona aliàs ſint

obnoxia,& ſaluo iure declarandi ſuper aliis bonis ſeudalibus. Annib.Cruceius.

DE PRAETENDENTIBVS immunitatem titulo oneroſo.

M D LXIII. die xv. Iulii.

IN cauſa prætendentium immunitatem titulo oneroſo, propter pecunias per eos ſolutas in executione Decreti æditi de anno. 1439.aut 1440.pro obtinenda confirmatione,ſeu renouatione eorum antiquarum immunitatum;& Ciuitatum huius Domi nii contrarium prætendentium; Auditis aduocatis partium, necnon duobus ex ordine Senatorio ad dictas cauſas delegatis, qui pluries partes, & illarum aduocatos coram ſe habuerunt, & tandem omnia in Senatu retulerunt: omnibusq; bene & diu conſideratis;

Senatus ordinauit,ac declarauit,nec uirtute dictarum pecuniarum utſupra ſolutarum, nec uirtute dictorum decretorum immunitates prædictas acquiſiuiſſe qualitatem tituli oneroſi, nec beneficio dicti tituli gaudere poſſe:& ita ſeruari mandauit. Annibal Cruceius.

DECLARATIO PERTINENS ad immunitatem xii.liberorum.

M D LXIII. die x. Nouembris.

CVm orta eſſet dubitatio,an filii eorum,quibus immunitas ratione duodecim liberorum conceſſa fuerat, defunctis parentibus, & ipſis ad minorem numerũ quàm duodecim reductis, ipſis tamen in

communione exiſtentibus,& habitantibus,adhuc in fruenda immunitate ipſa perſeuerare deberent; eo quia nonnulli ex eis liberis,quorum aliqui deceſſerant,à poſſesſione ipſius immunitatis amoti dicerentur:ac de ea re factum in Eccell.Senatu uerbum fuiſſet ab Egr.D.Vicario Prouiſionum Mediolani:

Senatus re maturè,ac diligenter perpenſa,& examinata, & edoctus quid aliàs ſuper hoc terminatũ fuerit: Cenſuit huiuſmodi filios, etiam ſi aliqui ex eis obierint,perſeuerare debere in fruenda ea immunitate, dummodo in communione uiuant, & habitent. Annib.Cruceius.

DE IIS; QVI PRAETEXTV paupertatis pœnam pecuniariam in corporalem commutari ſibi obtinent.

M D LXIIII. die quarto Ianuarii.

EX iis,qui quandoq; in pœnam pecuniariam damnantur,aliqui ſunt,qui paupertatem, & miſerabilitatem prætendentes obtinent (ea nonnunquam per falſos teſtes,licet citato Fiſco, & præſente examinandi eſſent,probata) pecuniariam pœnam in corporalem commutari. Quod Fiſcus Regiæ Cameræ damnoſum admodum eſſe contendit; ac propterea petiit fraudi huic prouideri:præſertim cũ aliqui reperti ſint, qui etiam tempore factæ eiuſmodi commutationis,uel credita & iura aliqua habebant,uel bona etiam immobilia posſidebãt.Itaq; re ad Senatum relata, diligenterq; ac maturè perpenſa:

Senatus declarauit,mentis ſuæ non fuiſſe, nec eſſe, per eiuſmodi commutationes tollere,quin Fiſcus,

ſeruatis

ſeruatis tñ in reliquis ſeruandis, pecuniarias condemnationes conſequi posſit ſuper creditis,uel iuribus,aut aliis quibuslibet bonis eiuſmodi damnatorum, ſi quæ tempore commutationis habuiſſe, uel habere,aut poſſediſſe,uel posſidere comperiantur; etiam ſi pœnas corporales prætextu probationis paupertatis,aut miſerabilitatis perſoluerint, aut in futurum perſoluturi ſint.

CASVS GRATIAE RESERVATI REGIAE MAIESTATI.

PHILIPPVS Dei gratia Hiſpaniarum, utriuſq; Siciliæ, Hieruſalē &c.Rex,Dux Mediolani,&c. Magnifice,Reuerēdi, Spectabiles,Nobiles,docti, deuoti,fideles,dilecti, Litteris ueſtris diei xxiii.Iunii certiores redditi ſumus, quæ nam uobis ex delictis atrocibus uideantur,quorum remittendorum auctoritas ex ordinibus Vuormacienſibus generaliter nobis reſeruata eſt, præter ea, quæ in eiſdem ordinibus ſpecialiter expreſſa ſunt, uidelicet rebellionis,ſiue læſæ Maieſtatis,homicidii præmeditati, ac adulteratæ pecuniæ. Nos autem,maturē criminibus huiuſcemodi perpenſis,aliqua etiā ultra ea, quæ per uos commemorata ſunt,addenda cenſuimus:quæ omnia his noſtris ſpecialiter deſcribi, deniſq; Illuſt. Locumtenentem iſtic noſtrum admoneri mandauimus,ut ab his condonandis deinceps abſtineat. His igitur noſtris uolumus, & declaramus,delicta atrocia, quorum nobis condonatio,ut præmittitur,reſeruata eſt, infraſcripta omnia cenſeri debere:uidelicet,

Homi-

Homicidium ab eo cōmiſſum, qui alia duo homicidia patrauit, etiam ſi ob ea damnatus nondum ſit.

Vulnus proditoriè ſclopo rotato illatum, etiā ſi mors non ſuccedat.

Diminutionem monetarum, ubi amplius quàm ſemel fiat.

Raptum mulieris honeſtæ, etiam ſi copula non ſequatur.

Vſum uenereum cum ſanctimoniali in habitu intra monaſterium degente.

Sodomiam.

Spoliatores uiatorum, ſeu derobatores ſtratarum.

Adulterantes ſigillum Principis, uel Senatus.

Propinationem ueneni.

Cædem officialis Ducalis.

Qui ſeditionem mouent, populumq́; aut plebem aduerſus Principis, aut Senatus decreta, & prouiſiones concitant.

Qui teſtimonium falſum in cauſa, in qua ingeratur pœna mortis naturalis, ad alicuius offenſam dicūt, aut ab alio dici curant, aut mandant.

Qui exequutiones reorum, ubi de mortis, uel mutilationis membrorum pœna agitur, impediunt, uel ab aliis impediri curant, aut mandant. Dat. Segouia lect. nono menſis Auguſti. M. D. LXV.

Signat. Io El Rey.

Vargas. Vid. Caſatus R.

A tergo, Magn. Reuer. Spectabilibus, Nobilibus, Doctis, Deuotis, Fidelibus, Dilectis Præſidi & Senatui ſtatus noſtri Mediolani.

DOMINVM DOMVS NON eſſe moleſtandum, in qua banniti ipſo inſcio receptati fuerint.

PHILIPPVS HISPANIARVM ETC. Rex, & Mediolani Dux, &c.

Dilecte noſter, uidimus relationem, quam feciſtis ex ordine noſtro de imputatis à Baptiſta Bonolo bannito, eo quòd ipſum receptauerint: & omnibus conſideratis, uobis comittimus, ut omnes nominatos in ipſa relatione imputatos de banniti receptatione non moleſtetis. Et poſthac caueatis eos moleſtare, contra quos non adſint indicia, quòd ipſis ſcientibus in eorum domibus banniti fuerint receptati; uti ſunt fratres de Tonellis, & Iacobus de Rocco, quos Bonolus non dixit eius receptationis habuiſſe ſcientiam. & propterea eos uolumus liberari, & penitus abſque ulteriori impenſa. Mediolani die tertio Nouembris. M D LXV.

Io. Maria Cattaneus.

A tergo Egregio Iureconſulto Prætori Nouariæ.

ORDINES
CANCELLARIAE
Excellentiſsimi Senatus.

M. D. LXVI. die ſecundo Aprilis.

CVM in pleroſq; ordines Officialiũ Cancellariæ Excell. Senatus Mediolani aliquæ corruptelæ inuaſiſſent: quæ nõ ſolũ Senatus ipſius ſplendorem maculis aſpergere, & officialibus non parum dedecoris afferre uidebantur, ſed etiam priuatorum rebus pernicioſæ eſſe poterant: earum certior tandem factus Senatus modum aliquem ponere optimum arbitratus eſt: quo & ſplendor ſuus illæſus ſeruaretur, & ſuum officialibus decus reſtitueretur, & priuatorum utilitati ſimul conſuleretur. Et quoniam totius rei ſumma & cardo in prima eorũ electione uerſatur; & qui in Cancellaria ſcriptores appellantur, aliorum tanquã ſeminarium quoddã exiſtunt: ex iis enim ad extremum Secretarii creantur: maximi autem refert (ut in uineis plantandis ẽ quo uitium genere plantentur) cuius indolis, ac eruditionis, quorumq; morum ii ſint, qui ad ſuperiores ordines pro tempore traduci debeant; à ſcriptoribus potiſsimũm incipiendum, mox de aliis ordinatim tractandum, & quid quiſq; ſeruare debeat, ſanciendum eſſe iudicauit. De Scriptoribus igitur ita primũm ſtatuit, & decernit.

DE SCRIPTORIBVS Cancellariæ.

NVllus ſcriptor in Cancellariam poſthac introducatur: niſi prius legitimè conſtiterit, eum honeſtis parentibus ortum eſſe, præditum bonis moribus, latiniſq; litteris bene eruditum: De quibus ab uno ex publicis profeſſoribus humanarum litterarum periculum fiat coram Senatore, & Secretario eligendis. ſciat autem is non modò rectè, & ſeruata orthographia, ſed etiam pulchris & elegantibus characteribus ſcribere: niſi adeò litteris excelleret, ut etiam ſine hac characterum elegantia mereretur admitti. Et cùm aliquis admittetur, iuramentum præſtet more officialium à Principe creatorum.

Qui nunc introducti reperiuntur, cùm numerum aliàs præfinitum excedant, & ex iis quidam minus idonei eſſe dicantur: interrogentur omnes de litteris modo antedicto. idonei reperti retineantur ad numerum octo, ultra prorogationum receptorem, & archiuii cuſtodem. Quòd ſi ex iis, qui nunc adſunt, octo idonei non reperientur, alii conquirantur, & admittantur.

Eorum officium erit, litteras, & ſupplicationum litteris includendarum exempla ſcribere: nec ab aliis ſcripta accipere, niſi conferant cum decretatis, & eis ſubſcribant. pro qua collatione nihil omnino accipiant, etiam à ſponte dantibus: quia litteræ miſſiuæ gratis ſcribi debent, ut ſuperioribus temporibus fieri conſueuerat: Secretariorum acta tenere, prout alius ab alio eorum fuerit electus, quemadmodum infrà, cùm de Secretariis tractabitur, dicetur: pro quorum omnium ſcriptura nihil plus accipiant,

ant, quàm aliàs ordinatum fuit.

A minutis, ut uocant, faciendis Scriptores admittendi, uel retinendi ut ſuprà, abſtineant.

Hora campanoni parui mane in Cancellaria omnino adſint, nec, niſi diſcedente Theſaurario, aut habita ab aliquo Secretario licentia, diſcedant: a prandio autem, æſtate hora xix. hieme xxi. neque diſcedant, niſi ut ſuprà.

Contrafacientibus pœna erit eiectio è Cancellaria, & alia grauior Senatus arbitratu.

Non nominentur Scriptores, ut ad coadiutoratus officium promoueantur, niſi ex teſtimonio Secretariorum, aut maioris partis eorum illos idoneos eſſe conſtiterit.

DE COADIVTORIBVS.

COadiutorũ officium erit omnia, quæ ex officio ſcribenda erunt, ubi eis uel a Theſaurario, uel ab aliquo Secretario iniungatur, ſtatim, & nulla expectata mercede, & litteras misſiuas ſcribere: pro quibus nihil etiam à ſponte dantibus accipiant; niſi ſupplicationis exemplũ quoq; ſcripſerint: pro quo nihil plus exigant, quám aliis ordinibus permiſſum fuit.

Litterarum uerò patentium mercedẽ exigant, ſed moderatam, ita, ut ſi papyro mediocris formæ contineri posſint, non ultra ſolidos xv. ſi maioris formæ papyro ſcribi neceſſe fuerit, non ultra xxiiii. accipiant.

A faciendis minutis ipſi quoque abſtineant: quia illæ ad Cancellarios pertinent, ut loco ſuo dicetur.

Vnus eorum ſemper hebdomadarius ſit: & hora, qua Senatus conuenire ſolet, in Cancellaria præſtò ſit:

omnium expeditionum,criminalibus exceptis, indicem ſcribat muro affigendum,nec aliqua in parte poſteà delendum.in quibus ſi aliquas inexpeditas repererit,eas in indice minime deſcribat: ſed ad Senatores,qui ſubſcripſerint,à ſupplicantibus non uidendas remittat,retento earum particulari indice nemini oſtendendo.

Alii adſint,maneantq; in Cancellaria iiſdem horis,quibus Scriptores adeſſe,& manere iuſſi ſunt.

Inobedientibus pœna erit primò pecuniæ ſigillaris menſtruæ retentio:ſecundò ſuſpenſio trimeſtris ab officio,cum retentione pecuniæ ſigillaris eius temporis:tertiò alia grauior, etiam priuationis officii, Senatus arbitratu.

Nullus Coadiutor ad officium Cancellarii promouēdus nominetur, niſi Secretariorum teſtimonio, ut ſuprà,idoneum eum eſſe conſtiterit.

DE CANCELLARIIS.

Cancellarii omnes ad Cancellariam mane hora primi campanoni ueniant; omniumq; ſupplicationum à Senatoribus decretatarum,& non aliter, minutas faciant,neque aliis tradant,ab eis ue accipi ſinant:nec recedant, niſi minutis omnibus abſolutis. quas,ſi ante Senatus diſceſſum abſolui contigerit, non tamen abeant niſi abeunte Senatu. à prandio æſtate adſint hora xix.hieme xxi.nec recedant,niſi ut ſuprà.

Qui eorum hebdomodarius fuerit; hora,qua conuenit Senatus,præſtò illic ſit;curetq; in primis,ne decretationes ad aliorum,quàm Cancellariorum,manus deueniant,neue à ſupplicantibus inſpiciantur, neue eis tradantur.

Abſti-

Abſtineant Cancellarii à ſcribendis litterarum patentium, aut ſupplicationum exemplis; niſi neceſſaria ex cauſa:& Secretarii eis aliter non ſubſcribant.

Non faciant minutas ſupplicationum non decretatarum, ut ſuprà dictum eſt.

Pœnæ inobſeruantibus eædem erunt, quæ ſunt Coadiutoribus indictæ.

Nullus Cancellarius ad Secretarii officium promouendus nominetur, niſi conſtiterit ut ſuprà.

DE THESAVRARIO.

THeſaurarius in Cancellaria quotidie adſit horis, quæ aliis officialibus præſcriptæ ſunt: neque diſcedat, niſi diſcedente Secretario hebdomadario: qui & ipſe non, niſi hora congrua, ut loco ſuo dicetur, diſcedat.

A Coadiutore hebdomadario expeditiones accipiat, & cum indice facto conferat, & recognoſcat, eiq; ſubſcribat: nec à partibus, nec ab aliis, exceptis Secretariis, & ſuo adiutore, illas euolui, aut inſpici ſinat: ſed ipſe eas quærat, & ſuas cuiq; oſtendat, nõ tamen tradat: ſed per hoſtiarium Coadiutoribus, uel Scriptoribus, cùm partes uoluerint, deſcribendas tradi curet. ſi quæ poſteà defecerint, earum rationem ſe omnino redditurum eſſe ſciat.

Omnia diſtribuenda æqua lance diſtribuat, Coadiutoribus primùm, deinde Scriptoribus, iuxta aliàs ordinata: nec eorum quidquam ipſe ſcribat, nec cum ſcribentibus participet.

Quæ ad Secretarios pertinebunt, ut ſunt audientiæ, ſtatus cauſarum, & alia huiuſmodi, ea inter eorum Scriptores æqualiter, & abſque ulla perſonarum acceptione, partiatur.

Pecunia-

Pecuniarum rationem optimam teneat, neq; quidquã ultra taxationes aliãs factas exigat. Neminem immunem faciat, exceptis officialibus Regiis perpetuis, curialibus Principis perſonæ deſeruientibus, religioſis mendicantibus, hoſpitalibus, aliiſq; locis piis eleemoſynas diſtribuentibus, miſerabilibus perſonis habita miſerabilitatis fide iuxta ordines, Aduocatis ordinariis coram Senatu cauſas frequenter dicentibus, cauſidicis Senioribus ad xii. Cancellariis Senatorum, atq; actuariis Capitanei Iuſtitiæ, Prætoris Mediolani, Vicarii Prouiſionum, officii Panigarolarum, & officialibus biennalibus ciuitatis Mediolani durante biennio.

Adiutorem habeat, non Scriptorem, ſed Coadiutorem hebdomodatium: qui ea hebdomoda nihil ad Cancellariam pertinens, niſi expeditionum indicẽ, & pecuniam in libro Theſaurarii, ſcribat: ſed curet diligenter ne expeditiones à quoquã, niſi ut ſuprà, euoluantur, & inſpiciantur, ne ue in ſiniſtrum tranſeant. Quod ſi aliquando indicem facere, & pecuniam ſcribere, commodè non poterit; prouideant Secretarii, ut ſucceſſurus hebdomoda ſequenti ei auxilietur.

Si aliquo legitimo impedimento detinebitur, unum ex Cancellariis antiquioribus, à Secretariis nominandum ſubſtituere poſſit.

Subiaceat pœnis aliis Cancellariis indictis.

DE RECEPTORE Protogationum.

RECeptor protogationum horis Coadiutoribus præfixis adſit, nec recedat niſi recedente Theſau rario:

ratio: ſeruet inuiolatè, & ad unguem ordines ſuos: nec contra eos, etiam aſſentientibus ambabus partibus, quidquam faciat: moneatq; omnes talem eſſe Senatus mentem. In cæteris quæcunque de Coadiutoribus ſtatuta, & ordinata ſunt, obſeruet, ſub pœna illis indicta.

Poſſit etiam ipſe, ubi idoneus eſſe reperiatur, nominari cum cæteris Scriptoribus.

DE CVSTODE ARCHIVII.

ARchiuii cuſtos hora primi campanoni quotidie adſit; & omnia ſeruet, quæ de ſcriptoribus ordinata, ſancitaq; ſunt.

Diligentiam ſummam in cuſtodiendis ſcripturis adhibeat; nec quempiam ad eas manum apponere ſinat, niſi ſit ex iis, qui in Cancellaria admisſi ſunt.

Si quærendæ erunt ſcripturæ menſis tunc labentis, aut proximi ſuperioris, nihil omnino accipiat, niſi pro ſcriptura, ſi quam facere contigerit, iuxta ordines: ſi alterius temporis, ſolidos quinque ultra ſcripturam, pro quouis ſcripturarum cumulo, ſeu filo, ubi dies certa detur: ubi autem certa dies non detur, ſolidos decem, ultra ſcripturam accipiat: nec ultra diem unum, poſtquã requiſitus fuerit, quærere differat: ne procraſtinando inducat ſcripturis indigentes ad maiorem ſummam perſoluendam.

Contra facienti pœna eadem erit: quæ Scriptoribus aliis eſt impoſita.

DE SECRETARIIS.

ETſi Secretarii quotidie in oculis Senatus uerſantur, ideoq; caſtigatione minus egere debent; attamen

tamen in his ordinibus prætermittendi non ſunt.

Secretarii officium ſuum laudis,& honoris,non alterius cuiuſquã rei certamen eſſe ſciant:quamobrem diligentes,& asſidui ſint:fidemq; ſtudioſisſimè colant. ſecreta Senatus nominis ſui memores nequaquam euulgent: & ordines aliãs editos obſeruent.

Qui eorum hebdomadarius fuerit,ſummo mane conueniente Senatu adſit; & poſt Senatus diſceſſum horam ſaltem in Cancellaria maneat,& cum eo alius, is uidelicet,qui ei hebdomada ſequente ſucceſſurus eſt.

Qui Ticinenſis academiæ curam gerit,onus ſuſtineat ſcribendi ad Reg. Maieſtatem, aliosq; Principes, quotieſcunq; oportuerit:idem etiam confiniũ cauſas tractet cum Senatoribus ad id deputatis,deputandiſue; quouſque aliud ordinatum fuerit.

Nullis expeditionibus Secretarii ſubſcribant, nec etiã diebus feſtis;niſi ab admisſis in Cãcellaria ſcriptæ, & Theſaurarii manu ſubſignatæ fuerint:nullis etiã litteris abraſis,maculatisue,aut aliter deformatis.

Litterarum criminalium minutas, quas ſecretas eſſe oportet, ipſi faciant; uel ab alio fido dictantes ipſi ſcribi curent, & oſtiariis tradant, quò oportuerit, deferendas.

Vnum tantùm ſibi Scriptorem, iuxta aliãs ordinata, ex approbatis,& admisſis,ſinguli eligant,niſi Coadiutorem maluerint: nec acta ſua per aliorum manus ambulare,aut tractari permittant.

Neminem ex iis, qui uel per approbationem gratiæ, uel aliter liberantur, aut è carcere dimitti iubentur, relaxari faciant: niſi approbatione, uel abſolutione, uel alia ordinatione, ã Præſide, Propræſideùe ſubſignata.

In audien-

In audiendorum indice non ultra ſeptem, & non,niſi habita relatione monitionis aduerſariorum, deſcribant,ea cautione,ut qui prius obtinuerint,& inſteterint, prius deſcribantur. Deſcriptorum ordinem mutare, aut deſcriptum quempiam delere non audeant; niſi Præſidis, aut Propræſidis auctoritate accedente.

Qui ſecus,quàm his, & aliis ordinibus ſtatutum eſt, fecerint,præterquã q Senatus gratia excident; pœnas etiã dabũt,quas Senatus ipſe arbitratus fuerit.

DE OSTIARIIS.

OStiarii,quò ſunt aliis omnibus officialibus inferiores, eò humiliùs, ac ſubmisſiùs ſe gerere debent; nec ſuperbè,& inſolenter reſpondere, inter ſe quotidie rixari,& perſtrepere,clamoribuſq;, ac iurgiis omnia complere. Proinde ab iis omnibus abſtineant; officium ſuum,& operam libenter indigentibus impartiantur; nec tergiuerſentur, laboreſue declinent,& fugiant, dum alius alium reſpicit.

Contenti ſint ſtatuta mercede,ac pro ſigillo nihil omnino etiam à ſponte dantibus accipiant, quemadmodum aliàs quoque ordinatum fuit. Pro ſupplicationibus,aliiſq; ſcripturis hac in ciuitate intimandis non plus, quàm ſolidos quatuor, in ſuburbiis uerò nõ ultra ſex accipiant. Pro iis autem,quas extra ſuburbia intimari contigerit, ubi eodem die reuerti commodè posſint, non ultra ſolidos quadraginta,omnibus computatis,accipiant:ubi autem ultra diem unum abeſſe oporteat,ſolidos uiginti tantùm,ultra equum,& impenſam cibariam, ſingulis diebus accipiant:neq; permittant alium,etiã ſi eſſet

ex publicis ſeruitoribus Communis Mediolani,ſui loco proficiſci.

Sedente Senatu unus uni,alius alteri oſtio ſemper adſtet:aſcendenti autem ad cauſas publicē audiendas duo adſint,contrahendis & explicandis ſpatiis:nec locum deſerant, niſi deſcendente Senatu. alius, ut anteā fieri ſolebat,aditum Aduocatorum obſeruet, nemineműq; obſtrepere,aut deambulare ſinat,canes etiam latrantes abigat. alius in Cancellaria ſemper Theſaurario præſtō ſit, qui minutas ad Coadiutores & Scriptores,aut aliō,quō opus fuerit, deferat: quia nullo modo partibus tradi debent. alius ſigillandis litteris incumbat.

Feſtis diebus omnibus duo ex eis Præſidi, Propræſidiue asſiſtant,aliis diebus unus.

Decretatas ſupplicationes nulli omnino, niſi Cancellario hebdomodario,minutas uerō ciuiles nulli,niſi Coadiutori hebdomodario,tradant: neq; has, neq; illas à quoquam ullo modo inſpici ſinant.

Criminales uerō omnes Secretario hebdomodario, ſuas cuiq; daturo,præbeant: quas nec ipſi legant, nec aliis oſtendant; caueantq;, ſi quid ipſi intellexerint,ne cuiquā referant,aut ſignis aliquibus indicent,declarentúe,ſub pœna priuationis officii,& alia etiam corporali, Senatus arbitratu.

Pro deferendis ad Senatores, Præſidemúe minutis, ac relationibus criminalibus,&,ut dicunt, bulletinis in Senatū,nihil penitus accipiant etiam à ſponte dantibus: in cæteris ordines aliās editos ad unguem ſeruent.

Contra facientibus, ſalua ſemper pœna paulo ſuprā ad res criminales impoſita, primo pœna erit priuatio pecuniæ ſigillaris bimeſtris: ſecundo priuatio officii:

officii: atq; uni fidedigno teſti fides adhibebitur.

Nullus cuiuſuis ordinis Cancellariæ cauſas, expeditiones ue aliquas, niſi ſint ipſius propriæ, apud Senatum, Senatoreſue, ſollicitet, aut procuret.

Nullus ſupplicationibus, aut aliis ſcripturis nomen, cognomenue ſuum inſcribat, aut ab aliis inſcribi curet, aut patiatur: & ſi ſcriptum fuerit, deleat, aut abſcindat.

Contrafacientibus pœnæ erunt eædem, quæ ſuperius ſingulis ordinibus impoſitæ ſunt.

Quia uero mentis Senatus eſt, ut ſuprà ſcripta omnia omnino ſeruentur ad unguem: elegit D. Facium Gallaranum Secretarium: cui mandat, ut ſedulo & accuratè inuigilet, circumſpiciatq; quid quiſq; in officio ſuo faciat: & ſi quem à præſcripto aberrare, & inobſeruantem eſſe compererit; illico ad Senatum, aut ad Præſidem, Propræſidemue, ſi ex aliis officialibus fuerit, referat: ſi autem ex oſtiariis, ipſe in comminatas pœnas condemnet, iuſtitia ſemper, ac ueritate præ oculis habita.

Si contra facientem, aut inobedientem aliquem pecunia ſigillari mulctari contigerit, ea pecunia in ornamenta altaris Senatus expendatur.

Cæterùm, quia ſuperuenire aliquando poſſunt impedimenta aliqua prohibentia, ne quis iuxta præſcriptum adeſſe queat; permittit Senatus, ut qui legitimè impediti fuerint, alium ſui ordinis ſubſtituant.

Annib. Cruceius.

QVOD IN IMPETRANDIS prorogationibus inſtantiarum ſeruetur ad unguem forma conſtitutionum.

M. D. LXVI. die ſecundo Aprilis.

ANimaduertit iandudum Senatus Excellentisſimus, nonnullos abuſus inoleuiſſe in impetrandis inſtantiarum cauſarum prorogationibus, eam potisſimũm ob cauſam, quòd nouarum conſtitutionum forma, iuxta quam ſupplicationes fieri debere ſtatutum eſt, à pleriſque negligitur: quod cùm tolerandum diutius non uideatur;

Senatus ſtatuit, & ordinat, nullas poſthac inſtantiarum cauſarum prorogationes fieri debere, niſi in ſupplicationibus porrigendis pro eis impetrandis ſeruata fuerit ad unguem forma dictarum conſtitutionum, tam circa exprimendum numerum prorogationum iam obtentarum, quàm circa cauſas per Iudicem exprimendas, & reliqua omnia in eis contenta. Annib. Cruceius.

ALIVD DECRETVM IN materia prorogationum.

M. D. LXVI. die 11. Maii.

POſt editum die ſecundo menſis proximi ſuperioris Senatus conſultum de porrigendis ſupplicationibus ad impetrandas à Senatu prorogationes inſtantiæ cauſarum; quo in Senatus conſulto de exprimendo prorogationum iam obtentarum numero mentio facta fuit; animaduertit Senatus difficile admodum fore numerum adinuenire prorogationum omnium in cauſis multos ante annos

cœptis

cœptis factarum. Proinde, ut hac moleſtia, necnon & impenſa, quæ in eis prorogationibus conquirendis non exigua facienda eſſet, ſubditos liberaret:

Cenſuit ſatis eſſe, ſi loco exprimendi eiuſmodi prorogationum numeri, exprimatur tempus litis conteſtatæ. Annib. Cruceius.

DECRETVM PERTINENS ad ſuperſedentias.

M. D. LXVI. die 12. Iunii.

ET ſi nouis Conſtitutionibus cautum eſt, quando Iudices cauſarum ciuilium ſuperſedere debeant; ubi altera partium porrecta ſupplicatione cauſam in Senatum introduxerit; & uel partes audiri, uel preces inthimari, uel aliter aduerſarium ad Senatū, uel Senatorem euocari obtinuerit: uidetur tamen Iudices ipſos in omnibus cauſis; in quibus aliqua dictarum prouiſionum obtenta fuerit; etiam ſi ſuperſedentia adſcripta non ſit; ob reuerentiā quandam, ſiue ad partium inſtantiam, ſuperſedere: atq; hoc modo cauſarum expeditionem in longius, quā par ſit, tempus protrahi; non ſine magno partis alterius incommodo, & damno. Quo circa procraſtinationes huiuſmodi tollere uolens Senatus, matura ſuper ea re conſideratione habita:

Cenſuit, mandandum eſſe, prout mandat, omnibus Iudicibus cauſarum ciuilium, & criminalium tam in ciuitate Mediolani, quā extra, ne per quamcunq; dictarum prouiſionum à Senatu, Senatoreue obtentarum, prætextu aliquo etiam reuerentiæ Senatus, ullo modo ſuperſedeant: niſi in ipſis prouiſionibus iuxta formam ipſarum conſtitutionum expreſſē adſcripta fuerit ſuperſedentia. Annib. Cruceius.

ALIVD DECRETVM PERtinens ad prorogationes.

M. D. LXVI. die xiiii. Iunii.

QVia mentis Excell. Senatus eſt, ut cauſarum nimiæ procraſtinationes, & diuturnitates omnino tollantur; ac propterea introductum fuit, ut ſolitæ formulæ litterarum prorogationum inſtantiarum cauſarum, ubi iam ultra triennium prorogatæ reperiantur, addatur dictio peremptoriē, uel aliquid aliud idem ualens; ac fieri poteſt, ut, eo non obſtante, aliqui etiam inſtantiam eo modo prorogatam prorogari denuo poſtulent:

Senatus cenſuit, eos omnes; qui inſtantiam, eiuſmodi cum additione prorogatam, prorogari rurſum petierint; teneri eius additionis in litteris iam obtentis appoſitæ, & quoties appoſita fuerit, mentionem facere: alioqui prorogatio, quæ concedetur, nulla ſit, & nullius momenti: prout iam nunc Senatus ipſe nullam, ac nullius momenti eſſe, declarat.

Annib. Cruceius.

QVOD TERMINVS PRAEFInitus ad decidendum articulum an cauſa ſit appellabilis, non, niſi bis, prorogetur.

M. D. LXVI. die ix. Auguſti.

INter alia, quæ iuſtitiæ exequutionem ualde impediunt, & in longum tempus producunt; terminus eſt dierum decem Iudicibus appellationum præfinitus ad decidendum articulum, an cauſæ ſint appellabiles; ſi multoties terminus ipſe prorogaretur. Ita enim fieret, ut articulus, qui diebus decem decidi

cidi omnino deberet, ne annis quinq; deciderentur, uel propter Iudicum negligentiam, uel propter appellantium calumniam, uel propter utrunq; ſimul. Proinde cùm maximè ad Senatum pertineat efficere, ut & Iudicum negligentiæ, ſi qua eſt, occurratur; & quidquid calumniæ in appellantibus eſt, amputetur; ac litibus, quàm citiùs fieri poteſt, finis imponatur & ſententiarum latarum exequutio, ut par eſt, non retardetur:

Senatus, re hac tota maturè deliberata, decreuit, ac ſtatuit antedictum terminum ad articulum, an cauſæ appellabiles ſint, necne, decidendum præfinitum, non plus quàm ſemel, biſúe ad ſummum; nec niſi maxima ex cauſa; prorogare uelle: Mandatq;, ut ſi qui eum prorogari petierint, exprimere teneantur, an aliàs, & quoties, terminus ipſe prorogatus fuerit: alioquin obtenta prorogatio nulla ſit, & pro nõ conceſſa habeatur. Inſuper Senatus ipſe decernit, & uult, ꝙ Iudices articuli, qui cauſam fortè appellabilem eſſe declarauerint; in cauſa principali Iudices eſſe non poſſint; niſi ipſis deinde de partium conſenſu, abſq; aliqua fraude, cauſa committetur. Quæ omnia ut omnibus innoteſcatur; Mandat idem Senatus omnibus, & ſingulis officialibus, ac iuſdicentibus dominii Mediolani, tam mediatis, quàm immediatis; ut Decretum hoc in locis ſolitis iuriſdictionis eorum diuulgent, & aliorum ordinum numero adiungant, atq; in poſterum ſeruari curent. Annib. Cruceius.

ORDO SERVANDVS IN commiſſionibus cauſarum ciuilium.

PHILIPPVS DEI Gratia Hiſpaniarũ,utriuſq; Siciliæ,&c. Rex, & Mediolani Dux &c. Collegium D D. Iurecon. ciuitatis Mediolani porrexit nobis infraſcriptas preces:in quibus petunt approbari ordinationem per eos factam tenoris huiuſmo di.uidelicet,Seren.Rex,Quia æquum,& laudabile penes graues uiros ſtatutum illud habitum ſemper fuit,per quod fraudes remouentur,communiq; omnium & honori,& commodo conſulitur: Iccirco animaduertentes Mag.Abbates,& Iureconſulti ex Vener.iuriſperit. Mediolani Collegio, quòd in commisſionibus cauſarum,quæ in dies fiunt,innumeræ,hæcq; turpisſimæ fraudes committuntur,tam per aliquos Iudices,quàm etiam actuatios,quibus cedulæ confidentium erroneē deferuntur; cùm dicant ſemper,neminem in cedulis porrectis concurrere, donec is tandē in cedulis ſcribatur, in quē ipſi præ cæteris malint commisſionem fieri: Rem profectò & turpem,& tam litigantibus, quàm cæteris doctoribus apprime præiudicialem, Relatione facta per nonnullos ad id ſpecialiter electos, omnibuſq; mature perpenſis,collegialiter ſanxerunt,cõmisſiones cauſarum per ipſos tantũm Iudices fieri debere in eum,in quem cedulam utrinq; porrectam priori loco concurrere contigerit; cedulaſq; ipſas omnes,tam illas, in quibus confidentes non concordant,quàm in quibus conueniunt,per Iudicem ipſum ſubſcribi,& in actis poni debere, ita ut ubi talia ad unguem ſeruata non fuerint,commisſio ipſa, & omnia ſubſequuta nullius ſint roboris, non ſecus ac ſi facta non fuiſſent.ut ex ea,quæ exhibetur.Verùm quia tale ſtatutum abſq; M.V.approbatione procedete poſſe non uidetur; ideo ex eiuſ-

dem

dem etiam collegii uoto ad M. V. recurrunt Alexander Piola, Simon Boſsius, & Io. Taberna moderni protectores ipſius collegii. Eamq; ſupplices rogant, ut dict. Collegii ordinationem de uerbo ad uerbum, prout iacet, approbare dignetur. Inſuperq; mandare omnibus, & ſingulis huius dominii iuſdicen. quatenus ordinem ipſum ſic à M. V. approbatum inconcuſſe cuſtodiant, & exequantur. ut ſperatur &c. Die Iouis xxvii. Septembris. 1565. cõuocato collegio, propoſitũ fuit, q; Mag. DD. Relatores electi ad prouidendum ne fierent praticæ commiſsionum, parati erant referre. & cùm retuliſſent, collegium in eam uenit ſententiam, q; cedulæ confidentium dentur Mag. DD. Iudicibus tantũ, & per eos fiant commiſsiones: & q; cedulæ ipſæ, tam in quibus confidentes non concordant, quàm in quibus concordant, remaneant in actis illius Iudicis, per quem commiſsio fiet. Et q; prius referatur concluſio hæc Excell. Senatui, cuius approbatio expectetur. illo etiam adito ex communi uoto collegii, q; commiſsio cauſæ illi fiat, in quem cedulam utranq; priori loco concurrere contigerit cedulæq; ipſæ ab eodem Iudice ſubſcribantur. Et ubi prædicta ad unguem ſeruata non fuerint, commiſsio ipſa, cum omnibus exindè ſequutis, nullius ſit roboris, non ſecus, ac ſi facta non fuiſſet. NOS autem conſideratis omnibus, & maximè recitata ordinatione, quæ facta uidetur ad honorem ipſius collegii, & ad remouendas fraudes, quæ fieri contingebant in committendis cauſis; decreuimus ipſam ordinationem, prout iacet, approbandam eſſe; prout approbamus. Mandan. quibus ſpectat, ut recitatam ordinationem ſeruent, & exequantur. In quo.

rum fidem præſentes ſigillo noſtro munitas fieri iuſſimus. Dat. Mediolani die xiiii. Auguſti. M. D. LXVI. Signat. Io. Maria Cattaneus. & ſigillat. ſigillo Regio Ducali &c.

DECRETVM DE CAVSIS remittendis à Senatoribus ad Iudices inferiores.

M. D. LXVI. die xviii. Septembris.

DEmandauit quandoque Senatus Excell. Mag. DD. Senatorib. cauſas aliquas ex iis: quas inferiores Iudices cognoſcere poſſunt; ita, & maxima quidem cum inſtantia, requirentibus partibus, idq; etiam rationabilibus ex cauſis. Sed cùm uſu poſteà compertum ſit, propter uarias, ac multiplices Senatorum occupationes in illis cauſis, quæ ab inferioribus Iudicibus cognoſci nequeunt; alias diutius, quàm par ſit, protrahi; longeq; maius ex ea re ſubditis incommodum, & iuſtitiæ detrimentum ſequi, quàm ſit utilitas, quæ ex Senatus, aut Senatorum cognitione reſultare poſſit.

Senatus ſubditis, quo ad eius fieri poteſt, conſulere cupiens, cenſuit cauſas omnes coram Senatu, & Senatoribus introductas ad Iudices ordinarios, qui de eis aliàs reſpectiue cognoſcere poſſunt, eſſe remittendas; iis tantum exceptis, quarum proceſſus perfecti omnino iam ſunt, & Senatores clari adeò, ut nihil aliud agendum ſuperſit, niſi ut ad ſententiam deueniatur: & iis, in quibus de Regii Fiſci intereſſe tractatur; & iis; quæ Senatui uniuerſo, uel Senatoribus à S.M. uel eius Locumtenente, uel aliter, præterquàm ab ipſo Senatu, delegatæ

ſunt:

ſunt: nec non iis, in quibus Senatores, Senatorumue filii aut conueniunt, aut conueniuntur. ex quoq; omnes, quæ ex nouis conſtitutionibus ſpecialiter, & expreſsè ad Senatus cognitionem ſpectant, ſine dubio retinendæ ſunt.

Annib. Cruccius.

DE EODEM.

M. D. LXVI. die xvii. Octobris.

POſt editum ab Excell. Senatu decretum de cauſis à Senatoribus remittendis; uiſum eſt ei ordini non omnino plenè uniuerſo ei negocio prouiſum; niſi etiam iis; quorum cauſæ ſunt; tempus præfiniretur; intra quod illas remitti, ſi remittendæ, aut committi, ſi committendæ eſſent, curarent. Quam obrem re maturè, atq; diligenter conſiderata;

Senatus edicit, ut omnes, qui cauſas coram Senatoribus habent remittendas; ſiue actores, ſiue rei ſint; eas intra ſpatium duorum menſium a die publicationis præſentis edicti incohandorum, remitti, uel committi omnino curent. Poſt quod tempus; niſi remiſſæ, uel commiſſæ reperiantur; earum inſtantiam ex nunc, prout ex tunc, lapſam intelligi uult.

Annib. Cruccius.

DE EODEM.

M. D. LXVI. die xxii. Octobris.

NE quandoq; dubitari contingat, an cauſæ locorum piorum; quibus Senatores in Conſeruatores, & Iudices dati; ſunt ſint retinendæ, uel remit-

tendæ, iuxta formam decreti de cauſis remittendis ſuperioribus diebus editi:

Senatus declarat eas etiam remittendas eſſe; niſi ſint eorum locorum Piorum, quibus ex forma priuilegiorum eis conceſſorum Senatores in conſeruatores dare oporteat.

Annib. Cruccius.

DECRETVM DE SYNDICATORIBVS.

M. D. LXVII. die quarto Decembris.

CVm nonnulli ex Syndicatoribus, quorum munus præcipuum eſt curare, ut officiales exactam adminiſtratæ prouinciæ rationem reddant, nihil minus, quàm quod ſui muneris propriũ eſt, præſtent, id tantùm ſtudentes, ut pecunias undiq; cõgerant; ordines etiam ad coërcendam eorum auiditatem aliàs editos contemnentes, ac ſi omnia ſibi liceret, cùm officii ſui rationem aliquam ſe non reddituros confidant: ut tanto morbo occurratur.

Senatus imprimis decernit, ut Syndicatores omnes à cauſis ordinariis terminandis, prout aliàs ordinatum fuit, omnino abſtineant, ſub pœna nullitatis, & alia Senatus ipſius arbitrio imponenda; & ut Notarii, qui de ſententiis huiuſmodi in cauſis latis rogati fuerint, à notariatus officio Senatus eiuſdem arbitrio ſuſpendantur.

Mandat item Senatus, ut Syndicatores omnes cauſas criminales, quæ ex ordinum forma, uel ex conſuetudine referendæ ſunt, modo aliquo terminare non audeant: & ut intra octo dies poſtquàm ſucceſſorem habuerint, illarum omnium cauſarum cri-

minalium,

minalium, quas durante Syndicatu expedierint, notulam fidelem, manu propria ſubſcriptam, exprimendo cuiuſq; cauſæ expeditæ titulum criminis, in manibus ſubſignati Secretarii deferre teneãtur: & aliam ſimilem notulam notarii criminalium cauſarum, penes quos earum libri remanebunt, in formam authenticam ad eundem Secretarium mittant. Sub pœna contrafacientibus Senatus arbitrio imponenda.

Decernit etiam Senatus, ut Syndicatores neminem eorum, quos in libris criminalium cauſarum fideiuſſori relaxatos inuenerint ad carceres inconſulto Senatu reuocent; niſi de delicto capitali agatur, aut niſi ex correis aliquis in carceribus retineatur, qui aliter expediri non posſit. qui aliter citati fuerint, parere non teneantur.

Decernit pariter Senatus, ut Syndicatores nullum proceſſum, nullamúe ordinationem facere posſint, niſi adhibito Fiſco, aut ſaltem eo legitimè citato, ſub pœna nullitatis ut ſuprà.

Vt autem facilis cuicunq; contra Syndicatores, à quibus aliquo modo iniuſte oppreſſus fuerit, querelas porrigere uolenti aditus pateat; Senatus Senatores querelis huiuſmodi audiendis deputabit, ad quos poterunt, qui querelare uoluerint, etiam per litteras, ubi ipſi ad hanc ciuitatem conferre ſe nequeant, querelas ſuas mittere.

Sciant autem Syndicatores ipſi, ſi in eorum officio malè ſe gesſiſſe deprehenſi fuerint, re ad Senatum relata, debitas pœnas ſe daturos.

Atq; ut Decretum hoc omnibus innoteſcat, mandat idem Senatus illud in locis ciuitatum, & locorum omnium, in quibus ius dicitur, & Syndicatus fiunt,

unt,publicari,& affigi debere, affixumq; remanere, quouſq; Syndicatus perfecti fuerint.

Annib. Cruceius.

ORDINES SERVANDI IN Officiis rerum criminalium.

M. D. LXIX. die xx. Auguſti.

CVm in officiis, in quibus cauſæ criminales tractantur, grauiſſimis impenſis ſubditi fatigentur,iudiceſq;, ac notarii, & alii officiales nummos contra, & præter formam ordinum, ſub colore laboris exigant,idq; malum in dies latiùs ſerpat, & niſi ſalutari aliquo remedio occurratur,maximam ſit perniciem allaturum: Ideo Senatus ſubditorum curam ſibi commiſſam nulla in re,quoad eius fieri poſſit, negligere uolens; ad tollendos tam pernicioſos abuſus,qui hucuſq; cum non modico omnium detrimento inualuerunt:

Decreuit, tam ad officium Capitanei Iuſtitiæ, quàm Prætoris, deputandos eſſe ab ipſo ordine ſingulos Theſaurarios,prout ex nunc ad ſui beneplacitum deputat duos ſpectatæ probitatis uiros,uz.ad officium Capitanei D.Io.Iacobum Beſtam, ad officium uerò Prætoris D.Iulianum Peregum: qui pecunias omnes,tam Capitaneo,quã Prætori,ob cauſas delegatas,tam ciuiles,quã criminales,in quibus honoraria quomodocunq; ſibi deberi prætendunt, ſiue pro inſpectione ſcripturarum,ſiue pro deciſione cauſarum; ac Vicario, aliiſq; iudicibus, omnibuſq; notariis, ac cuſtodi carcerum, & Baricellis,

quouis

quouis modo ſpectantes recipiant,& diligenter,ac curate,ac diſtinctè ipſas omnes pecunias deſcribāt in libris per eos præmiſſa occaſione conficiendis, & manu propria deſcribendis, & apud ſe ſeruandis, ut quandocunq; uideri poſſit, an omnia recto tramite tranſeant: apponendo nomina eorum, qui ſoluunt,ac cauſam, in quam ſoluunt; ita ut omnia perſpicuè,& clarè cerni poſſint,neq; ullus fraudi ſit locus: & ne obolus quidem ad alias manus, quàm ipſorum Theſaurariorum perueniat. Quod quò facilius obſeruari poſſit; proceſſus, & ſcripture iudicibus dandæ cum ſportulis prius Theſaurariis conſignentur,& ipſi eas iudicibus tradant, retentis, & deſcriptis pecuniis utſ. & ſuper eodē proceſſu die traditionis. Videantq; Theſaurarii omnes ordinationes,ex quibus pecuniæ iudicibus debentur: ne quid ultra taxam à ſubditis exigant. iniunganțq; notariis,& aliis officialibus,quid faciendum ſit pro faciliori præſentium ordinum obſeruatione: iiq; iniunctis parere teneantur. Declarabitq; poſtmodū Senatus,quæ portio pecuniarum notariis pro ipſorum laboribus aſſignari debeat,& quæ dominis officiorum,qui hucuſq; ea officia notariis locauerūt, ſit relaxanda.

Teneanturq; Theſaurarii iis omnibus, ad quos pecuniæ ſpectabunt,in ſingulas hebdomadas,aut menſes, omnium receptorum rationem reddere: exigantq; ultra taxam præſtituram quinq; pro centenario ad ratam actorum,diſtribuenda exinde,& eroganda prout Senatui placuerit, & pro honorario ſoluendo ipſis theſaurariis in fine menſis taxando.

Nec poſſint aliquæ penitus pecuniæ iudicibus etiam pro accedendo in rē præſentem, in ciuitate, uel ex-

tra,

tra, aut ex quacunq; alia cauſa, uel ſub cuiuſuis laboris prætextu, uel Notariis, uel Baricello, & cuſtodi carcerum immediatè perſolui: ſed omnes eæ pecuniæ in manibus Theſaurariorum utſupra deputatorum, non per procuratores, eorumúe aſſeclas, aut cauſarum ſolicitatores; ſed peripſaſmet partes aut per earum priuatos agentes numerari debeant; & à Theſaurariis ii, quorum intererit, eas poſtmodum ricipiant, ſub pœna iudicibus priuationis officii, perpetuæ infamiæ, & barattariæ ipſo facto incurrenda in caſu cuiuslibet, uel minimæ contrauẽtionis: notariis uerò priuationis officii, & trium ictuum funis: aliis uerò officialibus fuſtigationis, & grauiori arbitrio Senatus; cauſidicis, & eorum ſolicitatoribus, & aliis, ſuſpenſionis ab officio, & alterius, etiam corporalis, arbitrio Senatus.

Tenebunturq; Theſaurarii idoneè fideiubere de ſuo officio legaliter, & probè exercendo.

Et quia intellectum eſt, Iudices, tum ut data fideiuſſione tollant capturas, tum ut terminos asſignent, uel prorogent etiam ex præciſa litterarum Senatus diſpoſitione, tum ut laxiores carceres concedant, atq; ex aliis id genus cauſis illicitas pecunias exigere: idemq; notarios, & alios officiales facere: Idcirco mandat Senatus, ut bene, & diligenter aduertant Theſaurarii, ne aliquas pecunias recipiant nomine Iudicium, aut aliorum officialium etiam ſub quouis colore, ultra taxam in libello dierum utilium, ſtatutis, & nouis conſtitutionis, & ordinibus expreſsè, & nominatim contentam, quam omnino ad unguem Senatus ſeruari mandat cum additionibus, & declarationibus, quæ nunc fient, quasúe fieri continget ex eiuſdem ordinis ſententia;

tia;

tia; publiceq́ in ipſis officiis proponetur tabula impreſſa taxam continens, ut cuilibet patere poſſit, quid quantumúe exigi, & ſolui debeat: ſub iiſdem pœnis in caſu contrauentionis ſuprā ſtatutis: quas etiam Iudices, & omnes alii, qui ab ipſis Theſaurariis pecunias indebitē exactas recipient, ipſo facto incurrent. Et ubi ad Theſaurariorum notitiam peruenerit,aliquas pecunias per Iudices, aut alios officiales contra formam præſentis ordinationis receptas. teneantur Senatoribus ad id deputatis ſtatim notificare,ſub pœna Senatui arbitraria. Et quia uſu compertum eſt,ordines, & reformationes fruſtra fieri, niſi etiam adſint, qui eas inuiolabiliter obſeruari omnino curent:ideo Senatus id negotium mandat Magnificis Dominis Odeſcalco, & Areſio Senatoribus; quorum cura erit aduertere, ut hi ordines obſeruentur; & contrauenientes,ubi eis uiſum fuerit, in carceres detrudent, & in eos, etiam ex probationibus extraordinariis,arbitrio ſuo animaduertent; ſeruata,& nō ſeruata iuris forma: atq́ in dies, uti ſuggeret experientia,& notariis, & Theſaurario, quid faciendum ſit pro faciliori exequutione,iniungent; & etiam querelas contra eos recipient, & pront eis conuenire uidebitur, prouidebunt. Eritq́ eorum officium ad biennium:quo finito alii duo in ſingula biennia deputabuntur.

ADDITIONES, ET DECLARATIONES ad taxas: quas omnino Senatus ſeruari mandat.

CApitaneus, & Prætor,ac eorum Vicarii,& Iudices non poſſint ſub prætextu alicuius delega-

tionis, pecunias, aut honoraria accipere; niſi id in ipſis delegationibus expreſsè ſit cautum, aut aliàs, quàm uirtute delegationis, eis deberentur.

Idem pro examinibus reorum nil penitus percipere poſsint, niſi ipſimet per ſe ipſos examini incumbant, & notariis examen dictent: nec poſsint notarii, ſub pœna falſi, ſcribere Coram iudicibus de eorum licentia, niſi uerè ipſi Iudices, ut iam dictum eſt, interſint, & examinent: & in cauſis priorum euaginationum, & leuioribus, ubi ſine Iudice con tingat fieri examina, nil penitus exigere poſsint.

A parte offenſa, & actrice, ſiue in formando proceſſu, ſiue pro uidendis ſcripturis, ſiue ex quauis alia cauſa, nihil percipiant: cùm ſua ſponte, abſq; pecunia, ad inueſtiganda, & punienda delicta animati eſſe debeant: caueantq; ne idcirco expeditioni proceſſuum mora fiat.

Pro examinibus teſtium ad defenſam, ubi rei non excedant numerum quinq;, quotquot ſint capitula, non excedant ſportulæ aureos duos; ubi uerò excedant numerum quinq;, nullo in caſu excedant aureos quatuor; ita tamen, ut per hoc non cenſeatur ſublata taxa iam ex ordinibus conſtituta in caſibus, in quibus minor merces, quàm ex præſenti ordinatione, debetur.

Pro relationibus ſtatus cauſæ, aut definitiuis, etiam ſi plures ſint rei, habere non poſsint niſi pro tribus ad ſummum, & ſemel tantùm: & ubi proceſſus non referant, quouis prætextu, & caſu, teneantur pecunias exactas, etiam parte non inſtante, Theſaurario reddere.

Pro teſtibus, & iis, qui pro informatione Curiæ examinantur, ſiue ad offenſam, ſiue ad defenſam, ra-

tione

tione relaxationis, aut ſub quouis alio quæſito colore, nihil percipere poſsint: quod idem, & ad notarios, niſi pro rogitibus fideiusſionum, & ad cuſtodes carcerum, & ad Baricellos, & ad omnes alios Officiales extendi intelligatur.

Notarii ab actoribus, quibus copiam proceſſus edunt, dimidium tantùm eius, quod à reis exigunt, conſequi posſint.

Iidem ſcribere non posſint ſuper libris, niſi eis priùs allatis ad Secretarium Senatus, qui ſingula folia in ſummitate ſigillo imprimat, & in ea impreſſione numerum foliorum notet, ita ut auelli folia è libris, & alia eorum loco reponi, non posſint.

Pro faciliori etiam prædictorum executione, uiſum eſt Senatui mandandum, prout mandat, ut omnes notarii, coadiutores, & ſcriptores, qui ad officium Capitanei Iuſtitiæ, aut Prætoris Mediolani in præſenti ſe exercent; conſignent omnes libros, ac ſcripturas ad dicta officia pertinentes ſupradictis Theſaurariis, ſub pœna Senatui arbitria, etiam corporali; & prætereà ſub eadem pœna ab hodierna die in antea abſtineant à ſe exercendo in dictis officiis, nec ad ea accedãt, niſi à dictis Theſaurariis uocati.

Et loco prædictorum notariorum deputauit, & deputat idem Senatus per modum prouiſionis, & donec aliud ordinatum fuerit, notarios ad officium Capitanei Iuſtitiæ D. Bernardum Bergondium Papienſem, & D. Franciſcũ Tetonum Nouarienſem; ad Officium uerò Prætoris D. Io. Iacobum Capredonum, & D. Vincentium Plebanum Cremonenſes, Quibus asſignat ſcriptores, uidelicet,

Ad Officium Capitanei.

Io.Franciſcum Bergundium,
Cæſarem Canem,
Ludouicum Salamonem,
Io.Georgium Sardum,
Antonium Mariam Ozenum,
Io.Baptiſtam Cauallinum,
Franciſcum de Bernardis,
Cæſarem Piperellum,
Franciſcum Vallam,
Laurentium Inguinum,
Io.Gaſparem Pellizarium.

Ad Officium uerò Prætoris.

Iacobum Facinum,
Io.Antonium Ferrandum,
Cæſarem Datarum,
Oliuerium Panizonum,
Io.Baptiſtam de Notariis de Parma,
Alphonſum Burgundium,
Io.Iacobum Fornaſarium.
Io.Baptiſtam Riparium,
Lazarum Mariam Curtarellum,
Io.Molinarium, &
Stephanum Rainonum.

Qui

Qui Notarii,& ſcriptores per modum prouiſionis deputati,quoniam ea fide,& integritate apud Senatum habentur, ut eos non modò ad prædictum munus elegerit, ſed etiam relictis aliis rebus omnibus uenire coegerit, ut eorum opera in tollendis prædictis abuſibus uteretur: idcirco non uult Senatus,eos poſſe querleari, aut moleſtari coram aliquo Iudice,præter quàm coram dictis duobus Senatoribus ut ſuprà electis: qui ſi fortè aliquid imputari contingat his nouis notariis,& ſcriptoribus, poſſint pœnarum ſuperiùs notariis,& ſcriptoribus comminatarum eam rationem habere, quæ qualitati caſuum, & perſonarum eorum iudicio conuenire uidebitur.

QVOD NVLLA HABEATVR ratio reſcriptorum poſteriorum, niſi facta fuerit mentio anteriorum.

M. D. LXIX. die XII. Septembris.

CVM uſu compertum ſit,diuerſas aliquando à Senatu Excellentiſſimo in eadem cauſa litteras a litigantibus uel importunitate, uel malitia ſubreptas fuiſſe; dum quæ prioribus literis,& ſupplicationibus in eis inſertis continentur, aut omnino reticent, aut minus integrè, minusue fideliter narrant: atq; ob id fiat, ut multæ,ac magnæ in cauſis difficultates frequentiſſimè oriantur; quæ, præterquàm quòd laboribus, & impenſis litigantes ipſos fatigant,& grauant; nouas ſubinde moleſtias Senatui afferunt: dum uel iudices, uel aduocati ex eis extricare ſe nequeunt: earum diffi-

cultatum

culratum cauſas præcidi per neceſſarium uiſum eſt:

Ac propterea Senatus, re tota diligenter, & accuratè pertractata, & examinata: præſenti ſanctione; quã decreti, & legis uim perpetuò habere uult: ſtatuit, ut nulli Magiſtratus, Iudices, Commiſſarii, ſiue ordinarii, ſiue delegati fuerint, poſteriorum literarum à ſe emanatarum rationem aliquam habeant, niſi certam priùs præſentatarum, & ſupplicationum in eis inſertarum ſententiam integrè, & fideliter explicatam contineant.

DECRETVM DE Columbariis.

M D LXX. Primo Martii.

FActum eſt Senatus conſultum ad petitionem ruralium Cameri, & Calpignani agri Nouarienſis, quòd nemo in illis locis poſſit Columbaria ædificare, niſi habeat perticas 200. terræ aratiuæ; facta autem ab hinc retro Columbaria ſuſtineri, modò eorum domini poſſideant perticas 50. terræ aratiuæ. Io. Maria Cattaneus.

DECRETVM DE PRETIO BLADORVM.

M D LXX. Quarto Iulii.

ETſi maxima, & penè uniuerſalis anno ſuperiori omnis annonæ penuria fuerit, & adeo immenſa, vt miſerrimi coloni quid minimum, aut ad ſummum

mũ non plus duplo iacti ſeminis collegerint; quo factum eſt, ut quamplurimi, qui bona ad tritici ſi-ctum conduxerant, licet, quicquid perceperint, locatoribus erogauerint, non tamen integrè conuentam penſionem dederint, & ideo aliqui bonorum domini parum miſericordes efflagitent ad maius tritici pretium ſibi ſatisfieri; Huic incongruo Senatus occurrere uolens, re optimè conſiderata, hoc decreto

Statuit, reſtantes penſiones anni ſuperioris æſtimandas, & perſoluendas fore in ſingulas decem, & octo libras pro ſingulo frumenti modio, ſicalis uerò quatuordecim, & millii undecim. quam legem ſingulis in locis huius Mediolanenſis Dominii ſeruari mandat. & proinde conuentiones, aut contractus, ſi qui ſecus facti ſunt, irritat, & pro infectis haberi uult.

Facius.

QVERELATVS QVERELANtem querelare non poſſit.

M. D. LXX. die x. Iulii.

IN oleuit non parua in vrbe hac Mediolani corruptela in cauſis criminalibus; ut, cùm quis apud unum aliquod tribunal querelatus, delatuſue eſt; ille aliud illico adeat; ibiq; uel querelantem, uel delatorem, uel teſtes deferat, & aliud contra illos iudicium inſtitui curet. Quo fit, ut prioris cauſæ proceſſus aut impediatur, aut ſubuertatur, aut omnia ob teſtium præſertim uarietates, & contrarietates, quandoq; etiam falſitates ita confundantur, ut te-

nebræ

nebræ iudicibus offundantur, & qui uere ſontes ſunt,impuni plærunque abeant. Huic tam pernicioſæ corruptelæ obuiam neceſſario eundum eſſe iudicans Senatus,præſenti ſanctione, quam perpetuæ legis,& decreti uim habere uult, decernit,

Non licere poſthac cuiquam,ſimul atq; ad unum aliquod Tribunal cuiuſcunq; criminis cauſa contra eum procedi cœptum fuerit, ad aliud accedere, & contra querelantem, delatoremue, aut teſtes querelam porrigere, aut aliud,quo cœptum contra ſe iudicium impediri, aut retardari poſsit,attentare. Mandatq; omnibus iis,ad quos ſpectat, ſpectabitue, ne tales ullo modo audiant: Sed ad primum Iudicem remittant. Quod ſi fiat, declarat iam nunc acta illa omnia irrita, & nulla fore,& ullam eorum rationem haberi non debere. Non prohibet tamen, quin priore proceſſu perfecto, & abſoluta cauſa,tales querelati,delatiue contra querelantes, delatoresue, aut teſtes agere poſsint, ſi qua agendi iuſta cauſa fuerit, coram quocunque iudice competenti.

Annib.Cruceius.

COMMISSARII, QVI HVC illuc mittuntur,debeant, vbi reuerſi fuerint, acta tradere iudicibus ordinariis.

M. D. LXX. die xvii. Septembris.

COnſueuere & Illuſtrisſimus Regius Locumtenens, & Excellentisſimus Senatus Vicarios generales,aut etiam alios, aliò atq; aliò mittere ad capienda indicia criminum, quæ hic illic pro tempore

pore patrari contingit : atq; ſi cùm poſt accepta iudicia, & cœptos proceſſus ad hanc urbem reuerſi ſunt, totius cauſæ iudices ſe factos arbitrantes ad ulteriora procedere pergunt, proceſſusq; penes cancellarios ſuos remanent, & ſæpe diſperduntur, ita ut nulla de illis, cũ opus ẽ, notitia haberi poſſit: Quod quidem per abſurdum uidetur, cùm in Ciuitatibus omnibus adſint ſui iudices ordinarii, ad quos cauſæ illæ pertinent, & penes quorũ actuarios proceſſus remanere debent. itaq; ne tali abſurditati ulterior locus relinquatur;

Senatus habita matura rei totius conſideratione, mandat Vicariis generalibus omnibus, ac aliis etiam ſi quos tales ob cauſas mitti contigerit, ut ſtatim atq; ad urbem hanc redierint, proceſſus à ſe factos uel Capitaneo Iuſtitiæ, uel Prætori Mediolani, aut eius Ciuitatis, ad quem cauſam ſpectare cognouerint, aut in cuius iuriſdictione delictum patratum fuerit, tradant; & à procedendo ipſi deſiſtant. Atq; hoc etiam de proceſſibus ante præſens Senatus conſultum factis ſeruari uult. Quòd ſi ob Capitanei, uel alius Prætoris, aut Iudicis ſuſpicionem cauſam aliquam eorum alicui demandari contigerit, uel ſi cauſa illis particulariter delegata fuerit; uult nihilominus Senatus proceſſu perfecto illum actuariis illius tribunalis, ad quod cauſa prius tractari debuiſſet, tradi omnino debere. Atq; hæc omnia ſub pœna Senatui ipſi arbitraria.

Annibal. Cruceius.

DECRETVM NIVIS.

M. D. L X X I. die xviii. Ianuarii.

CVM ob inauditam quantitatem niuium; quæ hoc anno è cœlo deciderunt: plurium domuum tecta collapſa fuiſſent: periculumq́ maximum immineret, ne alia etiam collaberentur: multæq́ etiam domus rimas duxiſſent ita, ut, tibicinibus eas ſuſtinere neceſſe fuerit, niueſq́ è tectis omnibus deiicere oportuerit: dubitatum eſt, an ii, qui aquas pluuias è uicinorum tectis in domos ſuas iure ſeruitutis ſtillicidii delabentes recipere tenentur, niues etiam ab illis deiiciendas recipere tenerentur. Itaq́ re ad Excell. Senatum relata, & maturè, ac diligenter conſiderata, & eo maximè, quòd alia eſt aquæ pluuiæ, alia niuis ratio, quoniam aqua ſtatim atq́ è tectis alicuius decidit, dilabitur, ac nullam ferè uicino moleſtiam exhibet, nix autem ad longum tempus plerunq́ durat, & maximo damno atq́ incommodo uicinum afficit.

Senatus cenſuit, poſſe eum, qui ſeruituris ſtillicidii ius habet, niuem in uicini domum deiicere: ſed tamen ad eam intra biduum, poſtquàm deiecta fuerit, impenſa ſua exportandam teneri, & ad id per pœnas, & mulctas regio Fiſco applicandas cogi debere: aut uicinum ipſum, in cuius domo niues deiectæ fuerint, eas exportari facere poſſe expenſis eius, qui illas deiici fecerit: ad quarum ſolutionem per quãcunq́ realem, & perſonalem exequutionem aſtringi poſsit. Mandatq́ quibuſcunq́ Iudicibus, ut ſummariè, & abſq́ figura iudicii prædicta omnia exequi faciant, ubi requiſiti fuerint: Et Senatus conſultum hoc in toto dominio Mediolanenſi diuulgandum, & obſeruandum eſſe.

Annib. Cruceius.

DECRE-

DECRETVM SECVNDVM de Syndicatoribus.

M. D. LXXIII. Die xiiii. Nouembris.

ANimaduerſum fuit non ſemel à Senatu, magnam partem eorum, qui ad Syndicandos iuſdicentes biennales mittuntur, nihil minus agere, quàm id, cuius cauſa mittuntur: ea ſanè de cauſa, quòd lucri nimis cupidi, omiſſo eo, quod præcipuum eſt ſui muneris, in eo potiſſimùm laborant, ut nummatiores, quàm fieri conuenit, domum reuertantur. Etſi igitur ad coërcendam eorum auaritiam Senatus multos ordines edere coactus ſit; quia tamen in eis nulla certa pœna expreſſa eſt, animaduertit Senatus, ipſos ordines non ſeruari: & ac ſi nulli editi eſſent, eorum auiditati omnia patere. Quam ob rem, ut metu pœnæ cogantur eorum muneri, qua decet diligentia, ac probitate, uacare:

Iubet Senatus, omnia, quæ in ordine 4. Decembris anni 1567. in hac materia promulgato continentur, ab ipſis Syndicatoribus ad unguem obſeruari debere, ſub pœna ſcutorum quingentorum, pro tertià parte accuſatori, pro aliis duabus Fiſco regio applicanda.

Inſuper mandat, quòd omnes libros rerum criminalium diligenter, & accurratè inſpiciant; & quæ adnotanda fuerint, ordinatim adnotent: ac ſingillatim in ipſa Syndicatus relatione, ſi quid in proceſſibus perficiendis per incuriam, aut inſcitiam ipſius iuſdicentis omiſſum, aut commiſſum comperiant, omnium mentionem facere debeant: &

notulam omnium proceſſuum pendentium, tempore relationis Syndicatus, ad Senatum mittant: quam intra dierum ſexaginta ſpatium omnino abſoluere, & ad Senatum ipſum mittere,aut cauſas, ob quas eo in tempore abſoluta non fuerit, reſcribere,teneantur.

Quæ de ſportulis ſancita,ac decreta aliàs fuerunt, ad unguem ſeruent.

Iubet etiam ipſis Syndicatoribus, ut ſub recitata pœna ſcutorum quingentorum, ſtatim ut in prouinciam peruenerint, decretum hoc unà cum decreto prædicto anni 1567. in ſolitis locis publicari,ac regiſtrari faciant,ut omnibus innoteſcant: deq; publicatione,ac regiſtratione Senatum faciant certiorem per litteras ad ſubſignatum Secretarium dandas.

Annib.Cruceius.

DECRETVM DE TERRAE SPAtiis intra noua mœnia Mediolani incluſis, uendendis iis,qui ædificare uelint.

M D LIX. Die xx. Martii.

CVM in cingenda nouis mœnibus Ciuitate hac Mediolani multa terræ ſpatia habitationibus uacua includi contigiſſet: plurimumq; ad urbis decorem, & ciuium commoditatem conducere uideretur, ſi eis in ſpatiis ædificia conſtruerentur: Senatus conſulto iam inde à principio cœptæ munitionis facto cautum fuit,ut locorum eiuſmodi Domini ea uendere tenerentur quibuſuis ædificandi cauſa emere uolentibus,certo pretio in ſingulas per

ticas conſtituto pro loci, & ſitus uarietate, ubi tũ ipſi ædificare nollent. Compertum deinde eſt, ſanctione illa ei rei non modò non fuiſſe conſultum, ſed illam propemodum inanem redditam fuiſſe. Multi enim, ut uenderent requiſiti, uendere detrectarunt, cauſantes eis in locis ædificare ſe uelle. Quod ab iis tamen præſtitum poſteà nunquam fuit. Eaq; de re multi ædificare cupientes apud Excellentisſimum Senatum non ſemel ſunt conqueſti. Quo circa Senatus publicæ, priuatæq; utilitatis intereſſe intelligens, ut eis in locis domus, & alia pro cuiusq; arbitrio, commodoúe ædificia extruantur, impedimentum ab iſtis locorum, & hortorum Dominis uerbo, non re ædificaturis allatum decreuit omnino eſſe amouendum. Itaque re tota diligenter, & maturè perpenſa, & examinata; Cenſuit, ſtatuendum eſſe, & ita præſenti ſanctione ſtatuit terminum menſium trium proximè futurorum à die publicationis eius, Vnicuiq; ſpatia terræ aliqua, ſiue culta ſint, ſiue inculta, intra noua mœnia posſidenti ad declarandum, & aperiendum in ſcriptis in manibus ſubſignati Secretarii an ædificare uelit, necne. Quòd ſi eo in termino nihil reſponderit, aut nolle ædificare dixerit, cogi posſit ad uendendum cuilibet emere uolenti, iuxta tenorem primæ ſanctionis hac in materia editæ. Si uero ædificare uelle dixerit, tunc opus omnino inchoare teneatur intra ſpatium aliorum trium menſiũ. Quod ſi poſteà non fecerit: non ſolùm cogi posſit ad uendendum, ut ſuprà: uerùm etiam incurrat pœnam Senatus ipſius arbitrio ei imponendam.

FINIS.

MEDIOLANI

Apud Valerium, & Hieronymum fratres Metios.

M D LXXIIII.